

Tulevik on sinu kätes, tee
oma hää kuuldavaks.

Euroopa tulevikku käsitlevako konverentsi mitmekeelne digiplatvorm

2022. aasta mai lõpparuanne

Eüropo Demokratio Esperanto

Pierre Dieumegardi koostatud dokument
[Euroopa-Demokraatia-Esperanto](#)

Selle „ajutise“ dokumendi eesmärk on võimaldada Euroopa Liidus rohkematel inimestel saada teada Euroopa Liidu koostatud (ja nende maksudest rahastatud) dokumentidest. Käesolev Euroopa tuleviku konverentsi lõpparuanne oli ainult inglise keeles. Esialgse dokumendi koostas Libre Office'i tarkvara ja tõlkis selle automaatselt <https://webgate.ec.europa.eu/etranslation>

See on näide vajadusest mitmekeelsuse järele Euroopa Liidus: ilma tõlketa on inimesed arutelust välja jäetud.

On soovitav, et ELi administratsioon võtaks üle oluliste dokumentide tõlkimise. Olulised dokumendid ei ole mitte ainult seadused ja määrused, vaid ka oluline teave, mis on vajalik teadlike otsuste tegemiseks koos.

Et arutada meie ühist tulevikku koos ja võimaldada usaldusväärseid tõlkeid, oleks rahvusvaheline esperanto keel oma lihtsuse, korrektsuse ja täpsuse tõttu väga kasulik.

Vastutuse välistamine: käesolev aruanne on autorite ainuvastutus ega kajasta ELi institutsioonide ega Euroopa tuleviku käsitleva konverentsi seisukohti.

Kantar Public'i tehtud analüüs.

Kokkuvõte

Sissejuhatus.....	6
Kommenteeritud kokkuvõte.....	8
Kliimamuutused ja keskkond.....	9
Tervis.....	11
Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad.....	11
EL maailmas.....	12
Väärtused ja õigused, õigusriik ja julgeolek.....	13
Digitaalne ümberkujundamine.....	13
Migratsioon.....	14
Haridus, kultuur, noored ja sport.....	15
1. Ülevaade platvormil esitatud vastustest.....	16
Ülevaade tegevusest.....	16
Ülevaade sündmustest.....	19
Kes selle aruteluga tegeles?.....	20
Arenguteemad seoses panusega.....	21
Viimased arengud.....	22
Trenditeemad 21. veebruar kuni 9. mai 2022.....	23
2. Kliimamuutused ja keskkond.....	24
Sündmused.....	24
Kliimamuutustega võitlemine ja roheline kokkulepe.....	25
Energia.....	25
Transport.....	26
Tarbimine.....	26
Bioloogiline mitmekesisus ja loomade heaolu.....	27
Põllumajandus.....	28
Reostus.....	28
Subsideerimine, maksustamine.....	28
Muutuste tekitamine suhtumises ja käitumine.....	29
Eluase ja ehitus.....	29
Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022).....	29
3. Tervis.....	32
Sündmused.....	32
Tervishoiuteenuste kättesaadavus kõigile.....	32
ELi tervishoiusüsteemide integreerimine.....	33
Tervislikud eluviisid.....	34
Terviseuuringud.....	34
Ennetamine, mitte sekkumine.....	35
Tervena vananemine ja vananemisvastane võitlus.....	35
Lähenedes meditsiinile.....	35
COVID-19 pandeemia reageerimine.....	36
Vähiravi.....	36
Tervishoiutöötajad.....	37
Seksuaalne reproduktiivtervis ja reproduktiivtervis.....	37
Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022).....	37
4. Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad.....	41
Sündmused.....	41
Kaasavam ja sotsiaalselt õiglasem Euroopa.....	42
Majanduse elavdamine.....	42
Innovatsioon – majanduskasvu hoogustamine.....	43
Sotsiaalkaitse ja sotsiaalkindlustus.....	44
Maksustamine õiglase majanduse nimel.....	44
Euroopa ühtse turu edasine tugevdamine.....	45
Töökohtade suurendamine.....	45
Väljakutse praegusele majandusmudelile.....	46
Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022).....	47
5. EL maailmas.....	51
Sündmused.....	51

ELi välispoliitika üldised eesmärgid.....	52
Kaitse- ja relvajõud.....	52
Otsuste tegemine.....	53
Naabruspoliitika ja suhted teistega.....	53
Laienemine.....	54
Kaubanduspoliitika.....	54
Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022).....	54
6. Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek.....	59
Sündmused.....	59
Õigused ja vabadused.....	60
Kaasav ühiskond.....	61
Õigusriigi põhimõtte kaitsmine.....	61
Turvalisus.....	62
ELi väärtused.....	63
Lobitöö ja korrupsioon.....	63
Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022).....	64
7. Digitaalne ümberkujundamine.....	68
Sündmused.....	69
Haridus ja koostöö: digioskused.....	69
Digitaalne suveräänsus ja eetika.....	69
Ühiskonna üldine digitaliseerimine.....	70
Euroopa digivahendid – avaliku sektori digiteerimine.....	71
Digitaalsed andmed.....	71
Küberjulgeolek.....	71
Digitaalõigused ja kaasatus.....	72
Reostus, jätkusuutlikkus ja vastupidavus.....	72
Majanduse digitaliseerimine.....	72
Digitaalne tervis.....	73
Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022).....	73
8. Euroopa demokraatia.....	77
Sündmused.....	77
Euroopa Parlamendi valimised.....	78
Euroopa Liidu föderaliseerimine.....	78
Kodanike osalemine ja konsultatsioonid.....	79
Institutsioonilised reformid.....	80
Euroopa ühise identiteedi ja avaliku ruumi edendamine.....	80
Demokraatia kaitsmine ja tugevdamine.....	81
Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022).....	81
9. Migratsioon.....	86
Sündmused.....	86
ELi ühine rändepoliitika.....	87
Humanistlik suhtumine rändesse.....	87
Integratsioon.....	87
ELi-väline ränne kui oht.....	88
Piirikontroll.....	88
Rände algpõhjustega tegelemine.....	89
Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022).....	89
10. Haridus, kultuur, noored ja sport.....	93
Sündmused.....	93
Edendada ELi ühist identiteeti.....	94
ELi-sisene liikuvus.....	94
Tulevikukindel haridus.....	95
Töö ebakindlus ja tööpuudus noorte hulgas.....	96
Euroopa pärand.....	96
Juurdepääs haridusele ja kultuurile.....	96
Loomingulised ja akadeemilised spetsialistid.....	97
Kaasatus spordis.....	97
Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022).....	97
I LISA: Hetkel kõige enam toetatud ja kommenteeritud ideede nimekiri teemade kaupa.....	102
Enamik kommenteeritud ja kinnitatud ideid teema kohta (19/04/2021–09/05/2022).....	102

Sissejuhatus

Euroopa tulevikku käsitleva konverentsiga on Euroopa Parlament, nõukogu ja Euroopa Komisjon loonud kõigi 27 liikmesriigi Euroopa kodanikele võimaluse osaleda arutelus probleemide ja prioriteetide üle, millega üheskoos luua tulevikuks sobiv Euroopa. Konverentsi protsessi osana käivitati 19. aprillil 2021 mitmekeelne digiplatvorm (edaspidi „platvorm“) (futureu.europa.eu) ja see jäi ellu kogu konverentsi töö vältel.

Platvorm oli konverentsi oluline osa; see andis igale ELi kodanikule võimaluse osaleda ükskõik millises ELi 24 ametlikus keeles. Kodanikud võiksid esitada oma ideid, toetada teiste inimeste ideid ja neid kommenteerida. Platvorm oli ka koht, kus igaüks sai jagada teavet konverentsi ürituste kohta ja anda aru nende tulemustest.

Seejärel koguti ja analüüsiti kõiki platvormil esitatud arvamusi, et anda panus [Euroopa kodanike paneelarutelude](#) ([konverentsi täiskogu](#)) töösse. Seni on avaldatud [kolm vahearuanne](#), [kolme liikmesriigi aruanded ja täielik aruanne](#), mis hõlmavad platvormil esitatud seisukohti kuni 20. veebruarini 2022.

Käesolev aruanne hõlmab kõiki platvormil esitatud panuseid, mis loodi 19. aprillil 2021 kuni 9. maini 2022, kui konverents lõpetas oma töö.

Käesolevat raportit lugedes on oluline meeles pidada, et platvormil esitatud panused esindavad vastavate osalejate seisukohti ja neid ei tohiks pidada Euroopa kodanike kui terviku seisukohti esindavaks.

Analüüsitulemused on esitatud aruandes vastavalt platvormil määratletud teemadele:

Kliimamuutused ja keskkond

– Tervis

Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad

EL maailmas

Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek

– Digiüleminek

– Euroopa demokraatia

– Ränne

Haridus, kultuur, noored ja sport

Platvormil „Muud ideed“ nimetatud ideed on paigutatud ühte üheksast eespool nimetatud teemast või valdkondadevaheliste küsimuste puhul mitme teema alla.

Iga teema kohta antakse ülevaade ideede ja ürituste temaatilisest rühmitamisest koos ürituste aruannetega, mida toetab tekstianalüüsi süsteem, mis tuvastab sarnase idee mitmekordse esinemise mis tahes keeles. Need kindlaksmääratud teemad ja alateemad on esitatud esinemissageduse järjekorras, mida analüütik on hinnanud tekstianalüüsi süsteemi abil. Iga teema alguses olevas tekstiväljas on mõned näited sellel teemal toimunud üritustest, keskendudes pärast viimast aruannet lisatud uutele sündmustele. Iga teemapeatüki lõppu on lisatud temaatiline ülevaade platvormile pärast 20. veebruari 2022 üles laaditud uutest panustest.

Iga teema meelegaart annab sisu analüüsi visuaalse esituse teemade ja alateemade kaupa.

Märkus metoodika kohta

Käesolevas aruandes keskendutakse peamiselt platvormil esitatud panuste **kvalitatiivsele analüüsile**. Seda tehakse osalejate esitatud ideede, ürituste aruannete ja kommentaaride põhjal, et anda laiapõhjaline ülevaade platvormi sisust. Praktikas viis uurimisrühm iga teema raames läbi kavandatud ideede ja suletud ürituste käsitsi tekstilise analüüsi ja rühmitamise koos ürituste aruannetega, mida toetab arvutipõhine klasterdamisvahend. Seejärel koostati kokkuvõtte ühistest teemadest ja võimalikest alateemadest. Teemavaldkondade ja alateemade klastrianalüüs viiakse läbi eelnevalt kindlaks määratud teemade raames. See tähendab, et ideed, mis hõlmavad teemasid või ideid, mille osalejad on esitanud mitmel teemal või rubriigis „Muud ideed“, võivad käesolevas aruandes asjaomaste teemade all esineda mitu korda. See lähenemisviis on valitud selleks, et anda konverentsi igale teemale terviklik perspektiiv.

Käesolevas analüüsis on esitatud ka küsimused, mida tõstatavad vähesed vastajad, kui need pakuvad võrreldes teiste panustajatega uut perspektiivi. Eesmärk on anda üldine ülevaade platvormil esitatud ideede ulatusest ja mitmekesisusest, selle asemel et keskenduda kvantitatiivsetele elementidele. Sellegipoolest on tekstis ära toodud teemad, alateemad või ideed, mis korduvad sageli või millel on suur arv kinnitusi või märkusi, et kajastada platvormil toimuvate arutelude hetkeseisu, sealhulgas suurt huvi mõne küsimuse vastu või arutelu nende üle. Neid elemente

kasutatakse ka käesolevas aruandes käsitletavate teemade esitamise järjekorras.

Kvantitatiivseid elemente (ideede, kommentaaride, kinnituste ja ürituste arv) kasutatakse ka vastuste ülevaates ning **I lisas** esitatud praegu kõige enam kinnitatud ja kommenteeritud ideede loetelus teema kohta.

Juhime tähelepanu ka sellele, et käesolevas aruandes esitatud analüüsis viitab mõiste „**panused**“ ideede, kommentaaride ja ürituste aruannete kombinatsioonile.

Metoodilise lähenemisviisi täiendavad üksikasjad on esitatud **II lisas**.

Kommenteeritud kokkuvõte

Käesolevas aruandes võetakse kokku Euroopa tuleviku konverentsi mitmekeelse digiplatvormi tegevus alates selle käivitamisest kuni 9. maini 2022. Sellel perioodil registreeriti platvormil 48 530 vastust, millest 18 955 ideed, 22 570 kommentaari ja 7005 üritust, mis hõlmasid kõiki 10 teemat. Ajavahemikul 21. veebruarist kuni 9. maini 2022 lisati platvormile 4,796 uut panust. Enamik neist uutest panustest koondab erinevate teemade olemasolevaid teemasid ja alateemasid ning ei mõjuta teemade järjekorda vastavalt nende üldisele esinemisele. Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja algus 24. veebruaril 2022 on mõjutanud mõningaid uusi alateemasid erinevates valdkondades, nagu üleskutsed ELi suuremaks kaasamiseks konflikti ELi teema raames maailmas ning soovitused Euroopa energiasuveräänsuse saavutamiseks tugevama majanduse, sotsiaalse õigluse ja töökohtade teemal.

Kliimamuutused ja keskkond

Panustajad on mures kliimamuutuste ja nende mõjude ning paljude muude keskkonnaprobleemide pärast. Kõige sagedasemad teemad käsitlevad nii heitkoguseid kui ka taastuvenergiat. Üldiselt soovivad panustajad kiirendada rohepöört ELi ja valitsuste koheste ja konkreetsete meetmetega, esitades mitmeid ettepanekuid, nagu keskkonnanahuldikuma energia tootmise ja transpordi edendamine, tarbimisharjumuste muutmine, säästvam põllumajandus, bioloogilise mitmekesisuse edendamine ja saaste peatamine. Arvamustes on rõhutatud vajadust hariduse ja teabevahetuse järele ELi tasandil koos algatustega nende probleemide lahendamiseks. Mõned vastajad on tõstatanud sotsiaalse õigluse küsimuse kliimapoliitika kontekstis. Ideed saab temaatiliselt rühmitada järgmiselt:

– Üldine üleskutse, millega kutsutakse valitsusi ja ELi üles võtma viivitamata meetmeid, tugevdades Euroopa keskkonnapoliitikat, et võidelda kliimamuutuste vastu. Panustajad on esitanud mitmeid ettepanekuid heitkoguste vähendamiseks ning arutanud parimaid tavasid ja viise, kuidas kiirendada rohepöört ning roheline kokkuleppe rakendamist kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

– Energeetika teema raames pooldavad panustajad tungivalt taastuvenergia kasutamise suurendamist ja energia mitmekesisuse suurendamist teadusuuringute kaudu ning alternatiivsete energiaallikatega uuenduste tegemist nii kodumajapidamiste kui ka väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) jaoks. Mõned vastajad on siiski juhtinud tähelepanu elanikkonna heakskiidu küsimusele ning tuumaenergia küsimus on tekitanud lahkavamusi;

– Osalejad soovivad meetmeid alternatiivsete keskkonnasõbralike transpordivahendite arendamiseks ja kasutamiseks koos mitmesuguste ettepanekutega ühistranspordi kasutamise soodustamiseks ning nõuab suuremaid teadusuuringuid ja investeeringuid alternatiivsetesse transpordilahendustesse;

– Tarbimise teema raames soovivad panustajad tugevamaid meetmeid, et tegeleda jäätmete ja toidujäätmetega ning edendada ringlussevõttu ja ringmajandust, mis on suunatud nii tootjatele kui ka tarbijatele. Lisaks kutsutakse üles võtma meetmeid säästvama tarbimise edendamiseks sellistes sektorites nagu turism, mood ja elektroonikaseadmed.

Panustajad on võrdsest mures digiülemineku seotud keskkonnasurve pärast, näiteks krüptovaluutade arengu pärast;

– Bioloogilise mitmekesisuse ja loomade heaolu edendamine koos üleskutsetega metsa uuendamisele, metsade hävitamise peatamisele, ohustatud liikide kaitsele ja bioloogilise mitmekesisusega seotud teadusrajatiste suurendamisele;

– Põllumajanduse teema all on tugevaks alamteemaks üleskutse lõpetada pestitsiidide kasutamine ja võtta üldiselt kasutusele keskkonnasõbralikumad põllumajandustavad.

Muud keskkonnaga seotud meetmed hõlmavad kohaliku põllumajanduse, bioloogilise mitmekesisuse, taime- või vegantoidu ning põllumajandustootjate õiglaste hindade edendamist;

– Vahendid ja meetmed reostuse vastu võitlemiseks, kuna seda peetakse keskkonnale avaldatava surve allikaks. On pakutud lahendusi veereostuse ja plasti saastava kasutamise vastu võitlemiseks, kutsudes üles keelustama ühekordse plasti kasutamise, samuti valgusreostuse;

Keskkonnasõbralike toetuste, näiteks fossiilkütuste või kahjulike kalandustoetuste peatamine, samuti mitmesugused ettepanekud maksumeetmete kohta, et soodustada käitumise muutumist ja edendada säästvat tarbimist, näiteks jätkusuutlikkuse maksu abil;

– Panustajad soovivad suuremaid jõupingutusi käitumise ja hoiakute muutmiseks teadlikkuse suurendamise, hariduse ja teabevahetuse kaudu;

– Seoses energiahindade hiljutise tõusuga ning ELi üha problemaatilisema sõltuvusega Venemaa gaasi- ja naftatarnetest on mitmed panused nõudnud kiiremat üleminekut taastuvatele energiaallikatele, edendades teadlikumat energiatarbimist ning toetades ELi energiasuveräänsust;

– Konkreetne teema on pühendatud eluasemele ja ehitusele ning sisaldab ideid säästva eluaseme, keskkonnasõbralike ehitusmaterjalide ja uue Euroopa Bauhausi kohta; – Vastajad on arutanud digiülemineku ja kliimamuutuste vastastikmõju teema „digitaalne ümberkujundamine“ raames.

Tervis

Tervise teema hõlmab väga erinevaid teemasid. Kõige sagedamini tõstatatud teema, mida mõjutavad tugevalt COVID-19 kogemused ja selle mõju, on seotud

võrdne juurdepääs kvaliteetsetele tervishoiuteenustele kogu ELis, ideedega tihedamaks koostööks liikmesriikide vahel, suuremaks ühtlustamiseks ja integreerimiseks, näiteks kogu ELi hõlmavate tervishoiuteenuste kvaliteedistandardite kaudu. Panustajad soovivad suurendada teadusuuringuid ja investeeringuid meditsiini valdkonnas ning on soovitanud erinevaid ideid rahvatervise parandamiseks üldiselt. Peamised teemad on järgmised:

– Meetmed, millega tagatakse juurdepääs taskukohastele ja kvaliteetsetele tervishoiuteenustele kõigile, eelkõige vaimsele tervishoiule. Ettepanekud hõlmavad muu hulgas Euroopa ravikindlustussüsteemi, et tagada taskukohasus;

Rohkem koostööd ja integratsiooni, tugevdatud ELi tervishoiusüsteemi või isegi ELi suuremat pädevust rahvatervise küsimustes;

Integreeritud strateegiad ELi ühiste terviseprobleemide (nt vähktõbi, vaimne tervis, enesetappude ennetamine, haruldased haigused jne) lahendamiseks; Vahendid ja meetmed tervisealase kirjaoskuse, tervislike eluviiside ja toitumise edendamiseks, sealhulgas vaimse tervise valdkonnas, ning mitmesugused meetmed ebatervislike toodete, näiteks tubaka tarbimise vähendamiseks. Osalejad soovivad, et EL investeeriks rohkem terviseiga seotud ennetusmeetmetesse; Vajadus ELi kooskõlastatud innovatsiooni ja investeeringute järele tervishoiualastesse teadusuuringutesse, eelkõige seoses ELi vananeva demograafilise profiiliga;

– Meditsiini lähenemisviiside teema all arutatud ideed hõlmavad palliatiivset ja elu lõpu hooldust, looduslike abinõude integreerimist või terviklikumaid lähenemisviise meditsiinile;

– Viimastel aastakümnetel suurenenud digiteerimisega seotud võimalused ja terviseohud, kusjuures võimaluste hulgas arutati Euroopa e-tervise süsteemide integreerimist ning digisõltuvuse ohtusid;

COVID-19 mõju hindamine, sealhulgas selliste lahenduste hindamine nagu digitaalne koroonatõend, vajadus hinnata ümber tervishoiutöötajaid ja õppetunde, mida tuleb õppida tulevasteks pandeemiatega valmistumiseks ja nende vastu võitlemiseks;

Vähem tähelepanuväärsed teemad on seotud seksuaal- ja reproduktiivtervisega seotud meetmetega, nagu võitlus perioodilise vaesuse vastu, seksuaalharidus ja õigus abordile, samuti vähiravi, mida arutati eelkõige seoses ennetamise, varajase diagnoosimise ja ressurside koondamisega kogu ELis.

Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad

Selle teema raames sageli arutatud teema on see, kui oluline on, et Euroopa muutuks kaasavamaks ja sotsiaalselt õiglasemaks, eriti COVID-19 pandeemia valguses. Selle teema alla kuuluvad ka mitmesugused ettepanekud majanduskasvu edendamiseks ELis, näiteks teadusuuringud ja innovatsioon, ühtse turu edasine tugevdamine ning mitmesugused meetmed väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ja strateegiliste tööstusharude toetamiseks. Lisaks usuvad vastajad, et erinevate inimrühmade, eriti kõige ebasoodsamas olukorras olevate inimeste heaolu on ELi eduka toimimise ja edasise majanduskasvu jaoks otsustava tähtsusega. Kõige olulisemad teemad, mida selle teema raames arutati, on järgmised:

Ettepanekud luua kaasavam ja sotsiaalselt õiglasem Euroopa kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste sambaga, nagu sotsiaalkaitsemeetmed, soolise palgalõhe kaotamine, vaesuse vähendamise meetmed, sooline võrdõiguslikkus, puuetega inimeste õiguste tagamine, LGBTIQ-inimeste õigused ja esindatus. Mitmed konkreetsete ideed, mida arutati, hõlmavad ELi ühtset lähenemisviisi sotsiaalkindlustusele, soolise võrdõiguslikkuse kvootide kehtestamist juhatuse tasandil ja sotsiaalse võrdõiguslikkuse mõõtmisindeksit;

– Majanduse taastumine, sealhulgas mure valitsemissektori võla suurenemise pärast ELis, arutelud Euroopa Keskpanga rolli üle, nõuab stabiilsuse ja kasvu pakti läbivaatamist ning taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi laiendamist,

samuti mitmesuguseid ettepanekuid kohaliku tootmise ja kohaliku tarbimise toetamiseks, et elavdada siseturgu ja ELi majandust. Pidades silmas hiljutist energiakriisi, mis tulenes strateegilisest reageerimisest Venemaa agressioonisõjale Ukraina vastu, nõuab strateegilise energiaautonoomia tugevdamist;

– Töökohtade kasvu hoogustamine, investeerides innovatsiooni, haridusse, digiteerimisse, teadus- ja arendustegevusse, aga ka keskkonnahoidliku majanduse loomise kaudu. Erilist tähelepanu pööratakse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamisele, kuna neid peetakse innovatsiooni edendajateks. Lisaks on mitmes panuses arutatud maapiirkondade potentsiaali majanduslikus innovatsioonis, kutsudes üles võtma meetmeid maapiirkondade rahvastikukao vastu või üldist toetust põllumajandussektorile, julgustades eelkõige noori põllumajandustootjaid;

– Vastajad leiavad, et sotsiaalkindlustusmeetmed on sotsiaalse õigluse saavutamiseks olulised. Tingimusteta põhisissetulek on kõige sagedamini tõstatatud idee. Muud ideed hõlmavad kooskõlastatud pensionipoliitikat ja pensione kõigis ELi liikmesriikides ning meetmeid vaesuse vähendamiseks ELis ning üleskutset võtta üldisemalt arvesse ELi demograafilisi muutusi. Nõuab digiteeritud ühist ELi sotsiaalkindlustuskaarti, mida käsitletakse ka mujal, ning selle teema raames tehtavates sissemaksetes on esindatud ka liikuvate eurooplaste ülekantavad sotsiaalsed õigused;

Erinevad maksuvormid õiglase ja kaasava majanduse tagamiseks, näiteks maksumeetmed, et tagada ettevõtjate vahel aus konkurents, keskkonnamaksud ja maksuparadiiside vastu võitlemise miinimummaksud kogu ELis;

– Panustajad on samuti tõstatanud idee ühisest maksupoliitikast koos Euroopa eelarvereformiga ühtsema Euroopa tuleviku nimel, sealhulgas rohkem ELi omavahendeid või liikmesriikidest sõltumatut eelarvet, ning esitanud ettepanekuid ühtse turu edasiseks tugevdamiseks; – Soovitused töötingimuste parandamiseks, nagu paindlik töö ja õigus olla mittekättesaadav, ning konkreetsete meetmed töötajate liikuvuse edasiseks hõlbustamiseks ELis. Eelkõige on arutatud noorte töötust, esitades mitmeid ettepanekuid tööturule sisenevate noorte toetamiseks; – Mõned ideed seavad kahtluse alla praeguse majandusmudeli, et liikuda kaasava ja õiglase Euroopa mudeli suunas, mis ulatub SKPst kaugemale.

EL maailmas

Selle teema raames on tõstatatud mitmeid välispoliitikaga seotud teemasid. Üldiselt on kõige korduvad teemad need, mis nõuavad ELi tugevamat kohalolekut ülemaailmsel poliitilisel areenil kooskõlas ELi põhiväärtustega. Platvormi toetajad on tõstatanud strateegilise autonoomia küsimuse ja tunnevad sageli, et EL peaks olema julgem nii pehme kui ka tugeva jõu kasutamisel, kuigi mõned vastajad on väljendanud selles osas kahtlusi. Peamised teemad on järgmised:

– Panused ELi välispoliitika üldesmärkide arutellu, nõudes ühist ELi välispoliitikat, mis kaitseks inimõigusi ja demokraatlikke väärtusi kogu maailmas;

Erinevate vahendite ja mehhanismide väljatöötamine, et parandada ELi mainet ja tagada, et seda võetaks tõsiselt ülemaailmsel poliitilisel areenil, pidades silmas märkimisväärset arutelu ühise kaitsepoliitika üle, et olla võimeline sekkuma, aga ka etendada hoiatavat rolli ja esindada geopoliitilist võimu teiste ülemaailmsete jõudude suhtes;

– ELi armee ja sellega seotud tsentraliseeritud kaitse- või sõjaliste institutsioonide loomine;

– Vaadata uuesti läbi ühehäälsuse reegel välispoliitika otsuste tegemisel ja anda Euroopa Parlamendile suuremad volitused;

Meetmed ELi nähtavamaks muutmiseks, samuti ideed ELi diplomaatilise esinduse kohta, näiteks ühe kohaga ÜRO Julgeolekunõukogus;

Pehme jõu kasutamine mitmepoolsuse toetajana kaubanduspoliitika tugevdamise kaudu;

– Edasine laienemine, eriti Lääne-Balkani riikides. Arvestades Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, arutati võrdselt ELi liikmesust Ukrainas;

– Edendada ELi strateegilist autonoomiat ja pöörata rohkem tähelepanu ELi ühisele majandusturu esmasele funktsioonile;

- Võtta Hiina suhtes kindlam seisukoht, eelkõige võttes vastu Euroopa Liidu välisinvesteeringute strateegia;
- Suur osa viimastest panustest puudutas ELi rolli Venemaa agressioonisõjas Ukraina vastu, kusjuures kõige sagedamini kutsutakse ELi üles toetama Ukrainat või võtma juhtrolli konflikti lõpetamisel.

Väärtused ja õigused, õigusriik ja julgeolek

Panustajad on edasi arendanud ideid võrdõiguslikkuse ning mitmesuguste õiguste ja vabaduste kohta ning arutanud Euroopa väärtuste kontseptsiooni kui ELi poliitikakujundamise juhtpõhimõtet. Kuna võrdõiguslikkust peetakse ELi põhiväärtuseks, toetatakse jõuliselt jõupingutusi kaasava ühiskonna loomiseks, kusjuures panustajad nõuavad eelkõige suuremat soolist võrdõiguslikkust, tunnustavad LGBTIQ-inimeste õigusi ning etniliste vähemuste ja puuetega inimeste kaasamist. Teine selleletemaline korduv idee on seotud vajadusega kaitsta ja kaitsta õigusriiki. Peamised teemad ja ideed on järgmised:

- Arutelud hõlmasid inimõiguste tagamist üldiselt ja viise, kuidas neid jõustada, samuti erinevaid õigusi ja vabadusi. Sellel teemal on platvormil tugevalt esindatud kodaniku- ja poliitilised õigused, kusjuures õigus eraelu puutumatusse ja sõnavabadusele ning nende piirid (väärinfo, vihakõne) on panuste seas kõige olulisemad. Samuti on esile tõstetud majanduslikke ja sotsiaalseid õigusi, nagu ka tugevama majanduse teema puhul;
- On tõstatatud võitlus diskrimineerimise vastu ning vahendid ja meetmed võrdsema ja kaasavama ühiskonna saavutamiseks, eelkõige puuetega inimeste, eakate, rahvus- ja etniliste vähemuste jaoks. Paljud ideed on seotud soolise võrdõiguslikkuse saavutamise, näiteks võrdse tasu tagamine ning LGBTIQ-inimeste õiguste ja vabaduste kaitse parandamine;
- Mitmed konkreetsete ettepanekud puudutavad õigusriigi kaitse parandamise viise ELis, näiteks läbivaatamismehhanismi või karistusstrateegiate kehtestamist nende riikide jaoks, kes rikuvad õigusriigi põhimõtet, näiteks vähendades toetusi või

kaotades hääleõiguse nõukogus. Mõned vastajad on siiski kriitilised selle suhtes, mida nad peavad ELi sekkumiseks liikmesriikide siseasjadesse;

- Rühm panuseid on keskendunud sellele, mis on ELi väärtused, nagu inimõigused, vabadus, võrdsus, demokraatia, õigusriik, pluralism, solidaarsus, sooline võrdõiguslikkus, mis peaksid suunama ELi poliitikat ja selle koostoimet kogu maailmas või olema toetajate sõnul isegi sätestatud ELi põhiseaduses;
- Arutelud on käsitletud ka kristlike väärtuste rolli, kusjuures mõned vastajad on rõhutanud, et konservatiivsemaid hääli ja lähenemisviise ELis ei tohiks kõrvale jätta;
- Nagu ELi puhul maailmas, on mitmed osalejad julgeolekuteema raames arutanud ELi armee ideed ja vajadust tihedama koostöö järele Euroopa riikide vahel sisejulgeoleku küsimustes. Hiljutised geopoliitilised sündmused on ainult tugevdanud seda üleskutset suurendada ELi sõjalist korraldust ja piirikaitset;
- Nõutakse tõhusamat reguleerimist, et muuta lobitöö läbipaistvamaks ja võidelda korruptsiooni vastu.

Digitaalne ümberkujundamine

Üldiselt on vastajad rõhutanud digiülemineku hõlbustamise ja sellesse investeerimise tähtsust paljudes valdkondades, sealhulgas juhtimises, majanduses ja tervishoius. Siiski on nad toonud esile ka mitmeid digiülemineku seotud probleeme, nagu eetilised kaalutlused, kasvav digitaalne lõhe, isikuandmete kaitse üldmääruse puudused ja küberohud. Üldiselt on kõige sagedamini esinevad teemad seotud vajadusega investeerida digiõppesse ja edendada digioskusi, samuti investeerida digitaalsesse innovatsiooni ja liikuda digitaalselt suveräänse Euroopa suunas. Peamised teemad on järgmised:

– Tagada, et ELi kodanikel on vajalikud digioskused, et olla edukas üha digitaalsemas maailmas, ning digiteerida haridussüsteem;

Vahendid ja meetmed digitaalse innovatsiooni toetamiseks, näiteks tehisintellekt ja digitaalse suveräänsuse edendamine. See hõlmab paljusid allteemasid: julgustada kasutama avatud lähtekoodiga tarkvara, säästvat tootmist, sotsiaalmeediat ja platvorme, mis vastavad ELi eraelu puutumatus standarditele, ning üldisemalt luua Euroopa digitaalne ökosüsteem, mis on konkurentsivõimeline ja maailmale avatud, kuid mis on samuti turvaline ja austab eraelu puutumatus;

– Mitmed ELi digitaalse kodakondsuse ja digitaalse ühendamise vahendid koos soovitustega digitaalsete portaalide kohta, üleeuroopalise identifitseerimise kohta digitaalse e-ID abil või üleeuroopalise autentimismeetodi kohta juurdepääsuks isikuandmetele või avalikele teenustele;

– Osalejad on mures andmete privaatsuse ja turvalisuse pärast, ideedega tundlike isikuandmete tsentraliseeritud säilitamise kohta, turvaliste avalike võrkude tagamisega avatud lähtekoodiga tarkvara või plokiahela tehnoloogiaga, seadusandlike meetmetega andmete privaatsuse kaitsmiseks ja tsentraliseeritud lähenemisviisiga ELi kaitsmiseks küberterrorismi eest;

– Töötada digitaalse kaasamise nimel meetmetega, millega tagada taskukohane ja kaasav juurdepääs digiruumile, edendada digioskusi mitmesugustes rahvastikuprofiilides ning tagada digitaalne ligipääsetavus geograafiliselt, sealhulgas maapiirkondades;

– Kestvad digiülemineku meetmed, mille puhul digiüleminek vähendab saastet ning nõuab muu hulgas vastupidavaid ja parandatavaid digiseadmeid;

Majanduse digiteerimine krüptovaluutaga seotud meetmetega ja üleskutse digitaalse euro kasutuselevõtuks;

– Investeerimine digiõppesse ja digitaalsesse tervishoidu, et edendada tehnoloogia tervislikku ja teadlikku kasutamist.

Migratsioon

Kuigi selle teema raames esitatud seisukohad nõuavad järjekindlalt ELi ühist lähenemisviisi rände, näitavad need rohkem kui mis tahes muu teema puhul väga erinevaid arvamusi. Ühest küljest nõuab üks suhtlusrühm suuremat solidaarsust ja paremaid integratsioonimenetlusi, samas kui teised panused soovivad rohkem meetmeid rände kontrollimiseks ja vähendamiseks. Vahepositsioonile asudes sooviks teine osalejate rühm edendada rahvusvahelist liikuvust, kuid ainult majanduslikult arenenud demokraatiate vahel. Kõige sagedasemad teemad on ELi ühine rändepoliitika, mis austab inimõigusi rände valdkonnas, toetab rändajate integreerimist mitmel viisil, aga ka ideed, mis nõuavad rangemat piirikontrolli ja rände haldamist. Ideed võib kokku võtta järgmiselt: – Nõuab ühist rändepoliitikat, nagu ELi tööjõurände poliitika, ELi valikuline rändepoliitika või punktipõhine süsteem; – Nõuab inimõigusi austavat rändepoliitikat, paremat vastuvõtutaristut ja ohutumaid rändeteid; ning inimlikumad varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlused; – Konkreetseid meetmeid ja vahendid rände või kontrollitud rände erinevate vormide vähendamiseks, rangem piirikontroll ja rangem repatrieerimine;

– Vahendid ja meetmed rändajate ja ELi alaliste elanike integreerimise hõlbustamiseks ja toetamiseks. Kavandatud meetmed hõlmavad keeleõpet ja rändajate vabatahtliku tegevuse programme ning teavituskampaaniaid ELi kodanike teadlikkuse tõstmiseks rassismi vastu võitlemisel;

– Vastuseis mis tahes vormis rände, selle sidumine terrorismiga, oht ELi kultuurilisele identiteedile või ränne, mida kasutatakse poliitilise relvana;

– Paremini korraldatud ja kooskõlastatud jõupingutused piirikontrolli valdkonnas: suurem toetus Frontexile ja suurem solidaarsus liikmesriikide vahel;

– Vajadus tegeleda rände algpõhjustega päritoluriikides, näiteks tõhustatud arengupoliitika ja võrdsete kaubandussuhete kaudu. Aruteludes on käsitletud ka viise, kuidas võidelda kliimamuutustega seotud rände vastu.

Haridus, kultuur, noored ja sport

Arvestades selle mitmeteemalist olemust, hõlmab selle teema sisu

erinevaid teemasid. Kuigi noored on platvormil paljudes ideedes aktuaalsed, on selle teema põhiohk haridusel ja kultuuril. Nagu ka mujal platvormil, on üleskutse edendada ühist ELi identiteeti korduvalt selle teema raames kindlaks määratud teemade suhtes, mis on seotud muu hulgas vahetuste, eri kultuuridega kokkupuutumise ja liikuvusega. Paljud selle teema teemavaldkonnad on valdkondadevahelised ja seetõttu ilmuvad need platvormil mujale:

– Vahendid ja meetmed Euroopa identiteedi ja Euroopa kodakondsuse arendamiseks; meedia ja Euroopa ajakirjandusel ning Euroopa väärtusi ja kultuuri levitavatel Euroopa toodetel on keskne roll;

– Suuremat võõrkeeleõpet või kohustuslikke kursusi ELi institutsioonide ja Euroopa ajaloo koolides nähakse ka vahendina tunnustamise ja ühise ELi identiteedi edendamiseks. Platvormil on mitmeid ettepanekuid ühendava ja ühise keele loomiseks eri teemadel; soovitusel ulatuvad esperantost inglise keele kui ühise keeleni. Üleskutse tunnustada eelkõige esperantot esineb laialdaselt eri teemadel, sealhulgas muude ideede puhul;

– Mitmesugused ettepanekud ELi-sisese liikuvuse edendamiseks, eelkõige seoses haridusega, laiendades muu hulgas Erasmuse stipendiume;

– Mitmed ideed tõstavad vajaduse tulevikukindla hariduse järele, nõudes digiteerimist, pehmete oskuste edendamist STEM-oskuste kõrval või kultuuriüleseid oskusi üldiselt;

– Lisaks käsitletakse selle teema raames esitatud ideedes konkreetseid meetmeid, mis on seotud noorte ja noorte töötuse, ebakindlate töösuhete, haridus- ja koolitusvajaduste või konkreetse tööhõivetoetusega noortele;

Tagada võrdne juurdepääs haridusele, eelkõige kolmanda taseme haridusele, eelkõige maapiirkondade elanikele, endistele kinnipeetavatele, etnilistele vähemustele ja puuetega inimestele, et võimaldada neil juurdepääsu kolmanda taseme õpingutele;

Vajadus toetada ja kaitsta kultuuri- ja loometööstust õigusraamistiku abil;

– Vahendid ja meetmed akadeemiliste spetsialistide ja teadlaste toetamiseks;

– Väiksem osa ideedest on arutanud sporti ELis ja viise, kuidas parandada kaasatust spordis.

1. Ülevaade platvormil esitatud vastustest

Ülevaade tegevusest

Alates mitmekeelse digiplatvormi käivitamisest 19. aprillil kuni 9. maini 2022 on platvormil kogutud kokku 48 530 arvamust, mis esindavad ideid, kommentaare ja üritusi. Tegevuse võib jagada järgmiselt:

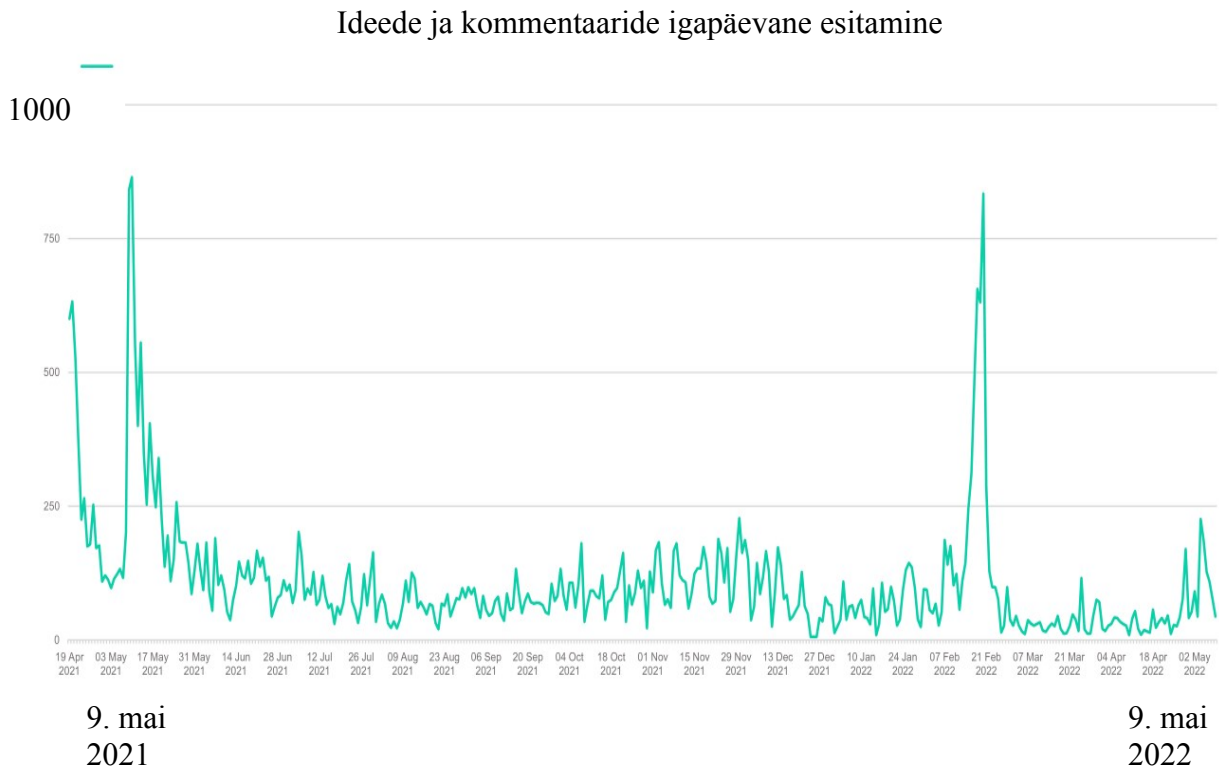
– Ideed: 18,955

– Kommentaarid: 22,570

Üritused: 7,005

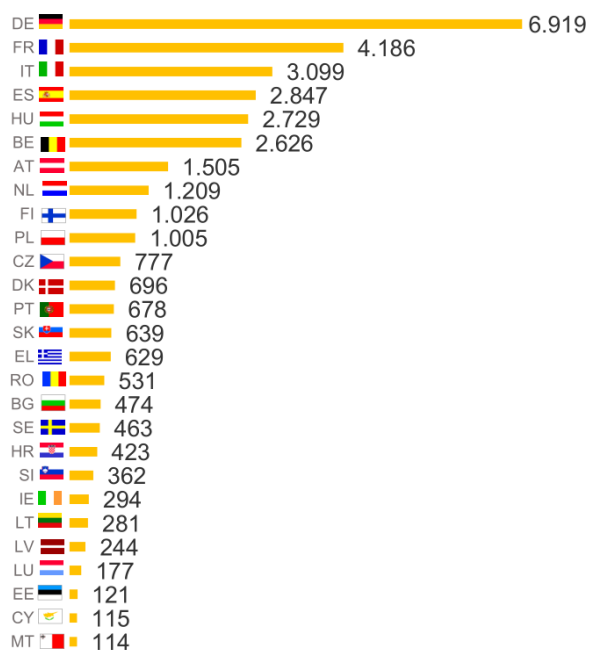
Vaadeldes suundumust (vt joonis 1), võib täheldada ideede ja märkuste esitamise kolme tippu. Esimene tippsündmus langes kokku platvormi käivitamisega, teine tippsündmus toimus 9. mail Euroopa tuleviku teemalise konverentsi avamisel ning kolmas tipptase toimus eelmisel nädalal enne 20. veebruari tähtaega, mille jooksul tuli viimases avaldatud aruandes arvesse võtta panuseid.

Joonis 1. Päevane ideede ja kommentaaride esitamise ajakava (19/04/2021–09/05/2022)

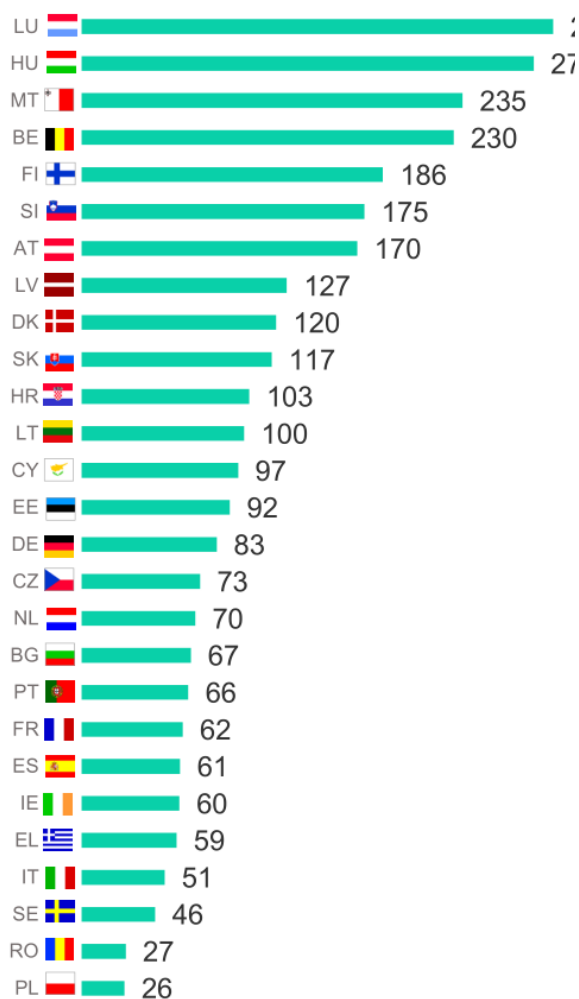
Enne platvormil osalemist paluti osalejatel esitada teavet oma elukohariigi, haridusliku tausta, vanuse, soo ja tööhõivestaatuse kohta. Andmeid töödeldakse anonüümselt. Kuna seda teavet jagati vabatahtlikult, on selle põhjal esitatud ja allpool esitatud teave piiratud. Näiteks 29,5 % sisse maksetest saadi osalejatelt, kes ei avalikustanud oma elukohariiki.

Kõik ELi riigid on tegutsenud, nagu on näha jooniselt 2, kus on esitatud panuste koguarv riigi kohta. Lisaks registreeriti 1,4 % väljaspool ELi asuvatest kolmandatest riikidest.

Joonis 2. Osamaksete maht riigi kohta (19/04/2021–09/05/2022)

Selleks et anda üksikasjalikum ülevaadet panuse mahust proportsionaalselt elanikkonnaga, antakse allpool esitatud joonisel ülevaade iga riigi sisse maksete arvust miljoni elaniku kohta.

Joonis 3. Osamaksete maht riigi kohta, proportsionaalne peegeldus 1 miljoni elaniku kohta (19/04/2021–09/05/2022)

Ülevaade sündmustest

Konverentsi käigus korraldati märkimisväärsel hulgal üritusi. Nad andsid rohkematele inimestele võimaluse osaleda selles alt üles suunatud demokraatlikus tegevuses. Alates digiplatvormi käivitamisest kuni 9. maini 2022 registreeriti platvormil kokku 7005 üritust. Kooskõlas konverentsi hartaga (kättesaadav [siin](#)) pidid kodanikud olema kesksel kohal üritustes, mis pidid olema kaasavad ja juurdepääsetavad ning soodustama arutelude mitmekesisust. Ürituse korraldajate abistamiseks olid olemas töövahendid (kättesaadav [siin](#)). Selleks et üritused saaksid konverentsile tõhusalt kaasa aidata, tuli digiplatvormile üles laadida ürituste aruanded, milles kirjeldatakse üksikasjalikult järeldusi ja nendest tulenevaid konkreetseid ideid (vt [suunised](#)). Neid ürituse aruandeid koos ürituse kirjelduse ja seotud ideedega on võetud arvesse platvormil esitatud panuste üldisel analüüsil.

Konverentsiga seotud üritusi korraldati erinevates formaatides, võttes arvesse ürituse liiki, ulatust, publiku või korraldajate profiili ning temaatilist ulatust. Selle osa eesmärk on anda ülevaade ürituste liikide mitmekesisusest, samal ajal kui nende sisulist panust käsitletakse asjakohaste platvormiteemade raames.

Sündmused toimusid internetis, isiklikult või olid hübriidid. Neid korraldati sageli arutelude või seminaridena, näiteks Hispaanias korraldati mitmeid tulevikuteemalisi dialooge, kus muu hulgas korraldati kodanike põhisissetuleku teemaline seminar (vt [üritus](#)) või kodanike seminar säästvate linnatavade kohta, mis toimus väikeses Flaami linnas (vt [üritus](#)). Samuti korraldati maailma kohvikuid, nagu ka mitmetes aruteludes Läti noortega, et uurida nende nägemust Euroopast ja nende rolli tulevikus Euroopas (vt [üritust](#)). Mõned üritused korraldati klassikalisemates formaatides, näiteks põhiettekanne, millele järgnes küsimuste ja vastuste seanss, samal ajal kui teised üritused korraldati arutelulisemates formaatides. Mõned platvormil registreeritud üritused olid osa pikemaajalistest aruteluprojektidest, nagu projekt Decide Europe, simulatsioon seadusandlike arutelude kohta ELi tasandil Tšehhi ja Slovakkia keskkooliõpilastele (vt [üritus](#)). Samuti olid uuenduslikud formaadid, nagu

seminar, kus osalejad said anda soovitusi, liikudes läbi rollimängu (vt [üritus](#)), Lätis korraldatud häkaton, kus osalejad võistlesid üksteisega meeskondades, et luua uuenduslikke ja jätkusuutlikke lahendusi (vt [üritust](#)) või „Kliimamuutustest kõndimine ja rääkimine“ Hispaanias (vt [üritus](#)).

Osalemisega seoses korraldati mõned üritused, mille eesmärk oli hõlmata konkreetsete osalejate kategooriate, näiteks naiste (vt [üritusenäide](#)), noorte (vt [üritusenäide](#)) või puuetega inimeste panust (vt [üritus](#)).

Kogukonna tasandil korraldati mitmeid üritusi, näiteks osalusüritus, kus osalesid teatava linna või piirkonna elanikud, näiteks Jönköpingi maakond (vt [üritus](#)) või piiriülese piirkonna elanikud, kes arutasid ühist väljakutset, näiteks kohanemine kliimamuutustega, mis mõjutavad Hispaania-Portugali piiri (vt [üritus](#)).

Teemade osas käsitlesid mõned üritused konverentsiprotsessi või Euroopa tulevikku laiemalt, näiteks Saksamaal toimunud üritust, kus tutvustati konverentsi ([üritust](#)) või Prantsusmaal Marmandes toimunud arutelu Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi Prantsusmaa jaoks oluliste küsimuste üle, alates toidust ja põllumajandusest kuni Euroopa kaitse ja põhiõigusteni (vt [üritus](#)). Teised keskendusid konkreetsetele teemadele, näiteks demokraatiat edendavad linnad (vt [üritus](#)) või Ungaris Pécsi ülikooli korraldatud üritus tehisintellekti kasutamise kohta (vt [üritus](#)).

Üritusi korraldasid erinevad korraldajad: lisaks ELi kodanikele on Euroopa tulevikku käsitlevale konverentsile kaasa aidanud ka akadeemilised ringkonnad, kodanikuühiskonna organisatsioonid, samuti riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud ametiasutused ning ELi institutsioonid, korraldades üritusi. Mõned liikmesriigid korraldasid oma kodanike paneelarutelusid, teised korraldasid või toetasid mitmesuguseid muid konsultatsioone. Üritusi korraldasid ka Euroopa Komisjoni esindused liikmesriikides, Euroopa Parlamendi bürood, Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee.

Kes selle aruteluga tegeles?

Nende sisendandmete esitajate profiili hindamisel, kes andsid teavet oma elukohariigi kohta (70,5 %), sealhulgas kolmandatest riikidest pärit andmete kohta, võib teha järgmised tähelepanekud.

Ligi pooled vastanutest määratlesid end meestena (47,3 %) ja 15,9 % naistena. Kuid rohkem kui veerand (35,6 %) ei esitanud teavet nende soo kohta ja 1,2 % mittebinaarsete isikute kohta, mistõttu need arvud annavad vaid piiratud ülevaate.

Vanuserühmade esindatus oli üsna mitmekesine: sissemaksete poolest oli kõige aktiivsem vanuserühm 55–69-aastased (17,7 %), millele järgnesid 25–39-aastased (16,3 %) ja 40–54-aastased 14,9 %.

Elukutse poolest on platvormil aktiivsed olnud elukutselised töötajad (14,9 %) ja pensionärid (10,9 %). Juhid (10,3 %) ja õpilased (8,1 %) olid samuti üsna aktiivsed. Füüsilisest isikust ettevõtjad (7,6 %), käsitöölised (4,5 %) ja töötud (2,6 %) on platvormil olnud suhteliselt vähem aktiivsed. 40,8 % vastanutest ei deklareerinud oma ametit.

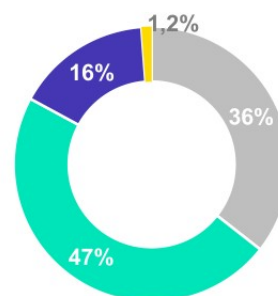
Hariduse valdkonnas on kõige aktiivsemad olnud kõrgema haridustasemega inimesed (41,6 %). Hariduse sotsiaaldemograafilised andmed on kõige vähem kättesaadavad (41,6 %)

Tuleb märkida, et siin esitatud sotsiaaldemograafilised andmed annavad vaid piiratud ülevaate, sest organisatsioonid võivad platvormil luua ka profiili, et anda oma panus kas ideede või ürituste vormis. Samuti ei ole üritustel osalejad tingimata platvormil registreerunud ja nad ei pruugi olla hõlmatud statistikaga.

Joonis 4. Osalejate vanus, sugu, haridus ja elukutse (19/04/2021–09/05/2022)

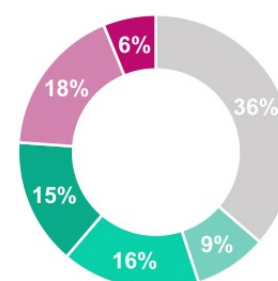
Osalejate sugu

- vastust ei ole
- mees
- naine
- mitte binaarne

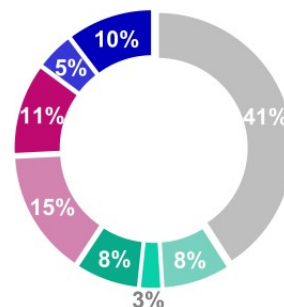
Osalejate vanus

- vastust ei ole
- 15–24
- 25–39
- 40–54
- 55–69
- 70+

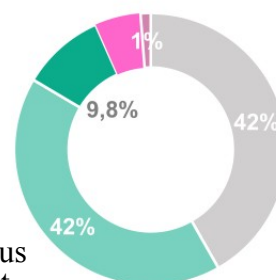
Osalejate okupatsioon

- vastust ei ole
- õpilane
- töötud
- füüsilisest isikust ettevõtja
- professionaalne
- eriväljendaja
- manuaalne töötaja
- mänedžer

Osalejate haridus

- vastust ei ole
- 20 pluss – kolmanda taseme haridus
- 20 pluss – põhikooli haridus
- alla 20-aastased – põhivõi keskharidus
- täiskohaga haridust ei ole

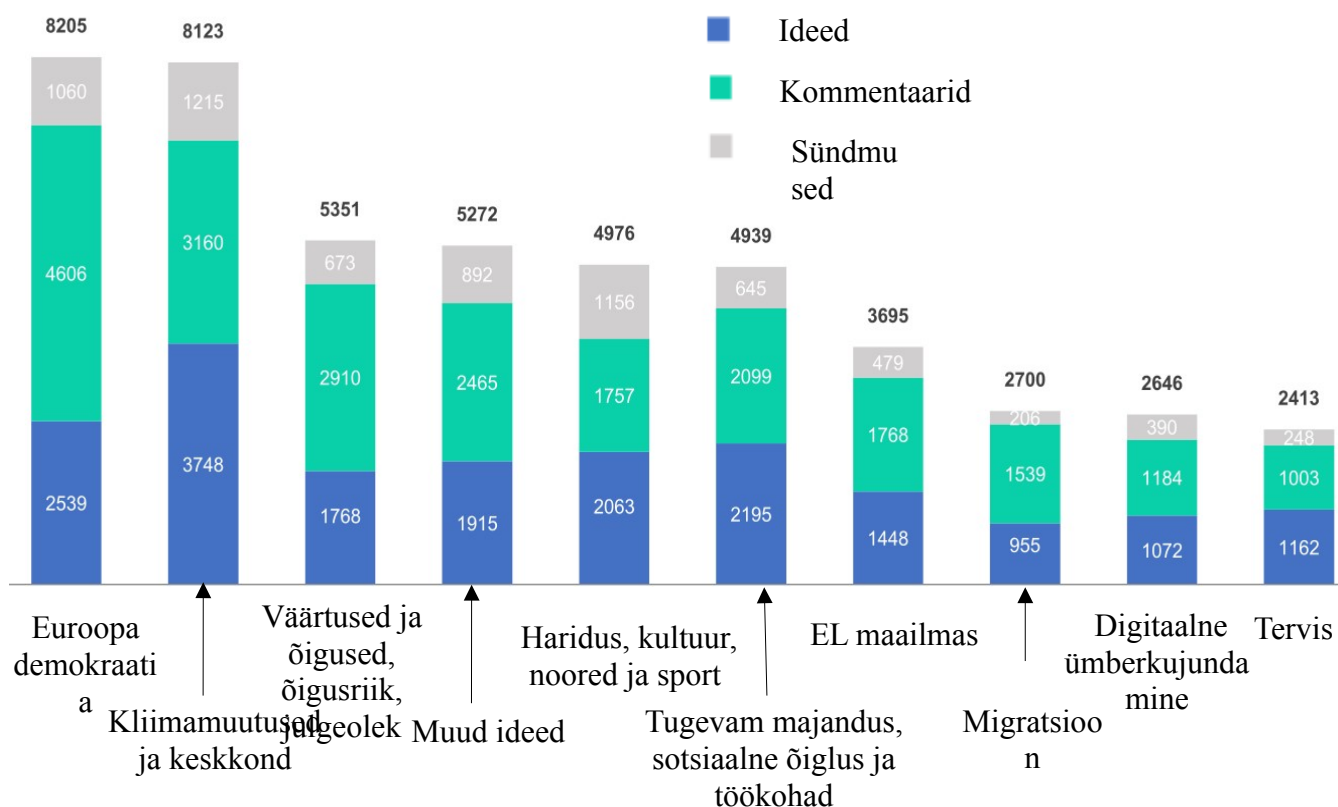

Arenguteemad seoses panusega

Platvormi käivitamisest kuni 9. maini 2022 on Euroopa demokraatia teema saavutanud kõrgeima panuse (ideed, kommentaarid ja üritused) (8 005). Kliimamuutused ja keskkond on teisel kohal, saades 8 123 panust. Kolmandal kohal on väärtused ja õigused, õigusriik, turvalisus, millele järgnevad muud ideed (4.) ning haridus, kultuur, noored ja sport (5. koht) (vt joonis 5).

Mõned teemad on tekitanud rohkem kommentaare, ideid või üritusi kui teised, näiteks Euroopa demokraatias on kõige rohkem kommentaare (4 606). Kliimamuutused ja keskkond on registreerinud kõige rohkem ideid (3 748) ja sündmusi (1215). 1156 üritusega on hariduse, kultuuri, noorte ja spordi teema teisel kohal.

Joonis 5. Platvormi teemade kaupa (19/04/2021–09/05/2022)

Viimased arengud

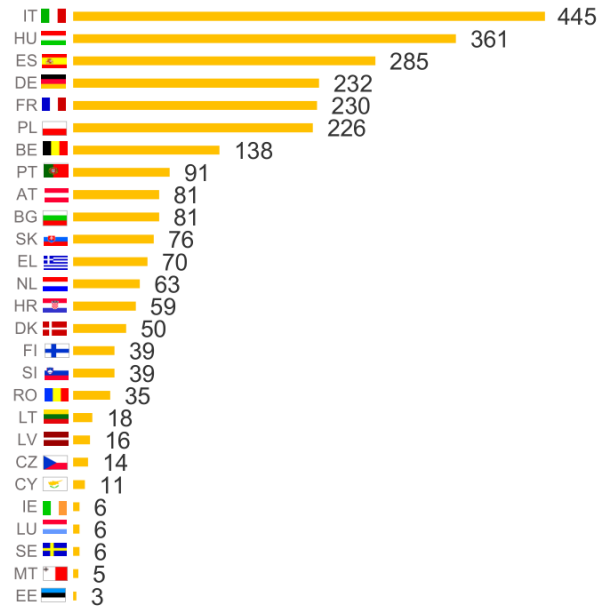
Ajavahemikus 21. veebruarist kuni 9. maini 2022 osales platvormil kokku 4693 toetust, mis koosnesid järgmisest:

- 2633 ideed
- 1246 kommentaari
- 814 sündmust

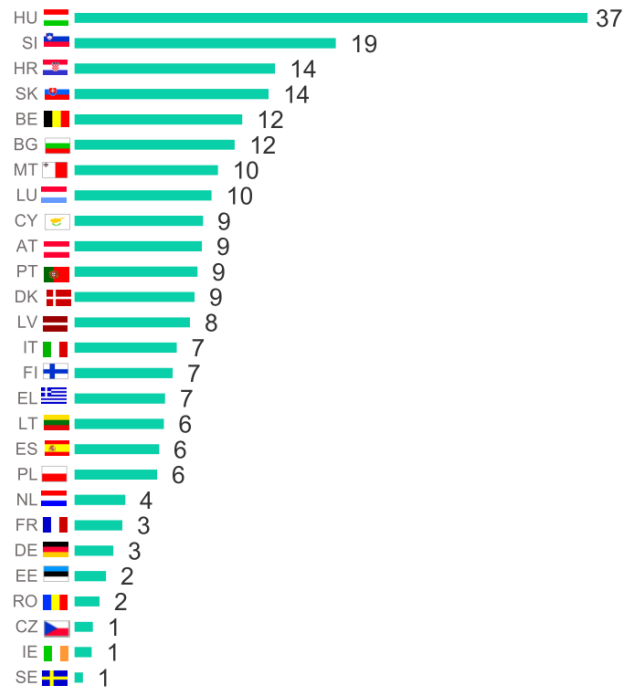
Panuste analüüs riigi tasandil näitab, et Itaalia oli sellel perioodil sissemaksete mahu poolest esikohal (445), samas kui Ungari (361) jäi teisel kohal. Hispaania (285) oli kolmandal kohal.

Saksamaa (4.) ja Prantsusmaa (5.) panustasid jätkuvalt märkimisväärselt, vastavalt 232 ja 230.

Elanikkonnaga proportsionaalselt oli Ungaris viimase perioodi jooksul kõige rohkem aktiivsust, kusjuures kõrge aktiivsuse tase oli 36,9 panust miljoni elaniku kohta, millele järgnes Sloveenia 18,8 panusega miljoni elaniku kohta. Lisaks registreeriti Horvaatias, Slovakkias ja Belgias suur panus miljoni elaniku kohta.

Joonis 6. Osamaksete maht riikide kaupa (21/02/2022–09/05/2022)

Joonis 7. Osamaksete maht riigi kohta 1 miljoni elaniku kohta (21/02/2022–09/05/2022)

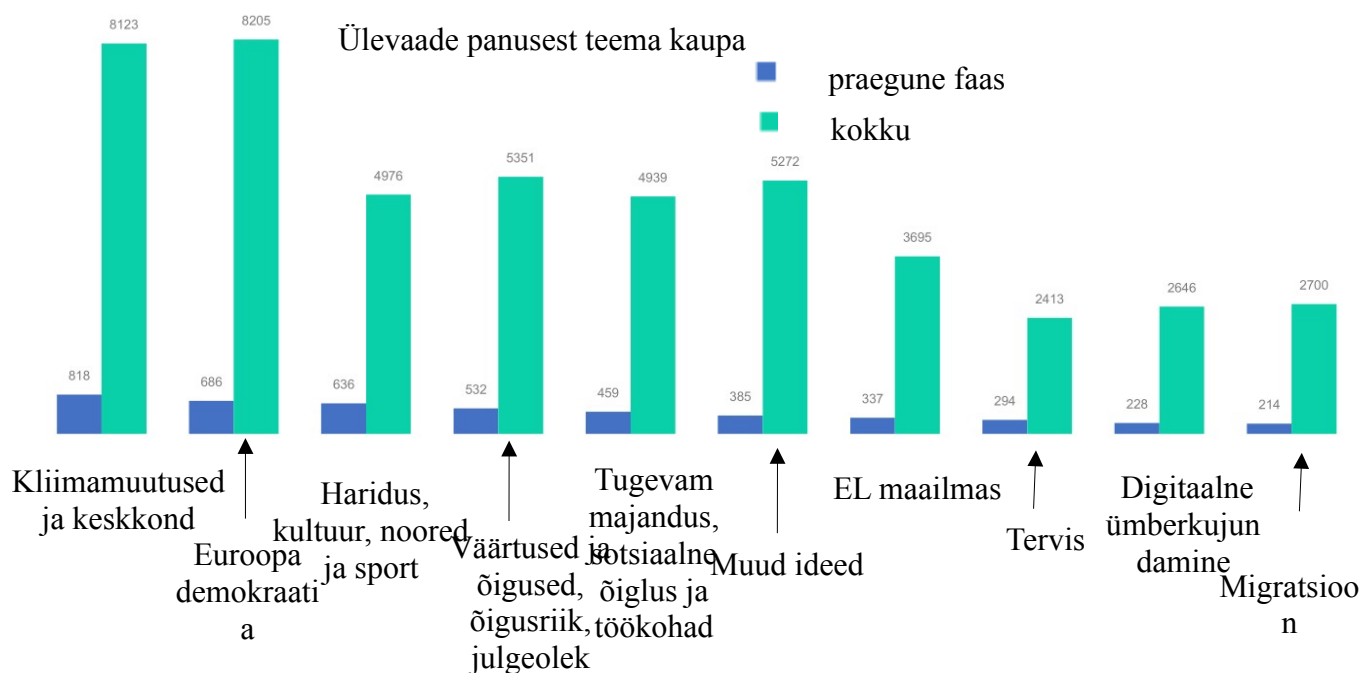

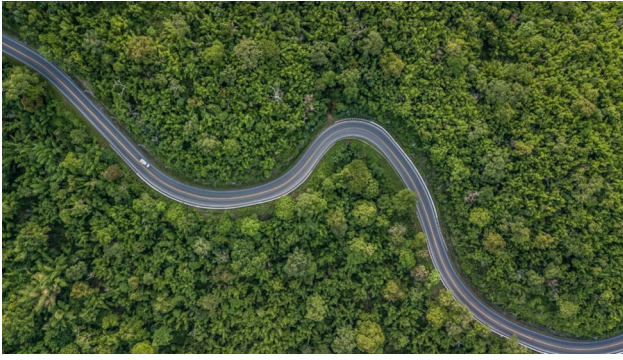
Trenditeemad 21. vebruar kuni 9. mai 2022

Euroopa demokraatia, kliimamuutuste ja keskkonna teemad olid jätkuvalt kõige populaarsemad teemad, mille panuste arv oli kõige suurem, vastavalt 686 ja 818. Hariduse, kultuuri, noorte ja spordi teema oli viimase perioodi kolmandal kohal kokku 636 panusega.

Võrreldes koguarvuga olid väärtused ja õigused, õigusriik ja turvalisus viimaste panuste seas neljandal kohal, 532 panusega, samas kui teised ideed olid selles ülevaates vaid kuuendal kohal, vaid 385 panust.

Joonis 8. Vaatluste ülevaate võrdlus teema kohta möödunud perioodil ja kokku

2. Kliimamuutused ja keskkond

Teema „Kliimamuutused ja keskkond“ on platvormil tekitanud kokku 8 123 kommentaari, ideed ja üritust (3 748 ideed, 3160 kommentaari ja 1215 üritust). Oma panuses on osalejad üldiselt väljendanud muret globaalse soojenemise ja selle tagajärgede pärast, kutsudes valitsusi üles võtma kohe konkreetseid meetmeid kliimamuutustega võitlemiseks. Lisaks rohelisele majandusele ülemineku hõlbustamisele, kliimaneutraalsuse saavutamisele ja taastuvenergia, eelkõige päikesepaneelide edendamisele peeti heitkoguste vähendamist sageli peamiseks tõukejõuks. Säästvad transpordilahendused on keskendunud peamiselt raudteesüsteemidele ning olulisel kohal on ka tarbimisega seotud ettepanekud kliimamuutuste vastu võitlemiseks, nagu ringlussevõtt, pakendamine ja plastid. Hiljutiste energiahindade tõusu valguses on tehtud mitmeid üleskutseid edendada teadlikumat energiatarbimist ja ELi energiasuveräänsust. Kodanikud on kutsunud üles kaasama kõiki ühiskonnarühmi: sõltuvalt iga ettepaneku konkreetsest sisust on vastutus jaotatud üksikisikutele, kaubandussektorile või valitsustele ja poliitikakujundajatele.

Erinevaid ideid saab rühmitada vastavalt järgmistele teemadele:

- **Kliimamuutustega võitlemine ja roheline kokkulepe**
- **Energia**

- **Transport**
- **Tarbimine**
- **Bioloogiline mitmekesisus ja loomade heaolu**
- **Põllumajandus**
- **Reostus**
- **Subsideerimine, maksustamine**
- **Muutuste tekitamine suhtumises ja käitumises**
- **Eluase ja ehitus**

Sündmused

Võrreldes 20. veebruarile 2022 eelnenud perioodiga korraldati Kesk- ja Ida-Euroopa riikides, näiteks Ungaris, Poolas ning vähemal määral Slovakkias ja Bulgaarias rohkem üritusi, mis olid seotud kliimamuutuste ja keskkonnaga. Need üritused korraldati üldiselt kollektiivsete aruteludena kliimamuutustest tulenevate probleemide üle (vt näiteks [üritus](#)). Paljud üritused keskendusid konkreetsetele keskkonnateemadele, mida arutatakse noorte vaatenurgast (vt [üritusenäide](#)). Nendel üritustel arutati mitmeid teemasid. Säästev põllumajandus ja mesilaste kaitse (vt [üritus](#)) oli Budapestis korraldatud mesinduskonverentsi teema, kus osales üle 100 mesiniku. Kliimaneutraalsed linnad olid avaliku ürituse teema Ungari linnas Békéscsaba (vt [üritus](#)). Ürituse eesmärk oli koguda ideid ja soovitusi, et muuta Békéscsaba 2030. aastaks kliimaneutraalseks. Poolas korraldati mitmeid kohtumisi noorte aktivistide ning kohalike omavalitsuste ja valitsusväliste organisatsioonide esindajatega, et uurida noorte keskkonnateadlikkust ja huvi keskkonna vastu (vt [üritus](#)).

Hispaania noored tegelesid mitme rohelise kokkuleppega seotud teemaga ja pakkusid välja ideid alates jalgrataste ja uiskude kasutamise edendamisest kuni säästva energiatarbimise ja loodusvarade kasutamise edendamiseni hoonekompleksides (vt [üritus](#)).

Rida Taani veebiseminare, mille eesmärk on vahetada ideid selle kohta, kuidas ettevõtted saaksid edendada innovatsiooni ja rohepöoret. Sellele järgnenud paneeldiskussiooni põhiteema oli vajadus kiirendada ELi vesiniku ja vesinikupõhiste kütuste kavandamist ja tootmist (vt [üritus](#)).

Kliimamuutustega võitlemine ja roheline kokkulepe

Osalejad väljendavad sageli muret kliimamuutuste ja nende tagajärgede pärast, kutsudes valitsusi ja ELi üles võtma viivitamata meetmeid ning kehtestama kliimamuutuste vastu võitlemiseks tugevama Euroopa keskkonnapoliitika (vt nt idee, sündmuse näide). Ettepanekud on seotud heitkoguste vähendamise, kliimanetraalsuse saavutamise, saastevastase võitluse ja rohepöördega, mida käsitletakse ka allpool esitatud teemades.

Mis puudutab heitkoguseid, siis üks kõige sagedamini arutatud küsimusi on seotud heitkoguste maksustamisega, täpsemalt selleks, et julgustada ettevõtjaid vähendama oma kasvuhoonegaaside heitkoguseid, valides odavamad taastuvad energiaallikad, mis omakorda viib tarbijateni, kes teevad säästvamaid valikuid (vt näide palju heaks kiidetud [ideest](#)). Teine ettepanek on vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguste maksimaalset lubatud määra. See võimaldab praegu suure tõhususega söe- ja gaasitehastel langeda allapoole künnist; kuid need aitavad endiselt kaasa reostusele (vt [idee](#)). Samuti tõstetakse esile vajadust süsinikdioksiidi piirimaksu ja sellega seotud meetmete järele (vt [sünnimuse](#) näidet).

Vastajad on maininud fossiilkütuste leviku tõkestamise lepingut, mis on kodanikuühiskonna algatus, mille eesmärk on tagada fossiilkütuste kasutamise vähendamine. Nad soovivad, et EL ühineks lepinguga paralleelselt Pariisi kokkuleppega (vt [idee](#)).

Üks osaleja nõuab suuremaid investeeringuid süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise tehnoloogiate arendamisse (vt [idee](#)).

Kogu Euroopas on korraldatud arutelud roheline kokkuleppe ja üldisemalt rohepöörde üle, et arutada peamisi prioriteete, parimaid tavasid, rakendamist kohalikul ja piirkondlikul tasandil ning alternatiivseid ärimudeleid (vt ürituse ja [üritusenäiteid](#)).

Mitmes panuses keskendutakse roheline kokkuleppe kui ELi strateegia rakendamise sotsiaalsele ja majanduslikule mõjule, mille eesmärk on suunata Euroopa kliimanetraalsele, õiglasele ja jõukale

ühiskonnale ülemineku teele. Näiteks nõutakse sotsiaalselt kaasavamalt lähenemisviisi ja tasakaalustatud strateegiat, mille majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõõdet tuleb hinnata ja rakendada ühiselt ja strateegiliselt, viidates tõusvatele energiahindadele kogu Euroopas (vt idee). Platvormil väga heaks kiidetud idee soovib, et EL pakuks tugevat ja kaasavat juhtimiskäsitust, mille puhul nii töötajad kui ka ametiühingud on kaasatud kohanemispoliitika kujundamisse ja rakendamisse kõigil tasanditel. Rõhutatakse, et ELi kliimamuutustega võitlemise strateegia peaks hõlmama konkreetseid poliitikameetmeid, millega säilitatakse töökohad ning kaitstakse töötajate tervist ja ohutust, samuti aktiivset tööturupoliitikat ning ümberõpet ja koolitust, et vältida töökohtade kadumist (vt [idee](#)).

Üldisemal tasandil tehakse ettepanek luua tulemustabel, et jälgida meetmete mõju ja esitada tõendeid roheline kokkuleppe rakendamisel piirkondlikul tasandil tehtud edusammude kohta (vt [idee](#)).

Energia

Teine teema, mis meelitab rohkem tähelepanu, on energia, mida sageli tõstatatakse seoses kliimamuutuste teemaga. Platvormil osalejad soovivad edendada taastuvenergia väikesemahulist ja laiaulatuslikku kasutamist, näiteks Euroopa energiakoostöö kaudu (vt [üritus](#)). Lisaks taastuvenergiale on tuumaenergeetika arutlusteema, kus on ideid, mis nõuavad tuumaenergia kasutamise piiramist või alternatiivina ohutu tuumaenergia arendamist ja kasutamist riikides ja kohtades, kus taastuvaid energiaallikaid ei ole võimalik kasutada (vt nt [idee](#)). Lisaks on Euroopa Komisjoni hiljutised plaanid liigitada tuumaenergia ja maagaas keskkonnanahoidlikeks investeeringuteks tekitanud kriitikat konverentsi platvormil (vt [ideenäidet](#)). Teisest küljest on enamik selleteemalisi panuseid vastupidisel seisukohal, väites, et tuumaenergia on parim viis CO₂-heite vähendamiseks (vt [ideenäidet](#)).

Samal ajal kutsutakse üles uurima alternatiivseid energiaallikaid (vt [sünnimuse](#) näide), nagu termotuumasüntees, geotermiline energia või vesinik, mis aitaks märkimisväärselt kaasa energia mitmekesisusele (vt nt [idee](#)). Vastajad rõhutavad siiski, et kohalikud elanikud peavad aktsepteerima

isegi alternatiivseid allikaid, näiteks tuuleenergiat, ning et on vaja tagada, et neil oleks positiivne mõju bioloogilisele mitmekesisusele, inimestele ja maastikele (vt nt [idee](#)).

Energiatõhusa ja keskkonnasõbraliku kütte allteemaks on näiteks idee, mis propageerib mitmekütuseliste ahjude kasutamist (vt [idee](#)) või kaugküttevõrk, mis kasutab ära kasutamata soojusallikaid, nagu sügav geotermiline energia (vt [idee](#)).

Üldiselt nõuavad inimesed ettevõtelt ja äriettevõtelt suuremat vastutust ja kaasatust, näiteks vähendades kunstlikku valgustust, kui seda ei ole vaja, näiteks poeaknad kaubanduskeskustes pärast sulgemisaega (vt [idee](#)).

Energiatõhususe eesmärkide saavutamiseks elamute tasandil pooldavad panustajad üleminekut individuaalsele energiatarbimisele kondomiiniumides (vt [idee](#)). Teine mõte on energia mikro-koostootmine eluasemetes (vt [idee](#)).

Transport

Teine sageli esinev ideede kogum on seotud transpordiga, mida sageli arutatakse seoses reostusega. Mõned allpool loetletud soovitusel käsitlevad transpordisüsteemide muutmist saaste vähendamiseks.

Platvormil esitatud ideed transpordisüsteemide muutmiseks nõuavad eelkõige lühimaalendude keelustamist ELis, et vähendada saastet (vt nt [idee](#)). Vastajad rõhutavad, et pandeemia on juba kaasa toonud lennundussektori kahanemise.

Üldiselt toetatakse tugevalt Euroopa ühistranspordisüsteemide täiustamist (vt nt [idee](#)) kui keskkonnasõbralikumaid alternatiive lühimaalendudele. Eelkõige arutatakse laialdaselt ühist Euroopa raudteevõrgustikku (vt [idee](#) ja [üritusenäide](#)). Üks vastaja teeb ettepaneku luua Euro Trainscaneri otsingumootor, et muuta raudteetransport atraktiivsemaks (vt [idee](#)) ning teine soovib võtta kasutusele integreeritud ELi pileti ja muuta see linnades tasuta (vt [idee](#)). Ettepanekud kiirrongivõrkude laiendamiseks ja piiriüleste raudteeühenduste loomiseks koostati ühel Euroopa raudteeaasta üritusel (vt [üritus](#)).

Muud ideed puudutavad ühist jalgrattavõrku, näiteks jalgrattateede laiendamist või üleeuroopalise

jalgrattaühenduste võrgustiku loomist (vt nt [idee](#)). Lisaks tehti ettepanek muuta kohalike omavalitsuste jaoks kohustuslikuks jalgrattateede rajamine tee lahutamatu osana, nagu see on juba jalakäijate kõnniteede puhul (vt [idee](#)).

Teine ideede kogum keskendub innovatsioonile ja elektrisõidukite, näiteks autode ja jalgrataste arendamisele ning nende integreerimisele praegusesse keskkonda, näiteks laadimisjaamade võrgu loomise kaudu (vt [idee](#) ja [idee](#)). Üks osaleja väidab siiski, et elektriautodel on kahjulikud keskkonna- ja humanitaarkulud, ning soovib selle asemel piirata sõiduki massi ja kiirust, et vähendada CO₂-heidet (vt [idee](#)).

Transpordi CO₂-heidet vähendamise ja keskkonnasõbralikuma transpordi küsimuses rõhutavad osalejad ka piiriüleste projektide tähtsust laevanduse ja raudteetranspordi edendamisel (vt nt [idee](#)). Samuti kutsutakse üles töötama välja programme teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamiseks, et toota nii avalikke kui ka era-, individuaalseid ja kollektiivseid transpordivahendeid, mis on mittedaastavad ja 100 % energia isemajandavad (vt nt [idee](#)).

Tarbimine

„Tarbimine“ hõlmab paljusid alateemasid, mille ideed keskenduvad kõige mitmekesisematele materjalijäätmete liikidele, määrates kindlaks säästvad tavad selliste jäätmete käsitlemiseks ja vähendamiseks. Vastajad nõuavad massiliselt praeguse kaupade ja teenuste massilise tarbimise süsteemi muutmist. Väga heaks kiidetud idee, mis väljendab korduvat suhtumist, nõuab sellega seoses ringmajanduse edendamist (vt [idee](#)). Õigust parandamisele peetakse tarbimisharjumuste muutmisel ja ringmajanduse edendamisel otsustavaks elemendiks. Osalejad nõuavad remondisõbralikku tootedisaini ning remondiindeksi ja kogu ELi hõlmava remondimärgise kasutuselevõttu (vt [idee](#)). Pandeemia mõju on põhjustanud ka selle, et inimesed mõtlevad ümber ülemaailmsed tarneahelad ja toetavad nende lühendamist (vt [idee](#)). Mõned panustajad lähevad veelgi kaugemale, tehes ettepaneku kehtestada kvoodid maksimaalse tarbimise ja tootmise jaoks (vt nt [idee](#)).

Seoses konkreetselt toidujäätmetega rõhutab üks osaleja, et 40 % kogu maailmas toodetud toidust ei jõua kunagi meie lauale ja et see põhjustab 10 % kogu maailma kasvuhoonegaaside heitkogustest, ning teeb ettepanekuid toidu raiskamise

peatamiseks, näiteks toidu annetamise toetamine (vt [idee](#)).

Mitu platvormil osalejat osutavad tekkivate jäätmete märkimisväärsele hulgale ja pakuvad välja mitmeid meetmeid selliste jäätmete vältimiseks ja nende vastu võitlemiseks, näiteks ringlussevõtt (vt nt [idee](#)), valides null- või vähese jäätmesisaldusega tootepakendid, et vähendada negatiivset mõju keskkonnale (vt nt [idee](#)). Väga heaks kiidetud idee propageerib ELi juhitavat programmi ringlussevõetavatest materjalidest valmistatud taaskasutatavate toiduainete pakendite jaoks (vt [idee](#)). Üks osaleja juhib tähelepanu sellele, et ringlussevõtu kohta on vaja rohkem teavet, et julgustada seda tava juba varases eas (vt [idee](#)). Teises tehakse ettepanek võtta kasutusele Saksamaa mudelil põhinev Euroopa integreeritud süsteem pudelite tagastamiseks (vt [idee](#)). Jäätmete allteemas (vt [idee](#)) märgitakse ära ka ELi jäätmete sisseostmise [keeld](#).

Tarbimise keskkonnamõju alamteemas on tõstatatud küsimus imporditud kaupade vastavuse kohta ELi standarditele. Näiteks soovib üks vastaja keelata sellise veiseliha impordi Brasiiliast, mille jälgitavus ei ole ELi veiseliha samal tasemel (vt [idee](#)).

Teine korduv idee pooldab täiustatud toodete märgistamise süsteemi (vt nt [idee](#)), mis täpsustaks tootmise keskkonnamõju või näitaks, kas tooted sisaldavad mikroplasti ja avaldavad seega pikaajalist negatiivset mõju tarbijate tervisele (vt nt [idee](#)). Väga heaks kiidetud idee pakub välja toodete kliima punktisumma, arvutades toote mõju kliimale tootmise, transpordi, ettevõtte profiili jms seisukohast (vt [idee](#)).

Viimane suund keerleb kiire moe- ja tekstiilitööstuse ümber, et muuta see keskkonnasõbralikumaks; vastajad rõhutavad rõivaste tootmisel kasutatavate ressursside tohutut kogust ja asjaolu, et rõivad on sageli ringlussevõtuks sobimatud (vt nt [idee](#)).

Hispaanias toimunud kodanike seminaril tekkis mitu veetarbimisega seotud ideed. Vastajad rõhutavad vajadust parandada jaotus- ja veekogumissüsteeme, et vältida vee raiskamist (vt [sündmus](#)).

Lisaks rõhutavad osalejad vajadust edendada massiturismi asemel keskkonnahoidlikku ja säästvat turismi, kuna viimasel on märkimisväärne mõju loodus- ja kultuurivaradele (vt näide [üritusest](#)).

Selle teema viimane märkuste ja ideede rühm kajastab muret uute elektroonikaseadmete tekitatud

jäätmete pärast ning nõuab suuremat kohustuslikku garantiid sellistele seadmetele ja vajadust tagada parandatavus (vt nt [idee](#)) ning koostöövõrgustike platvormi loomist, et tagada e-jäätmete ringlussevõtt (vt [idee](#)). Teine ettepanek hõlmab katseprogrammi väljatöötamist, et asendada 35 miljoni ELi pere elektriseadmed A+++ ühikutega kooskõlas ELi eesmärgiga minna üle rohepöördele (vt [idee](#)).

Mõned osalejad soovivad ka energiatarbimise piiramist – eriti kuna elektrit toodetakse suures osas fossiilkütustest -, kehtestades tarbimiseks mõeldud elektrienergia igakuise kvoodi ja maksustades ülejäägi (vt nt [idee](#)). Mõned osalejad on väljendanud muret cryptocurrencies arengu pärast, kus seadmed põhjustavad tohutut elektritarbimist. Nende arvates, mida rohkem krüpto kaevandamine muutub globaalseks probleemiks, seda rohkem piiranguid ja eeskirju on vaja (vt näiteks [idee](#)).

Bioloogiline mitmekesisus ja loomade heaolu

Bioloogilise mitmekesisuse säilitamine ja loomade kaitse on konverentsi käigus muutunud üha korduvateks teemadeks.

Ideede peamine alateema on raadamine. Üks enam toetatud ideid kutsus üles investeerima Euroopa taasmetsastamisse, et vältida kõrbestumist (vt [idee](#)) või ülemaailmselt, et päästa planeedi kopsud, nimelt Amazonase vihmametsad ja muud maailma vihmametsad, et mitte ainult aeglustada ülemaailmselt süsinikureostust ja päästa liike, vaid ka vähendada rändesurvet Euroopale (vt nt [idee](#)). Poliitilised ettepanekud hõlmavad raadamisest saadud toodete impordi keelustamist (vt [idee](#)).

Loomakaitset peetakse samuti selle teema oluliseks komponendiks. Üks osaleja tegi ettepaneku võtta vastu ühine poliitika ohustatud Euroopa liikide kaitseks (vt [idee](#)). Mitmed osalejad on toetanud ideed peatada eksotiliste loomadega kauplemine lemmikloomadena (vt [idee](#)) ning ideid, mis on seotud veeloomade kaitsega, sealhulgas veeloomade heaolu käsitleva õigusakti rakendamisega (vt nt [idee](#)).

Muude bioloogilise mitmekesisuse teemaga seotud panuste hulka kuulub ettepanek istutada puid kõigisse unustatud kohtadesse, nagu kiirteed, teevahetused jne, et koguda süsinikdioksiidi, suurendada evapotranspiratsiooni, parandada bioloogilist mitmekesisust ja reguleerida veevoogusid (vt [idee](#)). Üleskutset jätta rohkem ruumi loodusele arutati ka mõnel üritusel (vt [üritus](#)). Veel üks ettepanek hõlmab Euroopa liikuva mereuuringute jaama loomist, et saada olulisi

teadmisi mere bioloogilisest mitmekesisusest (vt [idee](#)).

Põllumajandus

Teine teema, mis on pärinud märkimisväärse hulga panuseid, samuti õiglane toetus seoses sellega seotud ideedega, on põllumajandus. Selle teema raames pooldavad panustajad üsna sageli ökoloogilise põllumajanduse ja väiksemate põllumajandusettevõtete kontseptsiooni (vt [ideenäidet](#)), kutsudes üles keelustama pestitsiidide kasutamise ja intensiivpõllumajanduse (vt nt [idee](#)). Mõned vastajad lähevad veelgi kaugemale, viidates sellele, et pestitsiidide keeldu tuleks laiendada erakasutusele (vt nt [idee](#)). Toetust väike- ja mahepõllumajandusele ning ELi põllumajanduspoliitika tulevikule üldiselt näitab ka osalemine nende konkreetsete teemade arutamiseks korraldatud ümarlaudadel (vt [üritusenäide](#)).

Üks ideede suund toob esile mitu näidet, kuidas muuta põllumajandus vähem saastavaks ja säästvamaks. Aruteludes käsitletakse selliseid aspekte nagu plasti kasutamine põllumajanduslikes filmides (vt [idee](#)) ja viise, kuidas vähendada vee tarbimist põllumajanduses (vt [idee](#)).

Muud ideed näitavad, et EL peaks tegema rohkem, et edendada taimset toitu kliimakaitses ja keskkonna säilitamise eesmärgil. Mõned vastajad lisavad sellise tegevuse põhjustena eetilisi probleeme (vt nt [idee](#)). Seda käsitletakse ka tervise teema all.

Panustajad rõhutavad tugevalt ka vajadust tagada toiduga sõltumatus ja toiduga kindlustatus, edendades kohalikku põllumajandust. Aruteludel käsitleti linnade ümber asuvaid toidulinte, viljapuude istutamist linnapiirkondades, toetust maa omandamiseks tootjate ja põllumajandustootjate poolt, piirates sellise maa hinda, ja muid meetmeid (vt [idee](#)). Lisaks hõlmavad ettepanekud kohalike toodete ostukvootide kehtestamist suurtele rahvusvahelistele supermarketitele (vt [idee](#)).

Põllumajanduse teema raames tõstatatakse küsimus, kuidas põllumajandus peaks kliimakõikumistega toime tulema ja nendeks valmistuma. Sellega seoses võivad multifunktsionaalsed ja mitmekesised agrometsandussüsteemid suurendada huumuse moodustumist, veemahutavust ja CO₂ sidumist, suurendades seeläbi oluliselt põllumajanduse stabiilsust ja tootlikkust (vt [idee](#)). Lisaks pooldab üks osaleja üleminekut intensiivselt põllumajanduselt agroökoloogiale (vt [idee](#)).

Lõpuks arutatakse põllumajandustootjate sissetulekuid, kusjuures mõned toetajad kutsuvad põllumajandustootjaid üles saama toetuste asemel õiglaste hindadega tagatud sissetulekut (vt nt [idee](#)).

Reostus

Reostust peetakse ülemaailmsele keskkonnale avaldatava surve allikaks. Arutatakse mitut saastevaldkonda, mille allteemad on järgmised: veereostus, plastireostus ja valgusreostus. Veereostuse alateema puhul pööratakse suurt tähelepanu vajadusele tagada tulevikus joogiveevarude ja puhaste ökosüsteemide turvalisus. Peale selle on esitatud konkreetset ettepanekut ookeanide ja jõgede reostuse vastu võitlemiseks (vt näide [sündmusest](#)), näiteks idee neutraliseerida ookeanide hapestumine konkreetsete bakteritega (vt [idee](#)).

Panused, mis käsitlevad plastist põhjustatud reostuse probleemi, moodustavad olulise osa kogupanusest, mis kajastab üldsuse kasvavat muret liigsete plastijäätmete pärast. Lisaks üleskutsele jõustada ühekordselt kasutatava plasti keeld ja seda laiendada (vt näide [üritusest](#)), teevad osalejad ettepaneku piirata pakendamiseks kasutatavaid plastitüüpe nendega, mida saab koos ringlusse võtta, ilma et oleks vaja komponente eraldada (vt [ideenäidet](#)). Lisaks on üks esitatud idee luua kohad jõgedest ja ookeanidest eemaldatud plasti ringlussevõtuks (vt [idee](#)).

Mõned platvormi ideed pakuvad valgusreostuse piiramist (vt nt [idee](#)).

Subsideerimine, maksustamine

Lisaks mitmesugustele heitkoguste maksustamisega seotud ideedele, mida arutatakse kliimamuutustega võitlemise teema all, tehakse selle teema raames mitmeid ettepanekuid keskkonnasõbralike toetuste peatamiseks, näiteks väga heaks kiidetud idee peatada kõik fossiilkütuste toetused (vt [idee](#)). Samamoodi nõuab teine idee kahjulike kalapüügitoetuste peatamist (vt [idee](#)). Teisest küljest pooldatakse ettepanekutes bioloogilise mitmekesisuse ja kliimamuutuste projektidele toetuste suurendamist või EL eraldas vahendeid majade isolatsiooni uuendamiseks (vt [ideenäidet](#)). Panustajad teevad ka ettepaneku kehtestada jätkusuutlikkuse maks (vt nt [idee](#)), mis muudaks jätkusuutmatud tooted kallimaks, muutes sellised tooted nii tarbijate kui ka tootjate jaoks vähem atraktiivseks. Lisaks annaks see ELile lisatulu ehk nn kliimatulu, et investeerida jätkusuutlikkuse meetmetesse, nagu elektriautode ostmise ja päikesepaneelide paigaldamine eramajadesse (vt [idee](#)).

Muutuste tekitamine suhtumises ja käitumine

Samuti keskendutakse haridusele ja kõigi põlvkondade eurooplaste teadlikkuse suurendamisele (vt [üritus](#)). Kuigi enamik ideid on suunatud noorte haridusele (vt [ideenäide](#)), isegi väga varasest east alates haridusaegade kaudu (vt [idee](#)), kutsutakse üles kaasama ka eakaid eurooplasi kliimamuutustega seotud algatustesse, eelkõige seoses rahvastiku vananemise suurenemisega Euroopas (vt nt [idee](#)). Lisaks rõhutavad mõned vastajad vajadust edendada Euroopa institutsioonide keskkonnahoidlikku teabevahetust. Näiteks teevad nad ettepaneku töötada välja teabevahetuskomplektid teemal „kuidas olla keskkonnahoidlik eurooplane“ ja tugevdada keskkonnavalast haridust, et luua keskkonna eest vastutavad naabruskonnad (vt [idee](#)).

Olles teadlik üksikisikute rollist kliimamuutuste vähendamisel, nõuavad mõned osalejad ettevõtete vastutust ja kutsuvad inimesi üles võtma vastutust nende ettevõtete eest, kes väidavad, et nad on CO₂-neutraalsed, kuid tuginevad endiselt jätkusuutmatutele ärimudelitele (vt [idee](#)).

Eluase ja ehitus

Lisateema on elamumajandus ja ehitus, mille alamteemaks on mitu uut Euroopa Bauhausi käsitlevat ideed ja üritust (vt [üritus](#)), mille eesmärk on ühendada uuenduslik ja esteetiline disain konkreetsete meetmetega kliimamuutuste vastu võitlemiseks ning muuta meie tulevased eluruumid kestlikumaks, taskukohasemaks ja juurdepääsetavamaks. Teine idee nõuab teadlikkuse suurendamise kampaaniaid keskkonnahoidliku ja säästva ehituse kohta, kasutades vähese CO₂-heittega ehitusmaterjale (vt [idee](#)).

Samuti keskendutakse Rootsisis korraldatavas dialoogis säästvate eluasemete arendamisele ja edendamisele maapiirkondades, et muuta maapiirkondade elu atraktiivsemaks (vt [üritust](#)).

Üks ettepanek hõlmab Euroopa maa usalduse taastamist, et taastada mahajäetud maad ja hooned looduslikumasse seisundisse bioloogilise mitmekesisuse ja linnaelanike hüvanguks (vt [idee](#)).

Lõpuks uuriti ka kasutatud elementide ja materjalide taasringlussetoomise ideed ehitussektoris (vt [idee](#)).

Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022)

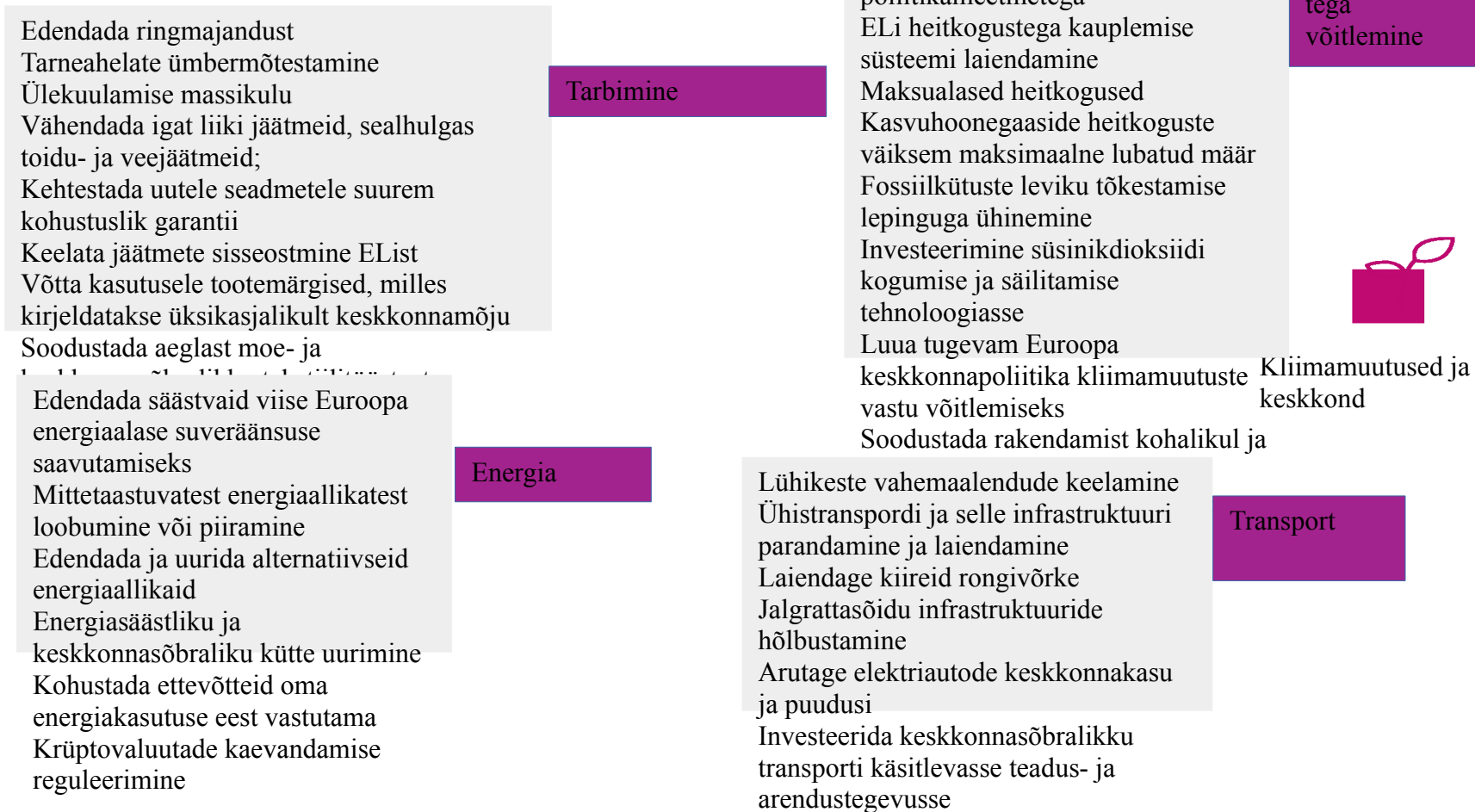
Viimaste panuste puhul keskenduti uuesti energiale, pidades silmas ELi üha problemaatilisemat sõltuvust Venemaa gaasi- ja naftatarnetest. Tehti mitmeid ettepanekuid alates energiakaitsvuse edendamisest ELis (vt [idee](#)) energiasõltumatuses või säästva transpordi edendamisest. Suur osa uutest panustest on toetanud raudteevõrkude tõhustamist, odavat ja juurdepääsetavat ühistransporti ning jalgrataste kasutamist (vt nt [idee](#)). Suures osas keskendus arutelu puhastele energiaallikatele, mis on populaarne teema, nagu on näha ka varasemates raportites (vt nt [idee](#)). Vesinikku mainiti sageli roheline energiakandja näitena, samas kui mõnede „roheliste“ energiaallikate, nagu tuumaenergia ja metaan, piire tõsteti sageli esile (vt [ideenäidet](#)).

Seoses säästva tarbimise soodustamise alateemaga täheldati varem teatatud alateemasid, nagu plasti kasutamise keelamine (vt nt [idee](#)), ringlussevõtt, jäätmete vähendamine ja säästvat tarbimist soodustav maksusüsteem. Uutes ideedes esitati konkreetseid ettepanekuid, näiteks ettepanek luua ELi toetatav autovahetusprogramm, mis võimaldaks kodanikel vahetada oma autosid vähem saastavate mudelite, näiteks hübriidautode vastu (vt [idee](#)). Muudes arvamustes pakuti välja viise energia säästmiseks, eelkõige kontorites, pidades silmas kliimamuutusi (vt nt [idee](#)).

Kliimamuutusi ja heitkoguseid üldiselt arutati taas laialdaselt, samal ajal kui keskkonnaharidusega seotud ideid esitati varasemal perioodil sagedamini (vt [ideenäidet](#)). Kliimamuutustega võitlemise teema raames esitati hiljutised ettepanekud kliimamuutusi käsitleva ühise lähenemisviisi raames Euroopa keskkonnasaadikule või praegust keskkonda kajastades Euroopa energiaministri loomisele, kes esindaks Euroopat nendes küsimustes rahvusvahelisel areenil (vt nt [idee](#)).

2022. aasta aprilli alguses Milanos toimunud Euroopa noortearutelul arutati mitmeid säästva kosmoseuuringutega seotud küsimusi, kutsudes üles arendama uusi keskkonnasõbralikumaid kosmosetehnoloogiasid jätkusuutlike satelliitide loomiseks (vt [idee](#)).

Joonis 9. Mõtdekaart „Kliimamuutused ja keskkond“ 1. osa

Joonis 10. Mõttekaart „Kliimamuutused ja keskkond“ teema 2. osa

3. Tervis

Teema „Tervis“ on käsitletud mitmesuguseid teemasid. Kõige korduvad teemad on suurendanud vajadust tagada võrdne juurdepääs kvaliteetsetele tervishoiuteenustele ning soovitanud tervishoiu suuremat ühtlustamist ja integreerimist Euroopa tasandil; seda on mõjutanud ka COVID-19 kogemus ja selle mõju. Muud ideed ulatuvad üleskutsetest investeerida rohkem vaimsesse tervisesse, terviseuuringutest, et võidelda praeguste terviseprobleemide vastu, pöörates erilist tähelepanu elanikkonna vananemisele ja vähktõvele, kuni üleskutseteni investeerida ennetusmeetmetesse, sealhulgas tervislike eluviiside edendamise ja nende teguritega tegelemine, mis teadaolevalt põhjustavad terviseprobleeme, nagu õhusaaste ja tubaka tarbimine. See teema on kaasa toonud 2 413 panust: 1162 ideed, 1,003 kommentaari ja 248 üritust. Kindlakstehtud teemad on loetletud vastavalt nende esinemise tasemele. Selle teema peamised teemad on järgmised:

- **Tervishoiuteenuste kättesaadavus kõigile**
- **ELi tervishoiusüsteemide** integreerimine
- **Tervislikud eluviisid**
- **Terviseuuringud**
- **Ennetamine, mitte sekkumine**
- **Tervena vananemine ja vananemisvastane võitlus**
- **Lähenedes meditsiinile**
- **Vastused COVID-19-le**

- **Tervis digiteeritud ajastul**
- **Vähiravi**
- **Tervishoiutöötajad**
- **Seksuaal- ja reproduktiivtervis**

Sündmused

Mitmed hiljutised sündmused käsitlesid selliseid küsimusi nagu vaimne tervis ja heaolu (vt [sündmuse](#)näide). Poolas toimunud Euroopa noortenõukogude kongressi raames arutasid osalejad, kuidas sotsiaalmeedia mõjutab vaimset tervist (vt [üritus](#)). Seoses COVID-19 pandeemiaga kaaluti pandeemia mõju kodanike füüsilisele ja vaimsele tervisele (vt [üritus](#)).

Ljubljana ülikoolis korraldatud veebiüritusel uurisid osalejad ELi rolli tervena vananemise võimaldamisel (vt [üritus](#)), samal ajal kui Itaalias korraldati üritus Euroopa vähktõvevastase võitluse kavale (vt [üritus](#)).

Seoses tervishoiu integreerimisega ELi liikmesriikide vahel uuriti Euroopa rahvatervise süsteemi loomise väljavaateid ja väljakutseid [Kreekas](#) toimunud osaluseminaril (vt [üritus](#)). Osalejad sõnastasid ideid alates üleskutsetest luua Euroopa meditsiinikorpus kuni vajaduseni kaotada ebavõrdsus põhja ja lõuna vahel, et liikuda sellise ühise Euroopa rahvatervise süsteemi suunas. Veebiüritusel arutati õhusaasteainetest, nagu tubakasuits, kütusegaas, kemikaalid ja muud allergeenid ja radoonid, tulenevaid õhukvaliteediga seotud terviseriske (vt [üritust](#)).

Tervishoiuteenuste kättesaadavus kõigile

Selle teema üks korduvamaid teemasid on üleskutse võrdsele juurdepääsule taskukohasele ja kvaliteetsele tervishoiule (vt väga heaks kiidetud idee näide).

Esitatud ideed toetavad ka Euroopa ravikindlustussüsteemi kasutuselevõttu (vt nt [idee](#)). Üks väga heaks kiidetud idee selles küsimuses kutsub ELi üles tagama kõigile ELi elanikele võrdse juurdepääsu taskukohastele ja kvaliteetsetele tervishoiu- ja sotsiaalteenustele, mida pakuvad vastupidavad, hästi varustatud ja hästi varustatud avalikud süsteemid, millel on üldine katvus (vt [idee](#)).

Mitmed ideed arenevad seoses vajadusega, et EL eraldaks rahalisi vahendeid, et tagada kõigile konkreetselt juurdepääs vaimsele tervishoiule, olenemata sissetulekust ja vanusest (vt nt [idee](#)). Tervishoiusektori erastamise lõpetamise idee on esitatud ka selleks, et muuta tervishoid kõigile taskukohaseks (vt nt [idee](#)) ning kaotada kahekordne juurdepääs avaliku ja erasektori tervishoiule ELis (vt [idee](#)). Muud ideed tõstatavad ravimite maksumuse küsimuse ja pakuvad välja viise, kuidas muuta need kõigile taskukohaseks, jälgides ravimitööstust rohkem (vt nt [idee](#)).

Ligipääsetavuse osas pakub rühm ideid välja mitmeid lahendusi, et muuta tervishoiuteenused liikumispuudega või kõrvalistes piirkondades asuvatele patsientidele praktiliselt kättesaadavamaks (vt nt [idee](#)). Kaugtervishoiu arendamine toimub kiire ja vähese takistustega juurdepääsuna tervishoiubussidega meditsiinisüsteemidele (vt [idee](#)).

Viimane alateema on seotud tervishoiuteenuste kättesaadavuse võrdõiguslikkuse aspektiga. Vastajad juhivad tähelepanu sellele, et teatud patsiendirühmad seisavad sageli silmitsi konkreetsete ühiskondlike takistustega. Mõned osalejad rõhutavad vajadust keskenduda pediatrilisele ravile eelkõige vähihaigete puhul (vt nt [idee](#)), teine mõte on suurendada puuetega inimestele suunatud kasu (vt [idee](#)). Üks osaleja nõuab transsoolistele inimestele paremat juurdepääsu spetsiaalsetele tervishoiuteenustele (vt [idee](#)).

Võttes arvesse praegust COVID-19 olukorda ja vaimse tervise teenuste järjest suurenevaid ootejärjekordi, kerkivad esile mitmed ideed vajaduse kohta, et EL eraldaks vahendeid, et tagada kõigile juurdepääs vaimsele tervishoiule, olenemata sissetulekust ja vanusest (vt nt [idee](#)).

Saksamaa üritusel „Piirideta tervishoid vananevas elanikkonnas“ arutati Euroopa tervishoiusüsteemide praeguseid ja tulevasi väljakutseid, pidades silmas kahte meie ajastu tervist iseloomustavat suundumust: rahvastiku vananemine ja tehnoloogiline revolutsioon. Selle ürituse üks osa oli ka mõista, kuidas kasutada tehnoloogiat, et tagada elanikkonna vananemisest hoolimata ulatuslik tervisekindlustus (vt [üritus](#)). Osalejad määrasid kindlaks kolm tegevusvaldkonda: rahvusvaheliste koolitusprogrammide loomine, geograafiliste piiride ületamine tervishoiuuringutes ja -hoolduses ning töömudelite (tööaeg ja -sisu) täiustamine ning eelkõige töötajate hindamismehhanismide täiustamine.

ELi tervishoiusüsteemide integreerimine

Tervisega seoses välja pakutud ideede hulgas on ELi tervishoiusüsteemide integreerimine liikmesriikidevahelise tihedama koostööga üldiselt üks kõige sagedamini nimetatud teemasid (vt nt [idee](#)). Platvormil osalejad pooldavad tihedamat koostööd liikmesriikide vahel, et tugevdada Euroopa tervishoiusüsteeme (vt näiteks [üritus](#)) ja tagada kvaliteetne tervishoid kogu ELis. Ideed hõlmavad kogu ELi hõlmavate ravistandardite kehtestamist (vt [idee](#) ja [ideenäide](#)), meditsiiniliste teadmiste ja suutlikkuse koondamist võrgustikku (vt nt [idee](#)) või näiteks võimaldades intensivistidel vabalt liikuda ja hoolitseda kriitiliselt haigete patsientide eest kogu ELis (vt nt [idee](#)). Samuti on tehtud ettepanekuid hooldaja kvalifikatsioonide tunnustamiseks kogu ELis, Euroopa haruldaste haiguste haigla loomiseks (vt [idee](#)), siirdamist käsitlevate õigusnormide parandamiseks, et luua ühtne siirdamis- ja elundidoonorlussüsteem (vt [idee](#)) ning Euroopa tervishoiuasutuste akrediteerimise ameti loomise kohta (vt [idee](#)). Samal ajal soovivad vastajad tunnistada haigusi kogu ELis, et luua andmebaas ravimeetodite ja hindamiste kohta, et luua kogu ELi hõlmav haigusrežiim (vt nt [idee](#)). Teine idee on seotud tervisekoridoride loomisega piirnevate riikide vahel (vt nt [idee](#)). See võimaldaks töötajatel, patsientidel ja teistel tervishoiutöötajatel tulevaste liikumispiirangute ajal üle riigipiiride reisida ning tagaks seega juurdepääsu tervishoiuteenustele. Seetõttu rõhutatakse aruteludes vajadust suurendada ELi pädevust rahvatervise küsimustes (vt näiteks [idee](#) ja [üritus](#)), kusjuures paljud soovivad ja toetavad Lissaboni lepingu läbivaatamise ideed (vt [ideenäidet](#)). Teised teevad ettepaneku luua Euroopa Tervishoiuamet (vt [idee](#)) või suurendada Euroopa Raviameti (EMA) rolli (vt [idee](#)). Üks vastaja soovib luua Euroopa tervishoiuministeriumi (vt [idee](#)) või tõelise asutuse, mis koordineeriks kõiki ELi tervishoiuasutusi, et jälgida ravimitega varustamist alates arendamisest kuni tootmiseni (vt [idee](#)). Neid soovitusi esitatakse kõige sagedamini seoses sellega, kuidas liikmesriigid on COVID-19 pandeemiaga ja sellega seotud meditsiiniseadmete nappusega tegelenud, vaktsiinide väljatöötamise ja ühiste vaktsiinide ostmisega seotud probleemidega. Sellest tulenevalt rõhutavad vastajad vajadust suurendada või paigutada ümber ravimite ja meditsiiniseadmete tootmisvõimsust ELis (vt nt [idee](#)). Mõned vastajad nõuavad integreeritud strateegiat ELi ühiste terviseprobleemide lahendamiseks, näiteks Euroopa vaimse tervise strateegiat (vt nt [idee](#)) ja enesetapu ennetamist (vt nt [idee](#)) või ühist lähenemisviisi haruldaste haiguste puhul (vt nt [idee](#)). Sellega seoses tegid osalejad Poolas korraldatud riiklikus tervise-teemalises arutelus ettepaneku

muuta Euroopa Liidu lepingut, et vaimse tervise küsimusi reguleeritaks liidu tasandil (vt [üritust](#)). Teised liikmesriigid ei pea vähktõve vastu võitlemise ja selle ennetamise kontekstis asjakohaseks laiendada liidu pädevust tervishoiu valdkonnas, kuna liikmesriigid on kohalike olukordadega paremini kooskõlas (vt [idee](#)). Terve rida ideid käsitleb elulõpuhoolduse teemat, propageerides ühtset Euroopa strateegiat lõppraviks (vt [idee](#)), samas kui teised keskenduvad vähipatsientide palliatiivse ravi parandamisele (vt [idee](#)).

Tervislikud eluviisid

Teine sageli esinev teema on tervislike eluviiside edendamine. Paljud platvormil osalejad näevad ELi kui osalejat, kes on eurooplaste seas tervislike eluviiside edendamiseks hästi kvalifitseeritud. Mitmed vastajad peavad oluliseks vegan- või taimetoidu propageerimist nende tervisele ja keskkonnale tuleneva kasu tõttu (vt nt [idee](#)). Sellega seoses soovivad mõned tõsta lihamakse ja vähendada tervisliku toidu käibemaksu (vt [idee](#)), samas kui teised püüavad üldiselt ebatervislike toiduainete maksustada (vt nt [idee](#)). Üks osaleja soovib toetada tervislikku ja mahepõllumajanduslikku toitu, et madala sissetulekuga inimesed saaksid seda endale lubada (vt [idee](#)). Mõeldes edasi halva toitumise tagajärgedele, teeb teine osaleja ettepaneku võidelda halva toitumise ja rasvumisega seotud põletikuliste haigustega (vt [idee](#)).

Platvormil pakutakse ka toetust tervisealase kirjaoskuse ja hariduse edendamisele (vt nt [idee](#) ja [idee](#)) ning tervise seotud tavade juurutamisele alates varasest eest kui tervisliku eluviisi võtmetegurile (vt [idee](#)). Sellega seoses kritiseeris üks osaleja Nutri-Score süsteemis kasutatud parameetreid (vt [idee](#)). Lisaks tervisliku toitumise alasele haridusele peavad panustajad vaimse tervise alast haridust eriti oluliseks (vt nt [idee](#)).

Toidu ja tervise vahelist seost uuritakse täiendavalt mitmetes ideedes, mis tõstatavad toidu kvaliteedi kontrolli (vt nt [idee](#)) või konkreetsete toodete, näiteks kunstlike transrasvhapete keelustamise küsimuse (vt [idee](#)). Mainitakse ka toitumist ja tervist mõjutavate põllumajandustehnoloogiate reguleerimist, näiteks antibiootikumide intensiivpõllumajanduses (vt [idee](#)). Leedus toimus konkreetne üritus, mis oli pühendatud ELi jätkusuutliku toidupoliitika arendamisele ja sellel osales 280 osalejat (vt [üritust](#)). Need väljendasid vajadust, et EL investeeriks rohkem mahepõllumajandusse põllumajandustootjate eritoetuste kaudu. Üldiselt rõhutavad osalejad vajadust kasutada säästvat põllumajanduspoliitika rakendamiseks alt üles lähenemisviisi. Samased ideed kerkivad esile ka teema „Kliimamuutused ja keskkond“ all.

Mitmed kodanikud osutavad vajadusele vähendada tubaka tarbimist Euroopa tasandil, tõstes hinda ja vähendades apteekidele müügipunkte (vt [idee](#)), samas kui teised pooldavad püsivamat võitlust narkootikumide vastu ELi tasandil (vt [idee](#)). Alkoholi mainitakse ka sõltuvuses, millega EL peaks võitlema (vt nt [idee](#)), kusjuures üks osaleja teeb ettepaneku piirata nii alkoholi kui ka tubaka müüki spetsialiseeritud kauplustesse (vt [idee](#)).

Mõned vastajad soovivad hooajaliste kellaajamuutuste kaotamist, mis nende arvates parandaks üldist tervist ja ohutust (vt nt [idee](#)).

Terviseuuringud

Terviseuuringud on valdkondadevaheline teema, mis meelitab rohkem kaasatust ja puudutab mitut teemat.

Olenemata konkreetsest probleemist toetavad panustajad üldiselt väga suuremaid investeeringuid teadusuuringutesse, eriti kui tegemist on uuenduslike biomeditsiinitehnoloogiate uurimisega. Mitmed vastajad pakuvad välja erinevaid ideid eduka tervise ökosüsteemi arendamiseks Euroopas, edendades ja toetades tervisealast innovatsiooni ja terviseuuringuid (vt nt [idee](#)). Ettepanekud on esitatud mitmel kujul, näiteks väga heaks kiidetud ettepanek edendada programmi „Euroopa horisont“ raames müalgilise entsefalomüeliidi patomehhaanilisi uuringuid (vt [idee](#)) või üleskutse toetada neurodegeneratiivsete haigustega seotud teadusuuringuid (vt [idee](#)).

Seoses teadusuuringute institutsioonilise korraldusega ELi tasandil teevad mõned toetajad ettepaneku luua läbipaistev intellektuaalomandi stimuleerimise süsteem (vt [idee](#)) või luua tsentraliseeritud Euroopa Terviseuuringute Instituut, et koordineerida terviseuuringuid riiklikes instituutides ja investeerida farmaatsiaalastesse teadusuuringutesse (vt [idee](#)). Muud ideed hõlmavad nakkushaiguste Euroopa labori loomist (vt [idee](#)). Üks kodanik rõhutab vajadust, et riiklikud uurimisinstiitudid ühendaksid ühendusi ning et kaitseriistuse ja ravimite ostmise, tootmise ja tarnimise muutuks Euroopa-põhisemaks (vt [idee](#)). Teine soovitus on, et Euroopa peab ühendama jõud ülikoolidega teadusuuringute valdkonnas, et töötada välja uus antibiootikum superresistentsete bakterite vastu (vt [idee näidet](#)). Samuti toetatakse suuremat teadlikkust antibiootikumide kasutamisest ja väärkasutamisest (vt [idee](#)). Mõned kodanikud nõuavad ka, et kehtestataks seadus, millega kohustatakse vaktsiine jaotavatele ravimiettevõtetele avaldama nende vaktsiinide kliiniliste uuringute täielikud andmed, et hõlbustada nende ohutuse ja tõhususe hindamist (vt [idee](#)).

Soolisi eelarvamusi mainitakse probleemide hulgas, mis takistavad teadusuuringutel tõhusalt uurida haigusi, mis on naiste seas levinumad. Üks osaleja

nõuab tungivalt, et EL leiaks lahenduse naistega seotud andmete puudumisele teadusuuringutes (vt [idee](#)).

Mõned vastajad, kelle hulgas on teiste ideede teema väga heaks kiidetud idee, nõuavad loomavabale teadusele ülemineku tegevuskava (vt [idee](#)).

Ennetamine, mitte sekkumine

Tervislike eluviiside kategooria puhul peetakse ennetust valdkonnaks, kus EL saab ja peaks tõhusalt tegutsema.

Mitmed kodanike esitatud ideed puudutavad teadlikkuse suurendamist vaimsest tervisest ja selle tagajärgedest, nagu läbipõlemine, stress, depressioon ja ärevus, ning nõuavad Euroopa kava selle probleemi lahendamiseks (vt nt [idee](#)), eriti seoses COVID-19 mõjuga (vt nt [idee](#)). Seda küsimust peetakse eriti pakiliseks noorte seas, mis toob kaasa üleskutse luua Euroopa noorte vaimse tervise platvorm (vt [idee](#)) ning suuremaid investeringuid teadusuuringutesse (vt [idee](#)) ja vaimse tervise teadlikkust käsitlevatesse meediakampaaniatesse (vt [idee](#)).

Pakilise küsimusena (vt [idee](#)) tõstatatakse ka õhusaaste mõju kodanike tervisele, nagu ka vajadus võidelda mürasaaste vastu, määrates kindlaks autorehvide lubatud mürataseme ranged tasemed (vt [idee](#)). Lisaks kutsutakse üles vähendama kokkupuudet väga ohtlike ainetega, sealhulgas PFASiga (per- ja polüfluoroalküülühendid) (vt [idee](#)). Kooskõlas ennetamisega esitab üks idee epigeneetilise tehnoloogia eelised, et edendada uut ökoloogilist humanismi, suurendades keskkonna ja toidu rolli üksikisikute ja kogukonna tervise kaitsmisel (vt [idee](#)).

Ennetamise ja tervise sõeluuringute tähtsust rõhutati ka üritustel (vt [üritus](#)).

Üks osaleja rõhutab vajadust koostada Euroopa tegevuskava ka südame-veresoonkonna haiguste kohta (vt [idee](#)).

Tervena vananemine ja vananemisvastane võitlus

Mõned osalejad arutavad ideid, mis on seotud tervena vananemise ja vananemisvastase võitlusega mitmest vaatenurgast.

Võttes arvesse Euroopa vananevat elanikkonda, rõhutavad kodanikud hea tervise tähtsust nn hõbedases eas. Selleks rõhutatakse vajadust kvaliteetsete eakate hooldusteenuste järele (vt [idee](#)).

Üks väga heaks kiidetud ja kommenteeritud idee edendab teadusmahukaid tervisliku eluea uuringuid ja tehnoloogiaid, nagu noorendamise teraapiad ja

kliinilised uuringud. Väga oluliseks peetakse ka tõhusate õiguslike, eelarveliste, regulatiivsete ja institutsiooniliste kohustuste rakendamist, mille eesmärk on suurendada ELis oodatavat tervena elatud aega (vt [idee](#)). Võttes idee veelgi, üks kodanik arendab krüoonika kui võimalus viivitada ravi kuni ravi on leitud, külmutades lõpuks haiged inimesed (vt [idee](#)).

Samuti toetatakse vananemisvastast võitlust, et hoogustada majanduskasvu seoses töötava elanikkonna vähenemisega (vt [idee](#)).

Üks kodanik suurendab maapiirkondade kui tervena vananemise strateegiate innovatsioonikeskuste potentsiaali, kuna eakad elanikud on üldiselt tihedamalt asustatud ja tervishoiu kvaliteet ei ole nii kõrge kui linnapiirkondades, mistõttu on vaja uuenduslikke lahendusi (vt [idee](#)). Teise panustaja pakutud lahendus on abistatud, mitme põlvkonna elu kontseptsioon (vt [idee](#)).

Üritus Leedus võttis vastu huvitava vanusega seotud perspektiivi, püüdes mõista noorte ja eakate erinevaid arusaamu ja hoiakuid terviseprobleemide suhtes (vt [üritus](#)). Kaks peamist sündmust olid ühelt poolt tervise teemaliste teabekampaaniate ja elukestva õppe tähtsus ning teiselt poolt perekondade võtmeroll ja vastastikune toetus terviseküsimustega tegelemisel.

Lähenedes meditsiinile

Platvormidel osalejad erinevad mõnikord oma arvamustes parima lähenemisviisi kohta meditsiinile. Kuigi arutelu meditsiiniliste lähenemisviiside üle piirdub tavaliselt mõne osalejaga, kipuvad mõned küsimused jõudma laiemale publikuni. Nii on see kasutuselt kõrvaldatud ravi puhul. Petitsiooni esitaja kutsub üles koguma rohkem andmeid elulõpu valikute kohta ja tunnustama elavat tahet kogu Euroopa Liidus (vt [idee](#)).

Üks mõte, mis käsitleb elulõpu hoolduse teemat, keskendub vähihaigete palliatiivse ravi parandamisele (vt [idee](#)).

Lisaks olusringi lõppu käsitlevate õigusaktide toetamisele on veel üks ühiselt arutatud teema, mis käsitleb kergete ravimite dekriminaliseerimist meditsiinilistes valdkondades. Eelkõige nõuavad mitmed kodanikud kanepi dekriminaliseerimist meditsiinilistel ja terapeutilistel eesmärkidel (vt [idee](#) ja [idee](#)).

Idee integreerida looduslikke abinõusid meditsiinis, nagu fütoteraapia, homöopaatia jne, et täiendada allopaatiline meditsiin on laialdaselt arutatud platvormil (vt näide [idee](#)). Lisaks on võrdselt väljendatud vajadust võtta kasutusele terviklikumad lähenemisviisid meditsiinile (vt [nt i dea](#)). Sellega seoses viitavad vastajad ka sellele, et mittemeditsiinilised sekkumised võivad olla patsientide tervisele ja autonoomsusele tõendatavalt kasulikud (vt [ideenäidet](#)).

Teised osalejad rõhutavad, kui oluline on praktiseerida tõenditel põhinevat meditsiini ja tagada juurdepääs teaduslikule teabele, et võidelda tervise võltsuudiste vastu (vt nt [idee](#)).

COVID-19 pandeemiale reageerimine

Pandeemia on kindlasti tekitanud huvi ja muret tervise pärast. Seda teemat mainitakse paljudes platvormil avaldatud ideedes. Tervishoiuressursside puudumine, olgu see siis inimressursid haiglates, maskides või vaktsiinides, on tekitanud avaliku arutelu selle üle, kas EL peab tervishoiu valdkonnas olema strateegiliselt iseseisev. Veel üks heaks kiidetud idee on seotud autonoomiaga oluliste ravimite tootmisel (vt [idee](#)).

COVID-19 mõjusid arutavad laialdaselt osalejad, kes üldiselt tunnevad vajadust taastada ratsionaalne ja teaduslik usaldusväärsus ning usaldus meditsiini ja poliitika vastu seoses väärtusarusaamade ja libauiduste laialdase levimisega pandeemia ajal. COVID-19ga seotud meetmete arutamisel nõustuvad kodanikud platvormil, et COVID-19 meetmeid tuleks ELis rakendada tõenditel põhineval viisil, et saavutada võimalikult realistlik kulude-tulude analüüs (vt [idee](#)). Eelkõige hoiatab üks osaleja teiste haiguste ja haigustega patsientide ravi hooletusse jätmise või edasilükkamise eest seoses meditsiiniastutuste ümberkorraldamisega, et võtta arvesse COVIDi patsiente (vt [idee](#)). Sellega kooskõlas pooldavad kodanikud meditsiinitöötajate suutlikkuse suurendamist (vt nt [idee](#)).

Täiendavad ideed rõhutavad vajadust töötada välja kaasavad strateegiad, et tulla toime tulevaste pandeemiatega ELi tasandil, kaitstes puuetega inimeste õigusi (vt [idee](#)). Üks esitatud ettepanek on uurida COVID-19 meetmete mõju eakate kodude elanikele ja töötajatele eri ELi riikides, et anda vahetu ülevaade eakate kogemustest COVID-19 meetmetega (vt [idee](#)). Lisaks nõuab üks kodanik pandeemiaga kaasneva kahju ja varjatud mõjude uurimist (vt [idee](#)).

Mitu osalejat nõuavad suuremat vaimse tervise toetamist, et tulla toime pandeemia sotsiaalsete ja majanduslike tagajärgedega, eelkõige noorte seas (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Sellel teemal on toimunud ka mitu üritust, näiteks küsimus Euroopa rahvatervise tuleviku kohta pärast koroonakriisi (vt [üritus](#)). Vaktsineerimisprogrammi üle peetaval aruteludel ilmnevad vastuolulised seisukohad, mis ulatuvad ideest, et vaktsineerimine peaks olema kõigile kohustuslik (vt [ideenäide](#)), kuni ettepanekuni, et kodanikel peaks olema vabadus valida (vt [idee](#) [näidet](#)). Teine vastaja väidab, et vaktsiinid ei tohiks olla noortele kohustuslikud ja et EL ei tohiks neid „mustpostitada“, võimaldades vaktsineerimise eest „lihtsustatud“ riikidevahelist reisimist, ning et kui

nõutakse PCR-teste, tuleks need teha tasuta (vt [idee](#)). Samuti tehakse ettepanek, et ELi liikmesriigid nõustuksid tunnustama asjakohaseid WHO standardeid ja antikehade (või vaktsiini/värskendamise) taset tõendavaid riiklikke dokumente (vt [idee](#)). Samuti on laialdaselt arutatud rohelise passi tunnistust, mis toob esile need, kes nõuavad selle kaotamist (vt nt [idee](#)), kartes kahe kodanike klassi tõusu (vt [idee](#)) ja soovitudes, et eurooplased peaksid kaitsma õigust mitte olla vaktsineeritud (vt [idee](#)) nende vastu, kes toetavad sellist tervisepassi ja kohustuslikku vaktsineerimist osana ühistest jõupingutustest viiruse võitmiseks ja tervishoiusüsteemide elujõulisuse tagamiseks (vt [ideenäidet](#)). Ühes vastuses käsitletakse vaktsiinide ostmisega seotud menetlusi ELi tasandil, nõudes ravimiettevõtetele sõlmitud lepingute suuremat avalikustamist ja läbipaistvust (vt [idee](#)). Mitmed kodanikud nõuavad suuremat solidaarsust ning ülemaailmse partnerluse ja rahastamise loomist haiguste vastu võitlemiseks ja nende likvideerimiseks kogu maailmas ning näitavad, et Euroopa võib olla maailmas esirinnas pandeemiate, vähktõve ja südamehaiguste vastu võitlemisel ja neist ülesaamisel (vt [idee](#)). Üks kodanik teeb ettepaneku, et Euroopa Komisjon peaks koostöös Maailma Terviseorganisatsiooniga edendama rahvusvahelist lepingut, mis võimaldaks pandeemiade kontekstis ravimite ülemaailmset tootmist ja turustamist (vt [idee](#)), ning teine panus rõhutab vajadust vaktsineerida maailma uute tüvede tekke vältimiseks (vt [idee](#)). Samal ajal teevad vastajad ettepaneku võtta meetmeid ettevõtete patentide kaitsmiseks ja teevad ettepaneku, et Euroopa Komisjonil võiks olla oluline roll vahendaja ja saadikuna (vt [idee](#)).

Vähiravi

Teema, mida platvormil sageli mainitakse, eriti seoses ennetamine, aga ka selle sotsiaalsed ja psühholoogilised tagajärjed on vähi (vt näiteks [idee](#)). Ka siin soovivad osalejad koondada vahendeid vähktõve vastu võitlemiseks kogu ELis (vt nt [idee](#)). Vastajad tõstatavad esile vajaduse teha koostööd varajaseks diagnoosimiseks, näiteks sõeluuringuteks, mida EL peab toetama (vt [idee](#) ja [idee](#) [näide](#)). Vähi ennetamisega seoses soovib üks idee keelata solaariumid, et vältida nahavähi tekkimise riski (vt [idee](#)), samas kui teine panustaja rõhutab vähktõve ennetamise tähtsust maapiirkondades, mida sageli vaevu saavutavad vähiennetuskampaaniad (vt [idee](#)). Mõned osalejad rõhutavad sooliste stereotüüpide ja häbimärgistamise takistust meeste tervislike eluviiside ja ennetustavade edendamisel. Nad soovivad, et EL töötaks välja sihipärased teadlikkuse

suurendamise kampaaniad, eelkõige eesnäärmevähi ennetamise kohta (vt [idee](#)).

Tervishoiutöötajad

Osalejad on tõstatanud tervishoiusektori töötingimuste teema mitte ainult seoses tervise, vaid ka rände ja sooga (vt nt rändepeatükk). Osalejad on rõhutanud tervishoiusektoris töötavate naiste panust ja vajadust neid toetada, investeerides juhtimis- ja kasvuprogrammidesse (vt [idee](#)).

Tervishoiutöötajaid puudutavad ideed toovad esile seda sektorit mõjutavad negatiivsed töötingimused (vt nt [idee](#)), nõudes üldiselt palkade ja töötingimuste parandamist (vt [idee](#)).

Pandeemia aitas esile tõsta ka tervishoiutöötajate olulist ühiskondlikku panust, tekitades mõnikord laiemaid arutelusid praeguste tervishoiusüsteemide olemuse ja erasektori rolli üle selles sektoris, sealhulgas erastamise mõju töötingimustele (vt [idee](#)).

Ühe idee kohaselt oleks Euroopa vabatahtlike aasta asjakohane tunnustus vabatahtlike jõupingutustele ja mõjule COVID-19 pandeemia ajal (vt [idee](#)).

Seksuaalne reproduktiivtervis ja reproduktiivtervis

Üleskutset tagada kõigile naistele juurdepääs taskukohastele ja kättesaadavatele rasedustumisvastastele vahenditele arutatakse ideedes ja üritustes (vt [üritus](#)). Mõned ideed teevad ettepaneku teha avalikes kohtades kättesaadavaks tasuta menstruatsioonivahendid, et võidelda nn perioodivaesuse vastu (vt [ideenäidet](#)). Teistes ettepanekutes soovitatakse naiste tervisetoodete, näiteks sanitaarpadjakete maksude vähendamist või kaotamist (vt [idee](#)). Lisaks on tõstatatud vajadus rohkem uurida naiste reproduktiivtervist ja vähem invasiivsete naiste ja meeste rasedustumisvastaste vahendite väljatöötamist (vt [idee](#)), samuti teha hommikused pillid kättesaadavaks igas riigis ilma retseptita. Arvamused abortidõiguse vastu on samuti kirja pandud platvormil (vt [idee](#)). Arvamustes käsitletakse vajadust edendada seksuaalharidust kas üleeuroopaliste lähenemisviiside, seksuaaltervise kampaaniade või selles valdkonnas tegutsevate valitsusväliste institutsioonide toetamise kaudu (vt nt [idee](#)). Berliinis toimunud üritusel arutati tulevikuväljavaateid, kuid eriti in vitro väetamisega seotud eetilisi küsimusi (vt [üritust](#)). Ühes ettepanekus soovitatakse luua ELi sponsoreeritud ja edendatud seksuaaltervise kliinikud (vt [idee](#)), samas

kui teises rõhutatakse HIV-vastase võitluse tähtsust (vt [idee](#)).

Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022)

Hiljuti tervise teema raames esitatud ideed kordasid paljusid varem märgitud teemasid, näidates jätkuvat keskendumist küsimustele, mida peetakse enamiku osalejate prioriteetideks. Uusi alateemasid ega teemasid ei registreeritud.

Lisaks arutasid osalejad vajadust võtta vastu ühine raamistik Euroopa tervishoiusüsteemi haldamiseks ja edendada eraldi riiklike tervishoiusüsteemide integreerimist (vt [ideenäide](#)), kusjuures mõned osalejad kordasid Euroopa tervise liidu ideed (vt [ideenäide](#)) ja teised keskendusid tervisealasele suveräänsusele (vt [idee](#)). Osalejad rõhutasid ka ideed, et tervishoid peab jääma avalikuks teenuseks (vt nt [idee](#)).

Seoses COVID-19ga tõsteti esile vaktsiinide piisava kasutuselevõtu tagamise tähtsust (vt [idee](#)) ning vajadust parema kriisikommunikatsiooni ja -ohje järele (vt [idee](#) ja [idee](#)).

Ennetusalgatuste tähtsust arutati laialdaselt (vt [ideenäidet](#)), ettepanekutes osutati uuenduslikele tehnoloogiatele (vt [idee](#)) ja telemeditsiini kasutamisele elanikkonna raskesti ligipääsetavates segmentides (vt [idee](#)) ja kohustuslikele rutiinsetele kontrollidele (vt nt [idee](#)). Lisaks tõsteti esile tubakast tulenevaid ohte, eriti varases eas (vt [idee](#)).

Andmete kogumine oli samuti silmapaistev teema meditsiiniuuringute tõhustamisel, eelkõige selleks, et ühitada sooline andmelõhe (vt [ideenäidet](#)).

Platvormil korraldati ka vajadust parandada tervisealast kirjaoskust (vt [ideenäidet](#)).

Joonis 11. Mõttemaart „Tervis“ 1. osa

Tugevdada Euroopa tervishoiusüsteeme koostöö ja teabevahetuse kaudu
Ühendada meditsiinalased teadmised ja suutlikkus ELi tasandil
Luuu kogu ELi hõlmav elundidoonorluse süsteem
ELi pädevuse suurendamine rahvatervise küsimustes
Anda ELile rohkem erakorralisi pädevusi ja volitusi rahvatervise valdkonnas

ELi hooldussüsteemide integreerimine

Terviseuuringud

Investeeri ja toetada tervisealaseid teadusuuringuid ja innovatsiooni
Koordineeri terviseuuringuid Euroopa nakkushaiguste labori või tsentraliseeritud Euroopa Terviseuuringute Instituudiga
Arendage välja uus antibiootikum superresistentsete bakterite vastu
Kohustus tagada vaktsiinide kliiniliste uuringute ja uuringute läbipaistvus, tehes andmed üldsusele kättesaadavaks
Vältige naiste seas levinud haiguste uurimisel soolist kallutatust
Üleminek loomavabale teadusele
Julgustada uuringuid müalgilise entsefalomüeliidi patomechanismide kohta

Tagada juurdepääs taskukohasele ja kvaliteetsele tervishoiule
Kehtestada kogu ELi hõlmavad hooldusstandardid
Rakendada üldist Euroopa ravikindlustussüsteemi
Tervishoiusektori erastamine

Tervishoiuteenuste kättesaadavus kõigile

Tervislikud eluviisid

Taimetoitluse soodustamine
Edendada tervislikku toitumist subsideerimise või ebatervislike toodete maksustamise teel
Keelustada kunstlikud transrasvad, antibiootikumide ja biotsiidide kasutamine intensiivses põllumajanduses
Tervise-kirjaoskuse instruktor alates varasest east
Vähendada sõltuvust tekitavate kaupade nagu tubaka ja alkoholi

Ennetamine

Juhtida ja suurendada vaimse tervise teadlikkust
vastu Piirata õhu- ja müraaastet ning
Ajamuut kokkupuudet ohtlike ainetega
Keelata või piirata tavalisi, mis teadaolevalt kahjustavad tervist, näiteks solaariumid
Ületada soolised stereotüübid, mis piiravad ennetusprogrammide tõhusust, eriti meeste seas

Tervis

Joonis 12. Mõttekaart „Tervis“ teema 2. osa

Tervis digitaliseeritud ajastul

Euroopa e-tervise süsteemide rakendamine
Edendada e-tervise vahendeid, et soodustada kehalist aktiivsust
DNA andmebaaside

privaats
Kontras
sõltuvus

Tervishoiutöötajad

Tervishoiutöötajate palkade tõstmine
Parandada töötingimusi tervishoius

COVID-19 pandeemia reageerimine

Teadusliku usaldusväärse taastamine meditsiinis ja poliitikas
Kehtestada COVID-19ga seotud meetmed tõenditel põhineval viisil
Töötada välja kaasavad strateegiad puuetega inimeste õiguste kaitsmiseks, et tulla toime tulevaste pandeemiatega
Mõju-uuring, mis koondab arveid COVID-19 kaudu elavate eakate kogemuste kohta
Solidaarne üleskutse ülemaailmsele partnerlusele ja rahastamisele haiguste likvideerimiseks ja likvideerimiseks
Vaktsiinide ostmise ja manustamise

Tervis

Seksuaal- ja reproduktiivtervis

Tagada juurdepääs taskukohastele ja kättesaadavatele rasestumisvastastele vahenditele
Võidelda vaesuse vastu, kaotades naiste tervisetoodete maksud
Suurendada naiste reproduktiivtervise ning vähem invasiivsete naiste ja meeste rasestumisvastaste vahendite uurimist

Tervena vananemine ja vananemisvastane võitlus

Edendada tervena vananemist toetavaid uuendusi
Vanuseandlaste ja pikaealisuse uuringud

Vähiravi

Ennetamine (terved harjumused, sõeluuringud jne)
Mobiliseerida vähktõve sotsiaalne ja psühholoogiline mõju
Tsentraliseeritud jõupingutused ressursside koordineerimiseks vähktõve vastu võitlemiseks ELi tasandil

Lähenedes meditsiinile

Tõenditel põhinev meditsiin
Pooldage terviklikku lähenemist meditsiinile
Kanepi dekriminaliseerimine meditsiinilistel eesmärkidel
Looduslike ravimite äratundmine
Ühtne Euroopa strateegia elulõpuhoolduse kohta

4. Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad

Teema „Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad“ on saanud kokku 2195 ideed, 2999 kommentaari ja 645 üritust kuni 9. maini 2022. Vastajad on rõhutanud, kui oluline on, et EL muutuks kaasavamaks ja sotsiaalselt õiglasemaks, eriti COVID-19 pandeemia valguses, ning on juhtinud tähelepanu mitmele sellega seotud probleemile, nagu toetuse puudumine noortele eurooplastele ja koostöö puudumine liikmesriikide vahel. Üks kõige sagedamini välja pakutud mehhanisme Euroopa kaasavamaks ja sotsiaalselt õiglasemaks muutmiseks on tingimusteta põhisissetuleku tagamine kogu ELis. Lisaks on panustajad esitanud mitmeid ettepanekuid majanduskasvu edendamiseks ELis, võttes kasutusele majanduspoliitika, süvendades veelgi ühtset Euroopa turgu, keskendudes innovatsioonile ning edendades ja toetades VKEsid ja strateegilisi tööstusharusid. Lisaks usuvad vastajad, et rohe- ja digipöörde pakuvad võimalusi Euroopa töötajate oskuste täiendamiseks ja muutuva tööturuga kohanemiseks, et Euroopa majandus oleks konkurentsivõimeline ja sõltuks rohkem ise. Täiendav panus osutab vajadusele võidelda maapiirkondade rahvastikukao ja ajude äravoolu mõju vastu. Erinevaid ideid saab rühmitada vastavalt järgmistele teemadele:

- Kaasavam ja sotsiaalselt õiglasem Euroopa
- Majanduse elavnemine
- Innovatsioon – majanduskasvu hoogustamine
- Sotsiaalkaitse ja sotsiaalkindlustus
- Õiglase majanduse maksustamine
- Euroopa ühtse turu edasine tugevdamine
- Töökohtade suurendamine
- Praeguse majandusmudeli vaidlustamine
- Tarbijate õigused ja kaitse

Sündmused

Euroopa eri paigus korraldati mitmeid osalusüritusi, et kodanikud saaksid väljendada oma arvamust ELi ja oma tulevikuprobleemide kohta (vt [ürituse näide](#)). Näiteks üks üritus kaasas õpilasi mõtisklema teemade üle, mis on nende jaoks prioriteetsed. Tööhõive valdkonnas nõudsid nad (meeste ja naiste vahel ning põlvkondade vahel) õiglasemaid võimalusi ajude äravoolu vältimiseks ning pooldasid suuremaid investeringuid innovatsiooni, et ergutada majanduskasvu, tihedamat põlvkondadevahelist dialoogi ja suuremat kaasatust, et vältida igasugust diskrimineerimist. Lisaks rõhutasid nad ajaloo-, kunsti- ja kultuuripärandi väärtust ning vajadust parema transporditaristu järele (vt [üritus](#)). Bulgaaria üritusel arutati ajude äravoolu ja noorte kinnihoidmist vähem asustatud piirkondades seoses majanduse õiglasemaks ja kaasavamaks muutmise ja töökohade loomise, majanduskasvu ja investeringute stimuleerimisega (vt [üritus](#)).

Seoses sotsiaalpoliitikaga arutasid osalejad Ageni linnas Maison de l'Europe korraldatud arutelul sotsiaalse Euroopa väljavaateid (vt [üritust](#)) ja võimalusi ebavõrdsuse ületamiseks suurema sotsiaalse õigluse saavutamiseks (vt [üritus](#)). Noorte väljavaadete teema ELi turumajanduses oli üliõpilaste ürituse (vt [üritus](#)) keskmes.

Küprose kontekstis uuriti põhjalikult meeste ja naiste palgaerinevuse küsimust (vt [üritus](#)). Lisaks arutati Euroopa Sotsiaalfondi seoses tööturu muutustega Zagrebis korraldatud konverentsil „Tööturu tulevik, võimalused ja võimalused Euroopa Sotsiaalfondis“ (vt [üritus](#)).

Hübriidürituse käigus konsulteeriti Euroopa ettevõtete tööandjatega selle üle, kuidas tulla toime tulevaste probleemidega turumajanduses (vt [üritus](#)). Ungaris toimunud üritusel arutati uue ELi ühise põllumajanduspoliitika mõju põllumajanduslikele pereettevõtetele (vt [üritus](#)). Hispaanias korraldas Europa Press koostöös Euroopa Parlamendiga ürituste tsükli „Tulevik on teie kättes“; üks neist üritustest käsitles maapiirkondade rahvastikukao küsimust ja nende taaselusustamise väljavaateid (vt [üritust](#)).

Kaasavam ja sotsiaalselt õiglasem Euroopa

Püüdlus luua Euroopas kaasav ja sotsiaalselt õiglane majandus on selle teema raames kõige rohkem ideid jäädvustanud. See teema on suunatud sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamise eesmärgile kui tugeva majanduse saavutamise vahendile (vt [idee](#)). Selle teema paljude ideede puhul on üldiselt vaja laiendada Euroopa sotsiaalõiguste sammast (vt [idee](#)) ja ühtset ELi lähenemisviisi sotsiaalkindlustusele, alates lapsevanemaks olemisest ja perekonnast kuni õiguseni juurdepääsetavale eluasemele ja pensionipoliitikale (vt näide [üritusest](#)). Teised osalejad arutavad Euroopa sotsiaalõiguste sammast kui suunanäitajat sotsiaalse Euroopa saavutamiseks ning kutsuvad üles kehtestama miinimumeesmärgi tööhoive, vaesuse vähendamise ning hariduse ja oskuste valdkonnas (vt [idee](#)). Teisest küljest väidavad mõned panustajad, et tööõigus, sotsiaalhoolekande- ja pensionisüsteemid peaksid jääma iga liikmesriigi pädevusse (vt [idee](#)). Mitmed platvormi toetajad nõuavad sotsiaalselt õiglasemat Euroopat, mida oleks võimalik saavutada näiteks sotsiaalse võrdõiguslikkuse mõõtmise indeksi väljatöötamisega (vt nt [idee](#)). Selle teema üks rohkem arutatud alateema on vajadus töötada välja poliitika institutsioonilisel tasandil, et saavutada sooline võrdõiguslikkus, samuti kultuuri- ja haridustasemel (vt nt [idee](#)). Üks ettepanek on kehtestada soolised kvoodid juhtivatele ametikohtadele ettevõtetes (vt [idee](#)). Konkreetset on olemas ideed võrdõiguslikkuse poliitika kohta, mis puudutab otsuseid lapsehoolduspuhkuse kohta (vt [idee](#)) ja võrdseid töö võimalusi (vt [idee](#)). Sellega seoses käsitleti paneeldiskussioonis naistevõtjate ees seisvaid probleeme ettevõtluskeskkonnas, palkade ebavõrdsust ja rahastamisvõimalusi ning toodi esile näiteid heade tavade kohta kohalikul ja riiklikul tasandil (vt [üritus](#) ja [üritus](#)). Tõstatati ka naiste ebakindla tööhoivega seotud kaalutlused COVID-19 ajal (vt [idee](#) ja [idee](#)). Muud ideed hõlmavad näiteks üleskutset tugevdada soolist võrdõiguslikkust arhitektuuri ja tsiviilehituse valdkonnas (vt [idee](#)). Üks platvormile salvestatud idee pooldab võrdse kohtlemise direktiivi vastuvõtmist, et tagada võrdne kohtlemine kõigis eluvaldkondades (vt [idee](#)). Sellega seotud ideed puudutavad seksuaalvägivalla ja koduvägivalla vastaseid meetmeid, eelkõige üleskutseid ohvrite toetamiseks, näiteks rakenduse kaudu (vt [idee](#)). Teine alateema, mille raames edendati kaasavamalt Euroopat, kus on palju panustajaid, arutleb vajaduse üle hõlbustada puuetega inimeste kaasamist, näiteks laiendada riiklike puuetega inimeste kaartide kehtivust kogu ELis (vt [idee](#)) ja parandades turismi piirkondade juurdepääsetavust (vt [idee](#) ja

[üritus](#)). Samuti toetatakse puuetega inimeste sotsiaalse võrgustiku loomist (vt [idee](#)). Lisaks keskenduvad mõned ideed linnaplaneerimisele, soovitudes muuta avalikud ruumid, mis soodustavad põlvkondadevahelist vahetust, parkide, kultuurikeskuste jne kaudu (vt [ideenäidet](#)). See oli ka üks mitmest Hispaania üritusel esitatud ideest, mis julgustas kodanikke jagama oma seisukohti selle kohta, kuidas nad parandaksid oma linna, kui nad oleksid linnaeapea (vt [üritus](#)). Samuti toetab idee säästvaid urbanistlikke põhimõtteid, et seada hea elukvaliteediga linnad vastupidava ja sotsiaalselt õiglase Euroopa majanduse keskmesse, sealhulgas edendades kohalikke ettevõtteid ja kohalikku majandust, juurdepääsu ühistranspordile, head õhukvaliteeti jne (vt [idee](#) ja [idee](#)). Toetatakse vajadust aidata allpool vaesuspääri elavaid inimesi ja vajadust vähendada ebavõrdsust (vt nt [idee](#)). Mõned ideed rõhutavad ka vajadust teha suuremaid jõupingutusi kodutuse vastu võitlemiseks (vt nt [idee](#)) ja töötada välja roma vähemuste integratsioonistrateegiad (vt [üritus](#) ja [üritus](#)), väljendades ka mõningaid skeptilisemaid seisukohti (vt [idee](#)). Mitmed ideed arutavad vajadust kehtestada õigus olla mittekättesaadav (vt näiteid [ideest](#) ja [ideest](#)). Veel üks idee toetab sinise kaardi kehtivuse suurendamist kolmandate riikide kodanike jaoks pärast seda, kui nende esialgne töösuhe on lõppenud (vt [idee](#)).

Majanduse elavdamine

Majanduse elavnemine on üks teemasid, mis on kõige rohkem kaasatud. Platvormil osalejad jagasid oma seisukohti vajaduse kohta tugevdada siseturgu, et suurendada selle konkurentsivõimet ja stimuleerida innovatsiooni kui taastumise teed (vt [idee](#)). Koos sellega toetavad mitmed osalejad ideed uuendatud sotsiaalsest lepingust Euroopa jaoks õiglase taastumise nimel (vt [idee](#)). Lisaks julgustab kodanik Euroopa sotsiaalse turumajanduse saavutamiseks tugevdama sotsiaaldialoogi ja kollektiivläbirääkimisi (vt [idee](#)). Platvormi kommentaaride ja ideede kogum väljendab muret valitsemissektori võla suurenemise pärast ELis (vt [idee](#) ja [üritusenäide](#)): arutades Euroopa Keskpanga (EKP) rolli, kutsudes üles vaatama läbi stabiilsuse ja kasvu pakti eeskirjad (vt [idee](#)), muu hulgas jooksevkonto tasakaalustamatust käsitlevad õigusaktid (vt nt [idee](#)) ning üldisemalt EKP mandaadi laiendamist ja tugevdamist (vt [idee](#) ja [idee](#)). Arutelu keskmes oli ELi majanduse elavdamise kava, kus osalejad rõhutasid ELi riikide vahel jagatud solidaarsusprobleemi ja arutasid rahaliste vahendite aktiveerimisega seotud probleeme (vt [idee](#) ja [üritusenäide](#)). Samal ajal rõhutavad

panustajad, et finantsseisundi taastamise kavade rakendamisel on vaja ranget, tõhusat ja läbipaistvat (vt [ideenäidet](#)).

Kohaliku tarbimise ja tootmise edendamiseks seotud ideid, mille kasvumootoriks on VKEd, esitavad sageli toetajad ning neid peetakse ELi majanduse elavdamisel keskseks. Sel põhjusel rõhutavad kodanikud vajadust kõrvaldada ettevõtete jaoks bürokraatlikud takistused (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)) ning lihtsustada bürokraatlikke menetlusi välismaiste idufirmade jaoks (vt [idee](#)). Osalejad soovivad ka seda, et ELi vahendid peaksid olema suunatud ka VKEdele (vt nt [idee](#)). Kooskõlas selle teema laia suundumusega on palju üleskutseid kaupade tootmise suurendamiseks ELis, mitte importimiseks (vt [idee](#) ja [idee](#)). Üks vastaja soovib osutada internetis müüdavate toodete päritolule, et edendada rohkem kohalikku tarbimist (vt [idee](#)).

Seoses taastestrategiatega rõhutatakse ühtekuuluvust kui olulist väärtust koos sotsiaalsete õigustega internetis ja noorte tööhõive vajadustega (vt [üritus](#)). Näiteks esitletakse investeerimist tulevastes põlvkondades ka strateegiana majanduse taaskäivitamiseks pärast COVID-19 kriisi (vt [idee](#)).

Samamoodi arutavad panustajad seoses COVID-19ga vajadust rahastada tulevasi võimalikke pandeemiaks valmisoleku meetmeid (vt nt [idee](#)). Sellega kooskõlas on üks idee suunatud tervishoiutöötajate vähesusele Euroopas (vt [idee](#)). Lisaks rõhutavad panustajad, kui oluline on eraldada avaliku sektori vahendeid väiketootjate ja kauplejate toetamiseks, et hüvitada neile kogu pandeemia ajal sulgemisest tingitud kahju (vt [idee](#)).

Innovatsioon – majanduskasvu hoogustamine

Paljud selleteemalised kirjed osutasid innovatsioonile kui Euroopa majanduse põhiväärtusele. Panustajad soovivad majanduskasvu hoogustamist investeringute kaudu kõrgtehnoloogilistesse teadusuuringutesse, oskustesse, teadmistesse ja eksperditeadmistesse (tehisintellekt, plokiahel, nanotehnoloogia, energia salvestamine, laboris kasvatatud liha jne). Mõned ideed käsitlevad konkurentsi nihet kulude vähendamisel teadmiste maksimeerimisele, mis avab Euroopa teadmispõhisele majandusele võimalused end luua (vt [idee](#) ja [idee](#)). Lisaks tehakse mitmes idees kindlaks vajadus tehnoloogilise sõltumatuse järele, näiteks arendades ELi riistvara tootmisvõimsust ning vähendades ELi tööstus- ja kaubandussõltuvust välisriikidest (vt nt [idee](#)).

Selle teema kõige korduvamates ideedes käsitletakse vajadust toetada väikeseid ja keskmise

suurusega ettevõtjaid (vt [idee näidet](#)) ja stimuleerida ettevõtlust (vt [idee](#)). Tegelikult peetakse idufirmade ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) rahastamist üldiselt oluliseks innovatsiooni edendajaks (vt [idee näide](#)). Praktikas teevad rahastajad ettepaneku toetada VKEsid näiteks ELi fondi kaudu, mis pakub VKEdele stardikapitali (vt [idee](#)), või Euroopa VKEdele mõeldud veebipõhise kaubandusplatvormi kaudu (vt [idee](#)). Teine osaleja juhib tähelepanu Hiina arengule innovatsiooni ja majanduskasvu kapillaaride keskuste kaudu koos soodsate haldus- ja maksueeskirjadega, mis soodustasid investeringuid ja idufirmade kasvu. Osaleja nõuab Euroopa poliitika ümbermõtestamist selliste näidete valguses (vt [idee](#)). Lisaks soovib idee anda soodsat maksustamist idufirmadele tipptasemel tehnoloogiasektorites (vt [idee](#)).

Tugev panus näitab ka võimalust asutada ettevõtteid väikestes Euroopa küldes ja piirialadel (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)), kasutades ka kaugtöö võimalust (vt [idee](#)). Mitmed ideed pooldavad detsentraliseerimist ja tõhusamat kohalikku valitsemist (vt [idee](#) ja [üritus](#)), pidades silmas ka piirkondlike territoriaalsete erinevuste vähenemist ja ajude äravoolu, millega paljud piirkonnad silmitsi seisavad (vt [üritus](#)).

Sarnases valguses toimus [üritus](#) noorte säilitamiseks maapiirkondades ja väiksemates linnades. Sarnaselt arutati mitmel [üritusel](#) võimalusi väärtustada territooriumide kohalikku arengut säästva turismi edendamiseks (vt [üritus](#) ja [üritus](#)). Investeringuid teadusuuringutesse ja haridusse peetakse kriitiliselt tähtsateks (vt [idee](#) ja [üritus](#)), toetades teadmiste jagamist laborite avatud võrgustiku või Euroopa infrastruktuuriametite kaudu (vt [idee](#)). Üldiselt heaks kiidetud idee nõuab, et EL täidaks oma lubaduse eraldada 3 % SKPst teadusuuringutele ja innovatsioonile (vt [idee](#)). Teises soovitusel käsitletakse teatavat liiki teaduse jaoks mõeldud Spotify'd, juurdepääsetavat andmebaasi, mis sisaldab 3D-printimise mudeleid (vt [idee](#)), e-õppe materjale ja haridusprogramme, mis koguvad kutsehariduse rahvusvahelisi häid tavasid (vt [idee](#)). Seoses teadusuuringutega on üheks ettepanekuks lihtsustada patentide kasutamist patendifondi kaudu (vt [idee](#)). Samuti kutsutakse üles looma Euroopa Ülemametit, mis peaks soodustama avaliku ja erasektori tervishoiualaseid teadusuuringuid (vt [idee](#)). Innovatsiooni soodustamiseks pooldab üks kodanik innovatsiooni toetamist suurema standardimisvabaduse kaudu, et vähendada õiguslikku vastutust alternatiivseid lahendusi pakkuvate uuenduslike lähenemisviiside eest (vt [idee](#)). Teadusuuringute ja innovatsiooni edendamiseks on tehtud arvukalt ettepanekuid, et edendada progressi võimaldavate tehnoloogiate arengut Euroopas (vt [idee](#)).

Muud ideed näitavad, et digitaalmajandust peetakse innovatsiooni ja majanduskasvu eeltingimuseks, kusjuures arutelud krüptovaluuta (vt näiteks [idee](#)) ja kohalike digitaalvaluutade üle, mis oleksid euroga

paralleelsed (vt [idee näidet](#)). Kui tegemist on cryptocurrency, toetajad tunnevad, et reguleerimine on vajalik, et kaitsta kodanikke (vt näide [idee](#)). Innovatsiooni ja majanduskasvu arutatakse ka seoses keskkonna, kliimamuutuste ja rohepöördega (vt [idee](#)). Seega on kogu platvormil olemas ideed kliimaneutraalsuse eesmärkide ja ELi juhtrolli kohta (globaalse) rohelise majanduse loomisel ja sellesse investeerimisel (vt nt [idee](#)). Näiteks soovib üks kodanik täiendada rohepöoret tööstuspoliitika kava eesmärkide jälgimisega kvantitatiivsete näitajate abil, et jälgida Euroopa tööstusstrateegiat ülemaailmses võrdluses (vt [idee](#)). Lisaks rõhutab osaleja võimalust kasutada tehisintellekti ettevõtete energiatõhususe parandamiseks (vt [idee](#)). Mitmed ideed käsitlevad rohelise majanduse praktilist rakendamist, näiteks investeerides mahepõllumajandusse ja algatustesse „Talustaldrikule“ (vt [idee](#)). Teine osaleja soovib saavutada keskkonnahoidlikuma majanduse, tegeledes samal ajal toiduga kindlustatuse küsimusega arukate põllumajandustehnoloogiate abil (vt [idee](#)).

Üks kodanik selgitab siiski, et rohelise kokkuleppe rakendamine peaks tagama, et uued meetmed ei kahjusta ELi kodanikke (vt [idee](#)). Ettevõtluse seisukohast arutavad mitmed ideed meetmeid, millega julgustada ja toetada ettevõtjaid rohepöörde saavutamisel (vt [üritus](#)), näiteks kehtestades selged ja siduvad eesmärgid konkreetsetele sektoritele (vt [idee](#)), takistades samal ajal ettevõtetel võtta vastu keskkonnahoidliku pesemise strateegiaid (vt [idee](#)). Muud ettepanekud viitavad lennundus- ja kosmosetööstuse tugevdamisele kui uuenduslike tehnoloogiate edendamisele, näiteks ESA rahastamise suurendamise kaudu (vt [idee](#) ja [idee](#)).

Sotsiaalkaitse ja sotsiaalkindlustus

Kõige korduvam alateema, kus mitmed ideed on kõrgelt heaks kiidetud ja kommenteeritud, puudutab tingimusteta põhisissetulekut, et tagada iga inimese võime ühiskonnas osaleda (vt [idee](#) ja [idee](#)). Lisaks tingimusteta põhisissetulekule kutsutakse korduvalt üles võtma meetmeid (noorte) töötusega tegelemiseks, näiteks tõhustatud oskuste programmid (vt nt [idee](#)) ja Euroopa töötusfondi loomine (vt [idee](#)). Noorte töötuse teemat käsitletakse ka muudes teemades.

Samuti on selle alateemaga seotud ideede rühm, mis käsitleb sissetulekute puudujääke ELis, mis viitab piiratud palgaerinevusele samas ettevõttes (vt nt [idee](#)) ja üldine üleskutse võtta rohkem meetmeid vaesuse vastu võitlemiseks ja selle ennetamiseks Euroopas (vt nt [idee](#)). Osaleja kordab, et sotsiaaltoetuste rahastamine peab lähtuma tugevast majanduslikust alusest (vt [idee](#)).

Elanikkonna vananemist silmas pidades rõhutavad mõned osalejad vajadust tegeleda pikaajaliste tervishoiuteenustega, et tagada eakate ohutus ja väarikus (vt [idee](#)) ning võidelda eakate sotsiaalse eraldatuse vastu (vt [idee](#)). Nad soovivad soodustada põlvkondadevahelist solidaarsust, et vältida eakate põlvkondade kõrvalehoidmist (vt [idee](#)). Üks osaleja nõuab ka eakate digitaalse lõhe kaotamist, et tagada neile vajalikud oskused avaliku halduse formaalsuste täitmiseks ning juurdepääs sotsiaal- ja tervishoiuressurssidele, üldisele teabele ja kultuuritegevusele (vt [idee](#)).

Sellega seoses arutavad paljud panustajad vajadust kooskõlastatud pensionipoliitika ja pensionide järele kõigis ELi liikmesriikides (vt nt [idee](#)), tehes ettepanekuid luua liikuvatele kodanikele ühtne pensionisüsteem (vt nt [idee](#)). Osalejad soovivad ka pensionireforme (vt [idee näidet](#)).

Veel üks ideede kogum käsitleb laste ja eakate vaesuse probleemi (vt [idee näidet](#)). Naissoost pensionärid on suuremas vaesuse ohus, kuna nad võtavad tavaliselt üle hooldajate rolli ja selliseid tööaastaid nende pensionides ei tunnustata (vt [idee](#)). Õigus juurdepääsetavale ja taskukohasele eluasemele on veel üks sotsiaalkindlustusega seotud alateema, mida rahastajad arutasid (vt nt [idee](#)). Osaleja nõuab ka stiimuleid praeguse demograafilise languse vastu võitlemiseks maksusoodustuse meetme abil, et leevendada noorte madala sissetulekuga perede finantskoormust (vt [idee](#)). Teised nõuavad üldisemalt, et EL ja selle liikmesriigid võtaksid arvesse demograafilisi muutusi (vt nt [idee](#)) koos soovitustega luua sel eesmärgil organ (vt [idee](#)). Lisaks on palju rohkem ideid, mis on seotud haldusprotsessidega, näiteks digiteeritud (ELi ühise) sotsiaalkindlustuskaardi ja liikuvate eurooplaste ülekantavate sotsiaalsete õiguste kasutuselevõttuga, nagu on arutatud ka platvormi muudes teemades (vt nt [idee](#)). Samal ajal pooldab üks panustaja demokraatlikku digitaalset eurot ja universaalset põhividendit, mida saaks rahastada EKP tulust võlakirjadelt ja aktsiatelt, mis on omandatud avatud turu tehingute, digitaalse litsentsimise või otseinvesteeringute kaudu (vt [idee](#)).

Maksustamine õiglase majanduse nimel

Oluline teema on sotsiaalsete, majanduslike ja keskkonnaalaste probleemide lahendamine eelarve-eeskirjade kaudu.

Valdav ideede kogum toetab suuremat maksualast õiglust, õiglast maksustamist ja maksupettuste vastast võitlust. Ettepanekud hõlmavad maksustamise vältimise vastaste meetmete kehtestamist, finantstehingute maksu kehtestamist (vt [idee](#)). Suur hulk osalejaid esitab ideid sotsiaalse

dumpingu vältimiseks, ühtlustades liikmesriikide eelarve-eeskirju ja miinimumpalka (vt näiteid [ideest](#) ja [ideest](#)). Üks väga kommenteeritud ja heaks kiidetud idee puudutab ülemaailmse või ELi miinimummaksu kehtestamist maksuparadiiside käsitlemiseks (vt [idee](#)) ning Euroopa lähenemise edendamist otsese maksustamise valdkonnas (vt [idee](#)). Teise idee kohaselt tuleks läbi vaadata maksualast koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide loetelu metoodika (vt [idee](#)). Paljud arvamused tõstatavad küsimuse, kuidas tõhusalt maksustada suuri tehnoloogiaettevõtteid ja digitaalseid korporatsioone (vt [idee](#) ja [ürituse näide](#)). Oluline ideede suund pooldab maksude ühtlustamist ja fiskaalliidu loomist, et tagada jõukuse parem jaotumine Euroopa ühiskondades (vt nt [idee](#)). Sellega seoses tõstetakse digitaalsel platvormil esile mitmesuguseid kaasava ja õiglase majanduse võimalikke maksustamismeetmeid (vt [ideenäidet](#)). Maksustamisega seotud teemad on praegu järgmised. Esiteks maksumeetmed, millega edendatakse ausat konkurentsi ettevõtete vahel, näiteks e-kaubanduse ühine käibemaksusüsteem või nõue, et äriühingud maksaksid käibemaksu ainult oma koduriigis (vt [idee](#)). Teiseks nõuab keskkonna ja kliimamuutustega seotud maksustamine muu hulgas ELi süsinikdioksiidi piirimaksu mehhanismi (vt nt [idee](#)) või jätkusuutlikkuse maksu (vt nt [idee](#)). Ühiseid makse, näiteks CO₂-jalajälje maksustamist, nähakse ka vahendina ebavõrdsuse vähendamiseks ELi riikide vahel ja ühtse turu toimimise parandamiseks (vt [idee](#)). Sellega seoses toimus sündmus, kus toimus liikmesriikides kohaldatavate ELi eelarve-eeskirjade reformimine, et tagada COVIDi-järgne kestlik taastumine ning tagada rohe- ja digipöördeks vajalikud avaliku sektori investeeringud (vt [üritus](#)). Kolmandaks nõuti, et tarbekaupu maksustataks tootmistingimuste alusel (töötajad, toorained, palgad), et edendada pigem õiglast kaubandust kui vabakaubandust (vt nt [idee](#)). Viimane maksumeetmete rühm kuulub mitmesuguste meetmete alla, sealhulgas maksustamine soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks, kutsudes üles võimaldama kohaldada naiste hügieenitoodete suhtes null- või vähendatud käibemaksumäära (vt [idee](#)).

Euroopa ühtse turu edasine tugevdamine

Mitmed seisukohad on seotud vajadusega veelgi tugevdada Euroopa ühtset turgu, keskendudes majanduspoliitikale, võttes arvesse, et komisjon on üha enam keskendunud muudele poliitikavaldkondadele (vt [idee](#) ja [ürituse näide](#)). Paljud osalejad peavad ELi kaupade, teenuste,

kapitali ja inimeste ühtset turgu ELi väärtuslikumaks varaks (vt nt [idee](#)).

Mõnes panuses rõhutatakse kohalike ökosüsteemide ühendamise väärtust ja tähtsust kogu Euroopas, mille kaudu on arenenud erinevad oskusteabe ja oskusteabe vormid (vt [idee](#)). Lisaks osutavad paljud panused ELi võimalusele tuua tagasi rahvusvahelised tehased, nagu mikrokiibid, mis olid varem väiksemate tootmiskulude tõttu Aasia riikidesse ümber paigutatud (vt [idee](#) ja [idee](#)) konteinervedude kulude märkimisväärset suurenemist silmas pidades. Üks kodanik teeb ettepaneku töötada Euroopa ettevõtluspoliitika raames välja majanduspoliitika, et meelitada ELi ülemaailmseid ettevõtteid, mille maksustamine oleks kogu ELis ühetaoline (vt [idee](#)). Üldiselt korraldatakse ideedes, et liikmesriigid peaksid parandama kehtiva õigustiku jõustamist majandusvaldkonnas, vältides proteksionismi, et muuta ühtne turg atraktiivsemaks ja konkurentsivõimelisemaks (vt nt [idee](#)). Muud ideed toetavad EKP funktsioonide suurendamist (vt [ideenäide](#)), lobitöö huvide piiramist ELis (vt nt [idee](#)) ja piiriülese seotuse tugevdamist. Samuti maapiirkondadega ühenduste parandamine (vt [idee](#)).

Ühiseid makse, näiteks CO₂-jalajälje maksustamist ja valuutat, peetakse ELi riikide vahelise ebavõrdsuse kaotamiseks ja ühtse turu toimimise parandamiseks (vt [idee](#)). Sellega seoses toimus sündmus, kus toimus liikmesriikides kohaldatavate ELi eelarve-eeskirjade reformimine, et tagada COVIDi-järgne jätkusuutlik taastumine ning tagada rohe- ja digipöördeks vajalikud avaliku sektori investeeringud (vt [üritus](#)).

Osaline kordab, et siseturu eeskirjad tuleks ühtlustada, et suurendada piiriülese kaubanduse toimimist. Lisaks tuleks VKEde kasvu- ja kasvuväljavaateid hinnata pärast VKE-testi, et tagada eeskirjade vastavus ettevõtjate ja kodanike tegelikele vajadustele (vt [idee](#)).

Mõned ideed keskenduvad turismile kui Euroopa majanduse kasvu strateegilisele sektorile (vt [idee](#)). Lõpuks toetab idee, et esperanto vastuvõtmine Euroopa keelena oleks majanduslikult kasulik (vt [idee](#)).

Töökohtade suurendamine

Töökohtade loomise üle arutledes tuvastavad panustajad mitmesuguseid küsimusi alates töötajate oskuste täiendamise vajadusest kuni muutuva tööturuga kohanemiseni ning vajaduseni tegeleda noorte töötusega ja kohaneda COVID-19 põhjustatud tingimustega.

Vastajad rõhutavad noorte toetamise tähtsust, eriti seoses juurdepääsuga tööturule (vt näide [üritusest](#)). Noorte töötus on selles teemas kõige olulisem teema (vt [idee näide](#)), pöörates erilist tähelepanu

mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele (vt [idee](#)). Osalejad rõhutavad, kuidas algtaseme töökohad on algtasemel tööotsijatele kättesaamatud, kuna nad vajavad paradoksaalselt töökogemust (vt [idee](#)). Üks idee soovib integreerida mõned rasked oskused akadeemilist õppekava, et tuua tööle orienteeritud oskusi (vt [idee](#)). Samuti pööratakse tähelepanu karjääri arendamisele, kutsudes üles looma programme ja meetmeid, mis hõlbustaksid juurdepääsu ELi tööturule, pakkudes praktikavõimalusi kõigis liikmesriikides ja veebipõhist tööplatvormi (vt nt [idee](#)). Näiteks projekti „Oskuste täiendamise meetmed“ eesmärk on asetada koolitus- ja õppimisvõimalused Euroopa sotsiaalse turu keskmesse (vt [idee](#)).

Samamoodi on platvormile esitatud ettepanekud akadeemilise kvalifikatsiooni kohandamiseks tööturuga, mis omakorda parandaks õpilaste tööalast konkurentsivõimet (vt [idee](#)). Selleks et vähendada kvalifitseeritud töötajate nappust ja üldisemalt oskuste nappust tööturu digiteerimiseks (vt [idee](#)), soovib üks osaleja hõlbustada välismaal omandatud koolituse tunnustamist (vt [idee](#)). Teine innovatsiooniteemaga seotud ideede rühm nõuab töökohtade loomist kooskõlas rohe- ja digipöördega (vt nt [idee](#)).

Teisest küljest rõhutavad osalejad ka vajadust pakkuda rohkem professionaalseid arenguvõimalusi tehnilistes valdkondades, kus on vaja rohkem praktilisi oskusi (vt [idee](#)). Tegelikult rõhutavad mitmed osalejad kutseõppe ja keskharidusjärgse õppe puudumist ning sellest tulenevalt ettevõtete suutmatust leida kvalifitseeritud töötajaid (vt [idee](#)). Näiteks kutsub üks osaleja üles edendama käsitööstuslikke töökohti kui vahendit, mis võimaldab noortel põlvkondadel taasavastada põhiväärtused, mitte üksnes edendada töökohti IT-sektoris (vt [idee](#)).

Töötajate liikuvuse suurendamist ELis peetakse ka majanduslikult kasulikuks (vt [idee](#)), mida arutatakse siiski ka seoses ajude äravooluga mõnes riigis (vt [üritus](#)). Meritokraatia alusel inimväärsete töökohtade loomise püüdlusi arendab platvormil osaleja (vt [idee](#)).

Töötingimuste osas pooldavad osalejad kaugtöö ja paindliku töö edendamist, et vähendada töötajate sõiduaega ja kontoritaristu püsikulusid töandjate jaoks (vt [idee](#)), ühitada pereajaga, vähendada maapiirkondade rahvastikukadu (vt [idee](#)) ja vähendada kahjulikke heitkoguseid liikluse vähenemise kaudu (vt [idee](#)). Lisaks soovitatakse võtta kasutusele lühem tööaeg (vt nt [idee](#)), keelata tasustamata praktika, kohustuslik ületunnitöö ja ebakindlad töölepingud (vt nt [idee](#)) või investeerida lastehoiutaristusse, et ühitada era- ja tööelu.

Lõpuks laiendati suveaja kaotamise ideed, kus osalejad arutasid päeva säästmise aja kaotamise majanduslikku ja sotsiaalset kasu (vt [idee näidet](#)).

Väljakutse praegusele majandusmudelile

Paljud selle teemaga seotud ideed jagavad eesmärgi vähendada ebavõrdsust ELi majanduses (vt nt [idee](#)). Seda peetakse ülioluliseks koos püüdlustega suurendada sotsiaalset tasakaalu tõhustatud piirkondadevahelise koostöö kaudu (vt [idee](#)).

Mitmed ideed toetavad määruse kehtestamist Euroopa tööstuse tooraine ja töödeldud kaupade tarneallikate mitmekesistamise kohta, et edendada Euroopa kapitalismi mudelit (vt [idee ja idee](#)). Mitmes panuses rõhutatakse ka seda, kui oluline on kaaluda SKP-st kaugemale vaatavat majandusmudelit, et teha tööd kaasava ja õiglase Euroopa heaolu nimel (vt nt [idee, sündmus ja sündmus](#)) koos näitajatega, mille abil mõõta majanduskasvu kontseptsioone lisaks SKP-le (vt [sündmus](#)). Samamoodi väidab üks kodanik, et ühtse turu õigusraamistik peaks looma ettevõtetele suuremad stiimulid ühiskonna ja keskkonnaga suhtlemiseks (vt [idee ja üritused](#)). Samal ajal piiritleb idee vajaduse kohandada rahapoliitikat mõistetega „keskkonnataksonoomia“ ja „sotsiaalne taksonoomia“ (vt [idee](#)). Kolmanda sektori organisatsioonid pooldavad, et osa taasterahastu „NextGenerationEU“ paketist kulutatakse sotsiaalsele heaolule ja territoriaalsele ühtekuuluvusele (vt [idee](#)).

Ühes ettepanekus soovitatakse teatada, kui palju erinevad transpordiharjumused mõjutavad CO₂-jalajälge, et suurendada teadlikkust ja julgustada kodanikke valima kõige vähem saastavat transpordiliiki (vt [idee ja üritus](#)). Samuti teeb teine osaleja ettepaneku võtta ELis toimuvate lendude jaoks kasutusele süsinikdioksiidi krediitkaardi süsteem, et reguleerida ja piirata lennureiside arvu (vt [idee](#)).

Selle teema raames arutatakse praegust Euroopa majandussüsteemi ideoloogilisest vaatepunktist. Ühest küljest teevad toetajad ettepaneku tugineda kapitalismile ja vabale turule, kus on suurem sisemine konkurents, väiksem regulatiivne koormus, vähem subsidiume ja ülemäärased maksumäärad (vt nt [idee](#)). Rühm toetajaid nõuab, et majandus muutuks liberaalsemaks. Nende ettepanekud hõlbustavad eelkõige bürokraatia vähendamist, privileegide äravõtmist ELi poliitikutelt ja töötajatelt (vt nt [idee](#)), madalamate ja keskklasside maksude alandamist, ettevõtluse toetamist ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arengut, mis omakorda pakuvad töövõimalusi (vt nt [idee](#)). Nagu eespool mainitud, püüavad teised osalejad seevastu saavutada inimkesksemat majandust ja tõsta esile praeguse majandusmudeli tajutavaid puudusi, nagu töötingimuste ja kaupade päritolu läbipaistmatus kogu tootmisahelas (vt nt [idee](#)).

Selles arutelus keskendub üks idee kasvuteooriale kui viisile taastada uus tasakaal inimolendite ja looduse vahel kontrollimatu kasvu suhtes (vt [idee](#)). Teine osaleja teeb ettepaneku võtta aluseks sõõriku majandusmudel (vt [idee](#)). Mõned toetajad toetavad ringmajanduse algatusi (vt [idee](#) ja [idee](#)). Täiendavad ideed ringmajanduse kohta on avaldatud teema all „Kliimamuutused ja keskkond“.

Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022)

Seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse tõi suur hulk ideid esile vajaduse tootmise autonoomia järele, et suurendada Euroopa majanduslikku iseseisvust (vt nt [idee](#)), millega kaasneb Euroopa märgise tugevam kaitse (vt [idee](#)) ja kõrgemad impordimaksud kui vahend Euroopa suveräänsuse tugevdamiseks (vt [idee](#)). Selle teema uueks väljenduseks on mitmete osalejate poolt energiasõltumatus saavutamiseks tõstatatud enesekindluse otsimine (vt [ideenäide](#)), viidates sageli energiakriisile, mis tuleneb strateegilistest vastustest Venemaa sissetungile Ukrainasse (vt [ideenäidet](#)). See on aluseks Euroopa energialiidu ettepanekule (vt [idee](#)). ELi strateegilise energiasõltumatus kontseptsiooni arutasid ka mitmed osalejad (vt [ideenäited](#)) Hispaanias toimunud üritusel ekspertide rühmaga julgeoleku ja kaitse, energeetika ja keskkonna ning tööstuse ülemineku seisukohast (vt [idee](#)).

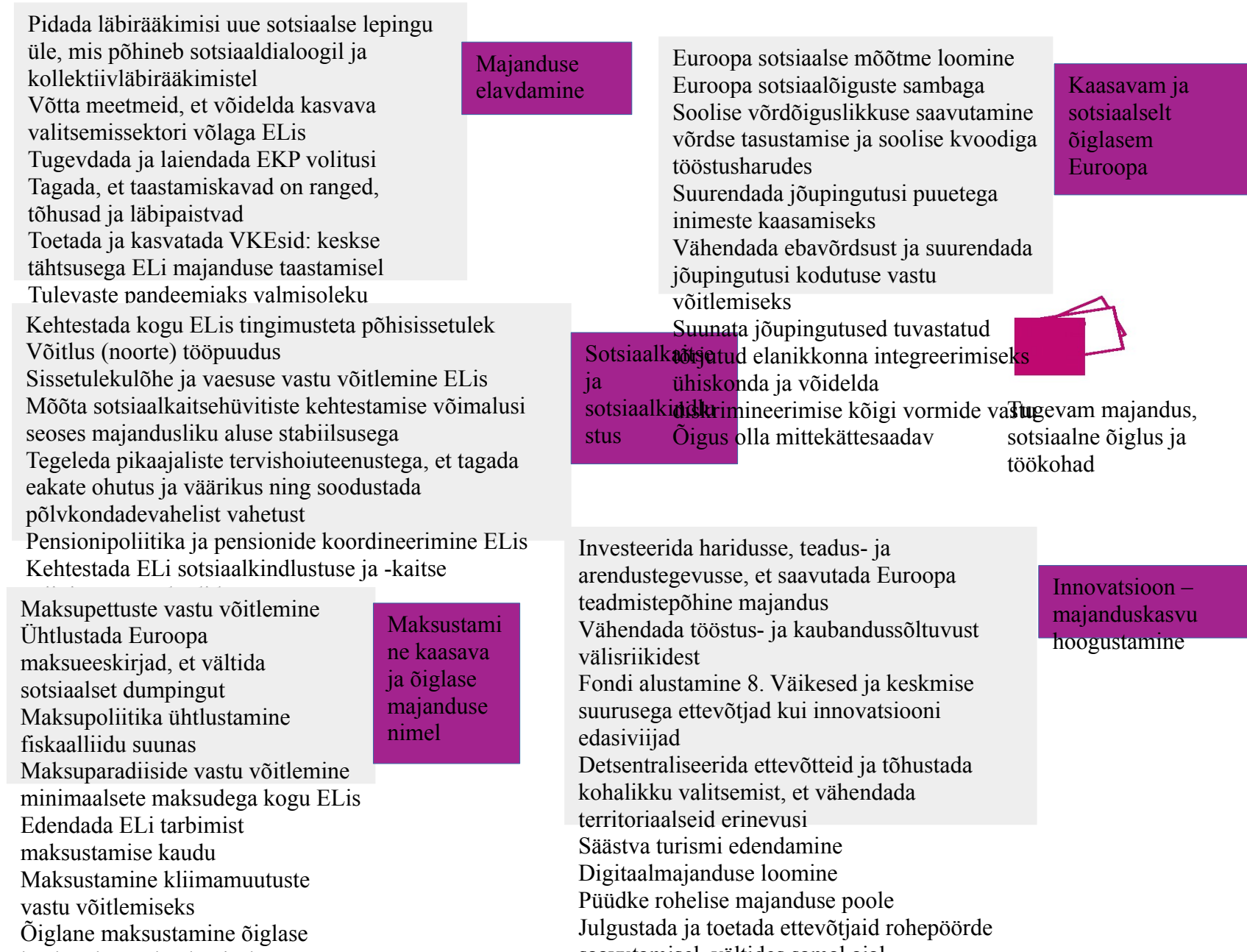
Nagu varemgi, arutati maapiirkondade rolli tugevama ELi majanduse loomisel mitmes hiljutises panuses. Mitmed ideed tõid esile maapiirkondade rahvastikukao probleemi (vt näiteks [idee](#)), kusjuures paljud vastajad leidsid, et see mõjutab ebavõrdsust (vt [idee](#)). Osalejad rõhutasid, kui oluline on pakkuda ettevõtjatele ja noortele stiimuleid maapiirkondadesse elama asumiseks sihipärase maksustamise ja bürokraatia vähendamise kaudu (vt nt [idee](#)). Samuti kutsuti üles suurendama noorte põllumajandustootjate rahastamist (vt [idee](#)).

Möödunud perioodil tekitas sotsiaalkaitse ja sotsiaalkindlustuse teema palju seonduvaid ideid, korrates eespool kirjeldatud teemasid. Sissemaksed käsitlesid pensionireforme, töönädala pikkust, aktiveerimispoliitikat, puuetega inimeste konkreetseid probleeme käsitlevat poliitikat (vt nt [idee](#)) ja sissetulekutoetuse skeeme. Viimase hulgas oli kõige sagedasem ettepanek üldise

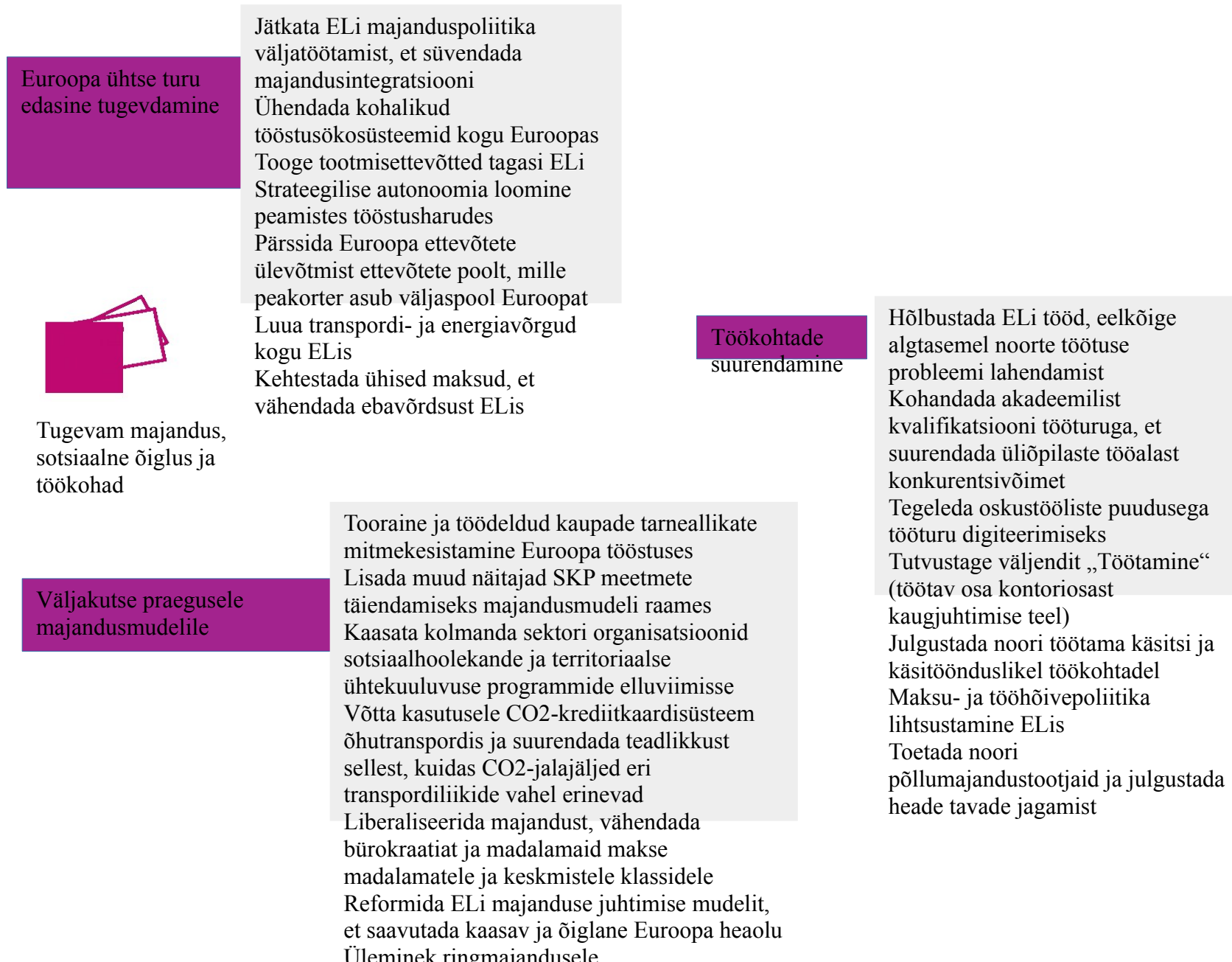
põhisissetuleku kehtestamine (vt [ideenäide](#)), kusjuures mõned panustajad seadsid kahtluse alla sellise meetme tõhususe (vt [idee](#)).

Olulises ideedes arutleti selle üle, kuidas keskkonnahoidlikku majandust tuleks rakendada ja säilitada (vt [ideenäidet](#)). Üks osaleja toetas ka hea veemajanduse alase teadlikkuse suurendamise kampaaniate korraldamist Euroopa tasandil (vt [idee](#)).

Joonis 13. Mõttekaart „Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad“ 1. osa

Joonis 14. Mõttekaart „Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad“ 2. osa

5. EL maailmas

ELi teema alla maailmas avaldatud ideed hõlmavad mitmesuguseid välis- ja julgeolekupoliitikaga seotud teemasid, alates kaubandusest ja muudest pehme jõu aspektidest kuni kaitseni. Üldiselt nõuavad kõige korduvad teemad ELi suuremat kohalolekut ülemaailmsel poliitilisel areenil: nii oma naabruspoliitikas kui ka suhetes näiteks Aafrika, Vaikse ookeani ja Ladina-Ameerika riikidega. Platvormi toetajad leiavad, et EL peaks olema julgem nii pehme kui ka tugeva jõu kasutamisel. Alates platvormi loomisest on see teema tekitanud kokku 3695 vastust, st 1448 ideed, 1 768 kommentaari ja 479 üritust. Erinevaid ideid saab rühmitada vastavalt järgmistele teemadele:

- **ELi välispoliitika üldised eesmärgid**
- **Kaitse- ja relvajõud**
- **Otsuste tegemine**
- **Naabruspoliitika ja suhted teistega**
- **Laienemine**
- **Kaubanduspoliitika**

Sündmused

ELi raames ülemaailmsel teemal korraldatud hiljutisi sündmusi mõjutas suuresti radikaalselt erinev geopoliitiline kontekst, mis tulenes Venemaa sissetungist Ukrainasse.

Konflikti puhkemine tõi kaasa mitmete ürituste korraldamise ELi rolli ning tema majandus- ja diplomaatiliste suhete kohta Ukraina ja Venemaaga. Tegemist oli veebiüritusega Saksamaal, kus osales 64 osalejat (vt [üritus](#)), kus osalejad küsitlesid kahte ELi esindajat muu hulgas ELi välispoliitilise hoiaku kohta käimasolevas konfliktis ja ELi Venemaa-vastaste sanktsioonide mõju kohta. Teisel veebiüritusel Prantsusmaal vahetasid osalejad ELi esindajaga arvamusi selle kohta, kuidas vähendada ELi sõltuvust Venemaa gaasitarinetest (vt [üritus](#)).

Sõda taastas ka huvi selliste teemade vastu nagu ühiskaitse ja ELi laienemine, mida arutati mõnel üritusel. Näiteks Poolas toimunud seminaril arutati eelkõige vajadust edendada ELi laienemist (vt [üritus](#)).

Korraldati ka muid üritusi, näiteks rände, rassismile ning ELi ja Aafrika suhetele pühendatud foorumit korraldati Hispaanias Euroopa tulevikku käsitleva konverentsi raames (vt [üritus](#)).

ELi välispoliitika üldised eesmärgid

Paljud ELi panused maailmas soovivad, et EL tugevdaks oma rolli ülemaailmse osalejana ja aitaks kaasa ülemaailmsele mitmepoolsusele, samuti kaitseks demokraatiat ja kasutaks oma pehmet jõudu autoritaarsuse tõusu vastu kogu maailmas (vt nt [idee](#)). Enamik neist ideedest püüdleb ühtsema ELi poole, seistes silmitsi ülemaailmsete väljakutsetega, nagu need, mida kujutavad endast inimõiguste rikkumised ja kliimamuutused (vt nt [idee](#)).

Arutelusid ELi rolli üle maailmas on eriti iseloomustanud Afganistani ja Ukraina kriis. Vastajad on rõhutanud, kui oluline on geopoliitiline muutus, mida põhjustab Ameerika Ühendriikide kasvav taandumine välisasjadest ja konfliktidest. Paljud vastajad näevad Talibani võimule naasmist lääne läbikukkumisena ja märgina, et ELil on aeg võtta endale oma roll välispoliitika küsimustes, sõltumata oma strateegilisest liidust USAga (vt nt [idee](#)). Seda korduvat üleskutset ühise lähenemisviisi järele välispoliitikas on käsitletud mitmel üritusel (vt näiteks [üritus](#)). Mis puudutab suurt kriisi Ukraina piiril Venemaaga, siis nõutakse, et EL aitaks Ukrainat (vt nt [idee](#)) ja räägiks ühel häälel Venemaa sõjaliste ähvarduste vastu, et mitte korrata mineviku vigu, kui lõhestunud EL jättis liiga palju ruumi välisjõududele, eriti USA-le sõjaliste kriiside käsitlemisel (vt nt [idee](#)). Seoses USA rolliga, olenemata nende seisukohast Ukraina kriisi kohta, näitavad mõned panused usaldamatust ELi peamise liitlase suhtes (vt [idee](#)). Vastajad väljendavad arvamust, et ELi roll muutub seoses kasvava murega kliimaalase hädaolukorra, majandusliku ja geopoliitilise jõudude tasakaalu muutumise, mitmepoolsuse ees seisvate suurte väljakutsete ja ülemaailmse võitluse pärast COVID-19 vastu (vt [sündmuse näide](#), vt [idee näide](#)). Seetõttu väljendasid mitmed vastajad arvamust, et EL peaks olema nii pehme kui ka tugeva jõu kasutamisel julgem (vt [idee ja idee näide](#)). Mis puudutab inimõiguste kaitset, siis üks selle teema kõige enam heaks kiidetud ideid teeb ettepaneku ühise välis- ja julgeolekupoliitika järele, et tagada eurooplaste turvalisus, edendades samal ajal demokraatiat, inimõigusi, õigusriigi põhimõtet ja keskkonnakaitset oma naabruses ja kogu maailmas (vt [idee](#)). Teise ideega tehakse ettepanek tõhustada inimõiguste kaitset ELi poolt allkirjastatud väliskaubanduslepingute klauslites (vt [idee](#)). Paljud ideed toetavad feministlikku ELi välispoliitikat nii selles mõttes, et EL peaks tugevalt kaitsma naiste õigusi kogu maailmas (vt nt [idee](#)), kui ka positiivsel rahul ja kultuurilisel tundlikkusel põhineva lähenemisviisi kaudu (vt [idee](#)). Seega nõuavad vastajad suuremat koostööd liikmesriikide vahel ja vajadust lõpetada liikmesriikidevaheline konkurents rahvusvahelisel

tasandil (vt [idee](#)). Sellega seoses kutsutakse üles looma rangete eeskirjadega ühist Euroopa relvaekspordi süsteemi, tagamaks, et ELis valmistatud relvad ei tekitaks konflikte kogu maailmas ja tooksid kaasa inimõiguste rikkumise (vt [idee](#)).

Kuigi enamik ideid nõuavad ühtsemat ja integreeritumat ELi, tugevdades seeläbi ELi rolli õiguse ja õigluse ülemaailmse jõuna, mis on avatud suhtlemisele erinevate mitmepoolsete institutsioonidega nii ülemaailmsel kui ka piirkondlikul tasandil (vt nt [idee](#) ja [idee](#)), soovivad teised, et EL keskenduks oma rollile majandusvaldkonnas, nagu algselt kavandati. Sellega seoses leiavad nad, et EL ei peaks täitma geopoliitilise osaleja rolli, vaid peaks pigem säilitama oma esmase funktsiooni, milleks on ühine majandusturg. Osalejad leiavad, et kuna EL ei ole suveräänne riik, ei saa ta täita poliitilist rolli ülemaailmse osalejana (vt näide [punktista](#)).

Kaitse- ja relvajõud

Korduvaks ja palju arutatud alateemaks on vajadus tugevdada ELi tugevat jõudu (vt näiteks [sündmus](#)) nii ELi kaitse-eelarve suurendamise (vt [idee](#)) kui ka Euroopa kaitsetööstuse tugevdamise kaudu, et saavutada strateegiline autonoomia (vt nt [idee](#)). Toetajad pooldavad ka ühise Euroopa armee loomist (vt nt [idee](#)), mis on teema üks kõige enam toetatud ideid, või liikmesriikide relvajõudude integreerimist ELi tasandil (vt nt [idee](#)). Mõned toetajad tunnustavad olemasolevaid algatusi, mis toetavad ühist Euroopa sõjalist poliitikat, näiteks ELi julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegilist kompassi. Üks neist kutsub eelkõige üles pöörama rohkem tähelepanu sõjaväe sotsiaalsele mõõtmele (st töötingimustele relvajõududes, vt [idee](#)). Kuid mõned toetajad on skeptilisemad, kui mitte täiesti vastu Euroopa ühise armee ideele. Üks neist nõuab, et ei järgitaks Euroopa armee ideed, ja palub suunata üksikute riikide sõjalised investeeringud NATOsse (vt [idee](#)). Samuti soovivad toetajad luua ELi tasandil spetsialiseeritumaid jõude või institutsioone, näiteks Euroopa rahvuskaarti, mida saaks kasutada hädaolukordades, näiteks pärast looduskatastroofe (vt nt [idee](#)). Ka teised osalejad soovivad luua Euroopa luureteenistuse (vt nt [idee](#)). Mõned vastajad teevad ka ettepaneku luua Euroopa Sõjaväeakadeemia (vt nt [idee](#)). Seoses sõjalise haridusega teeb üks osaleja ettepaneku luua Euroopa noortele sõjaväeline põhikoolitus (vt [idee](#)). Mõne toetaja jaoks tähendab ELi ja USA liidu tajutav vähenemine ka tihedamat koostööd ja koordineerimist ELi liikmesriikide välispoliitikas (vt nt [idee](#)).

Otsuste tegemine

ELi otsustusprotsessi peetakse sageli aeglaseks ja üsna ebatõhusaks, kui tegemist on kiirete meetmete võtmisega kohesele väljakutsele reageerimisel.

Selle probleemi lahendamiseks esitavad osalejad mitmeid ideid ELi otsustusprotsessi reformimiseks.

Vastajate arvates on oluline, et EL tegutses rahvusvahelisel poliitilisel areenil ühe kindla ja ühtse üksusena, et säilitada ja veelgi tugevdada oma rolli. Selle saavutamiseks tõstatavad mitmed panused vajaduse ühise välispoliitika järele (vt [idee](#)).

Üleskutset tugevdada ELi rolli välis- ja julgeolekupoliitikas käsitleti ka Soome avalikus konsultatsioonis „Euroopa foorum“, kus arutati Soome praeguseid ja tulevaseid rolle Euroopas ja ELis (vt [üritus](#)).

Paljud arvamused nõuavad ühehäälsuse reegli ümbermõtestamist. Üks ideede suund rõhutab asjaolu, et ühehäälsuse nõudel põhinev praegune olukord võimaldab ühel liikmesriigil blokeerida ühist välispoliitikat (vt nt [idee](#) ja [sündmus](#)). Seda peetakse problemaatiliseks, kuna see takistab ELil maailmas usaldusväärset, stabiilset ja tugevat häält. Seetõttu peaks EL vastavalt väljendatud ideele liikuma absoluutse häälteenamuse süsteemi suunas. Üks selle teema kõige enam toetatud ideid kirjeldab üksikasjalikult liikmesriikide absoluutse häälteenamuse süsteemi, mida toetab Euroopa Parlamendi liikmete lihthäälteenus, et EL saaks võtta täidesaatvaid meetmeid ja luua tõelist ja usaldusväärset välispoliitikat (vt [idee](#)). Samaselt Euroopa demokraatia teemaliste aruteludega esitatakse ka kvalifitseeritud häälteenusega hääletamine alternatiivina praegusele ühehäälsuse reeglile (vt nt [idee](#)).

Viimases alateemas arutatakse Euroopa Parlamendi pädevusi. Mõned vastajad leiavad, et kuigi Euroopa Parlament on toetanud ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) kontseptsiooni selle loomisest alates ja on püüdnud selle ulatust laiendada, on tal ELi välispoliitikas endiselt vaid äärepoolne roll. Seetõttu leiavad nad, et Euroopa Parlamendile on oluline eraldada rohkem välispoliitilisi pädevusi (vt nt [idee](#)).

Naabruspoliitika ja suhted teistega

Ideede alamteema on ELi diplomaatiline esindamine, kus üldiselt kutsutakse üles ELi institutsioone esindama ja kaitsma oma huve maailmas nähtavamalt (vt nt [idee](#)). Sellega seoses teevad nad ettepaneku asendada ELi liikmesriikide saatkonnad üheainsa ELi saatkonnaga, mis esindaks ja ühendaks kõiki ELi liikmesriike. Ühe osaleja sõnul võiks seda saavutada olemasoleva Euroopa Liidu välisteenistuse reformiga (Euroopa

välisteenistus, vt [idee](#)). See võib tähendada ka ELi ühtset liikmesust kõigis rahvusvahelistes institutsioonides, näiteks NATO (vt [idee](#) näide) või ühte ja alalist esindust ÜRO Julgeolekunõukogus (vt [idee](#)). Muud ideed hõlmavad ühise ELi passi loomist kõigile Euroopa kodanikele (vt nt [idee](#)) ning Euroopa lipu ja Euroopa hümniga süstemaatilist kasutamist rahvusvahelises kontekstis (vt nt [idee](#)).

Sündmus Poolas ja sellega seotud idee (vt [sündmus](#) ja [idee](#)) kordasid Ühendkuningriigi ja ELi vaheliste kaubandussuhete majanduslikku tähtsust nii Poola kui ka kogu ELi jaoks ning seda isegi pärast Brexitit. Selle teema raames esitatud seisukohad viitavad eelkõige ELi poliitilistele suhetele Venemaa ja Hiinaga (vt näide [üritusest](#)). Panustajad edendavad vajadust vaadata põhjalikult läbi ELi välispoliitika, rakendades julgemat lähenemisviisi kooskõlas varasematel teemadel arutatuga. Näiteks üks osaleja väidab, et EL peaks suurendama oma kohalolekut India ja Vaikse ookeani piirkonnas (vt [idee](#)). Teised platvormil osalejad arutavad siiski arvamust, et Hiina puhul ei peaks EL mitte ainult arendama oma diplomaatilistes suhetes ühtsemat ja karmimat hoiakut, arvestades väga erinevaid väärtuste süsteeme, vaid töötama välja ka Euroopa Liidu välisinvesteeringute strateegia, et võidelda Hiina mõju vastu kogu maailmas ja eelkõige arengumaades (vt [idee](#)).

Seoses suhetega Venemaa ja Ida-Euroopa riikidega kutsusid mõned osalejad Saksamaa ja Balti riikide suhteid arutaval üritusel muu hulgas üles toetama oponentsiooni Valgevenes (vt [üritus](#)). Üks osaleja soovib, et EL oleks rohkem kaasatud poliitilistesse pingetesse naaberriikides, nagu Montenegro, Bosnia ja Hertsegoviina ning Kosovo, või isegi oma liikmesriikides, nagu Küpros (vt [idee](#)). Sellega seoses väljendas see osaleja muret ka ELi ja Türgi ning ELi ja Serbia vaheliste suhete pärast. Samuti julgustatakse ELi etendama juhtivat rolli Iisraeli ja Palestiina vahelises rahutagamisprotsessis (vt nt [idee](#)).

Seoses ELi suhetega väljaspool Euroopat asuvate riikidega, eriti Aafrika riikidega, väljendavad vastajad arvamust, et tuleks tugevdada partnerlust ja kujundada ümber kaubandussuhted Aafrikaga (vt näidet eelõeldu kohta). Teised kodanikud nõuavad tugevamaid kahepoolseid partnerlusi üksikute liikmesriikide ja Aafrika riikide vahel, et tegeleda ka rändeküsimustega. Selliseid ideid on üksikasjalikumalt kirjeldatud rändepeatükis. Samuti kutsutakse üles loobuma endiste koloniaalsüsteemide majandusliku ja poliitilise pärandi säilitamisest (vt [idee](#)). Samuti kutsub üks osaleja seoses suhetega Aafrika mandriga ELi üles tunnustama täielikult Somaaliat suveräänse riigina (vt [idee](#)). Mõned toetajad nõuavad tugevamat partnerlust ELi ja teiste piirkondlike mitmepoolsete organisatsioonide, sealhulgas Aafrika Liidu, Mercosuri ja ASEANi vahel (vt nt [idee](#)).

Laienemine

Korduvaks teemaks on ELi laienemine. Ideed jätkuvaks laienemiseks, eelkõige Lääne-Balkani riikides, saavad osalejatelt suhteliselt palju toetust. Üks selle teema raames kõige enam heaks kiidetud panus nõuab ELi jätkuvat laienemist Lääne-Balkani partnerite integreerimisega, et tagada piirkonnas rahu ja stabiilsus (vt [idee](#)). Samuti on korraldatud mitmeid üritusi, kus arutatakse ELi laienemise ja Lääne-Balkaniga seotud küsimusi (vt [ürituse näide](#)). Ühel Saksamaal toimunud noorteüritusel nõudsid noored osalejad ELi suuremat kaasamist Lääne-Balkani riikides, sealhulgas julgeoleku tagajana (vt [üritus](#)). Ungaris toimunud konverentsiüritusel (vt [üritus](#)), kus osalesid mitmed poliitikud ja akadeemikud, kes rõhutasid Lääne-Balkani riikide laienemise tähtsust Euroopa Liidu tuleviku jaoks, võeti vastu tugev laienemist pooldav seisukoht. Mitmes panuses keskendutakse ELi laienemise geopoliitilisele aspektile (vt nt [idee](#)), samas kui teistes rõhutatakse, et ELiga ühinemise väljavaated on majandusreformide ja õigusriigi tugevdamise liikumapanev jõud ELi liikmeks soovivates riikides (vt nt [idee](#)). Seoses nõudmistega, et EL peab laienema Lääne-Balkanile, kutsutakse üles Kosovot täielikult tunnustama (vt nt [idee](#)). Idee laiendada ELi nii, et see hõlmaks Kosovot, tekitab siiski mitmeid märkusi, mis on mitmel põhjusel sellele vaatenurgale tugevalt vastu. Teine osaleja nõuab Kosovost pärit inimestele viisavaba sisenemist ELi (vt [idee](#)). Kuigi mõned osalejad olid laienemise toetajatest harvem, väljendasid nad vastuseisu ELi edasisele laienemisele, rõhutades vajadust seada prioriteediks praeguse liidu sisesed küsimused (vt nt [idee](#)). Ühes vastuses palutakse ELil lõpetada Türgi käsitlemine kandidaatriigina (vt [idee](#)). Üks vastaja kritiseerib üldiselt ELi laienemispoliitika ebaselgust (vt [idee](#)). Tema sõnul tekitab see kandidaatriikides frustratsiooni ja ebastabiilsust. Seetõttu peab EL tema arvates lõplikult selgitama oma seisukohta laienemise suhtes.

Kaubanduspoliitika

Osalejad arutavad kaubandus- ja majandussuhetega seotud ideid vähem. Kuid ELi ja teiste maailma riikide vaheliste kaubandussuhete ja lepingute tugevdamise teemat mainitakse sageli ideede hulgas, mis nõuavad tugevamat ja aktiivset ülemaailmset ELi. Rühm panuseid selle teema raames soovib EL maailmas tõhustada kaubanduspoliitikat ja reformida kaubanduslepinguid kooskõlas ELi väärtustega, olgu siis inimõiguste austamise või keskkonnastandardite järgimise osas (vt nt [idee](#)). Laialdaselt heaks kiidetud idee nõuab ELi kaubandus- ja investeerimispoliitika reformimist ning ülemaailmse mitmepoolsuse taaskäivitamist, mille keskmes on

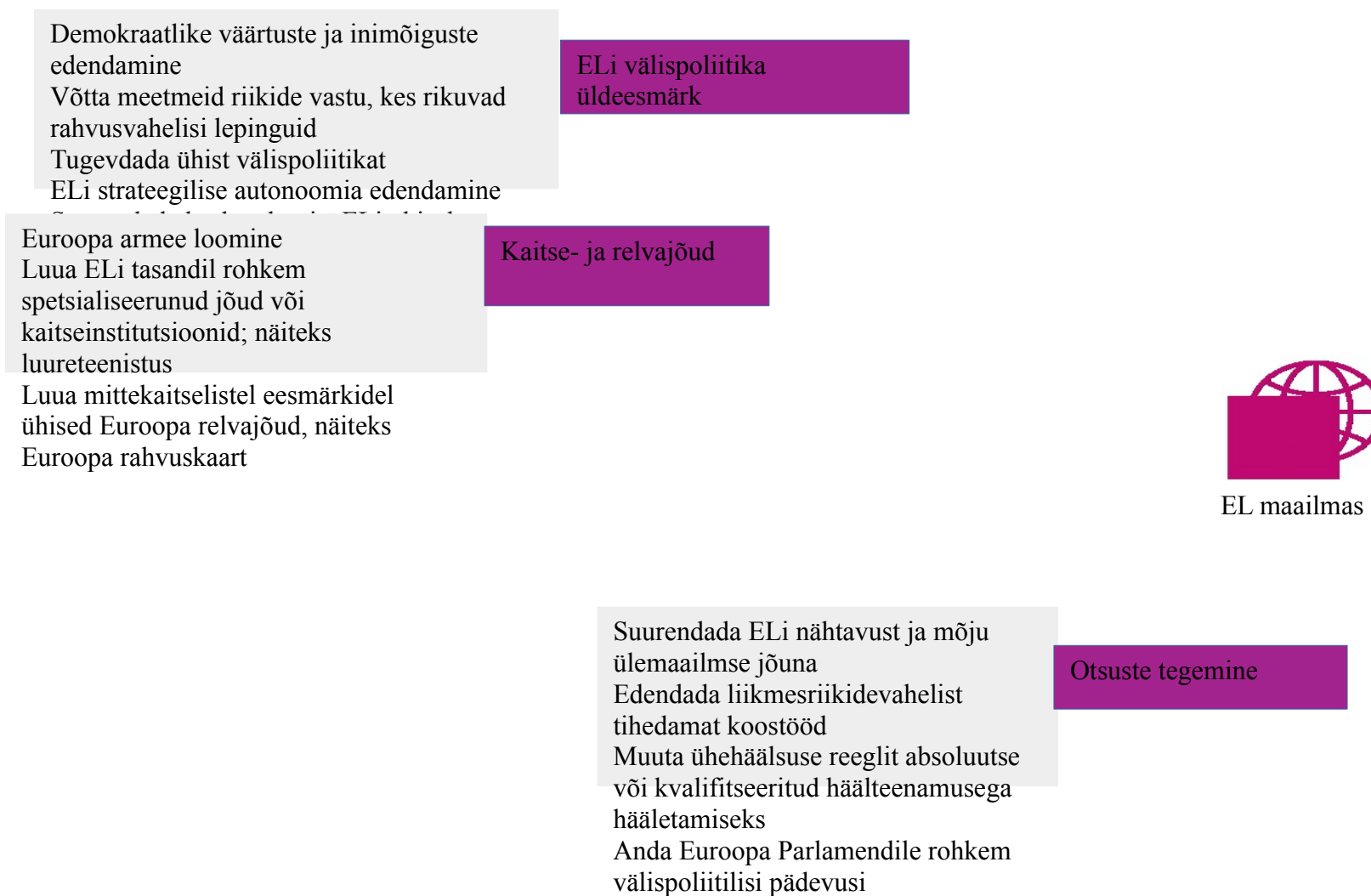
inimväärsete töökohtade loomine ning põhi- ja inimõiguste, sealhulgas töötajate ja ametiühingute õiguste kaitse (vt nt [idee](#)). Saksakeelsel seminaril arutasid osalejad ELi kaubanduspoliitikat ja selle mõju kolmandate riikide jaoks, eelkõige seoses halbade töötingimuste, lapstööjõu kasutamise ja negatiivse keskkonnamõjuga sektoritega, nagu tekstiilitööstus (vt [üritus](#)). Mõnede panustajate jaoks on tervise- ja kliimakriisid toonud esile väga globaliseerunud ja vastastikku sõltuva Euroopa majanduse piirid. Maskide nappus tervisekriisi ajal, pandeemiajärgsete ülemaailmsete tarneahelatega seotud probleemid ja ülemaailmse kaubanduse mõju keskkonnale on tekitanud üleskutseid taasindustrialiseerida ja suurendada kohalikku tootmist (vt [idee](#)). Sellega seoses nõuavad paljud vastajad ELi liikmesriikide vahelist suuremat koordineerimist tarneahelatega seotud riskide juhtimisel (vt nt [idee](#)). Teine osaleja teeb ettepaneku luua sihtotstarbeline asutus strateegiliste ressursside pakkumise nappuse ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks. See võiks toimuda Euroopa vaatluskeskusena (vt [idee](#)).

Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022)

Selle teema kõige hiljutisemad ideed olid seotud Venemaa agressioonisõjaga Ukraina vastu, tugevdades viimase avaldatud aruande teemasid. Üldiselt nõudsid uued panused Euroopa toetust Ukrainale, kuid pooldasid ka lahendusi konflikti lõpetamiseks (vt nt [idee](#)). Sellega seoses peegeldasid panused mõnikord radikaalselt erinevaid seisukohti, kusjuures enamik toetajaid tervitas ELi ühise välispoliitika algatusi (vt [ideenäide](#)) ja mõned kritiseerisid neid (vt nt [idee](#)). Samuti väljendati muret Venemaa geopoliitiliste ambitsioonide pärast Balti riikides ja Venemaa mõju pärast Lääne-Balkanil (vt [idee](#)). Lisaks mainiti sageli NATO rolli seoses konfliktiga (vt [idee näidet](#)). Ukraina, Moldova ja Gruusia poolt vastuseks Venemaa agressioonile Ukrainas esitatud ELi liikmeks saamise taotluste tõttu toimusid platvormil veelgi sagedasemad arutelud ELi laienemise üle, kusjuures mõned osalejad olid avatumad liidu edasisele laienemisele ning teised pooldasid palju mõõdukamat laienemispoliitikat (vt nt [idee](#)). Konflikt on muutnud ELi rolli inimõiguste ja demokraatia kaitsmisel kogu maailmas veelgi kesksemaks küsimuseks. Mitmed toetajad kaitsesid diplomaatiliste suhete tähtsust teiste demokraatlike riikidega üle maailma, kelle suveräänsust ohustavad autokraatlikud riigid, näiteks Taiwan (vt [idee](#)). Selle asemel arutati ELi ja selliste mitteliberaalsete riikide nagu Iraan, Hiina ja Türgi vaheliste suhete olemust

(vt nt [idee](#)), nõudes tihedamat dialoogi ja majanduskoostööd selliste riikidega.

Joonis 15. Mõttestraat „EL maailmas“ 1. osa

Joonis 16. Mõtdekaart „EL maailmas“ 2. osa

Naabruspoliitika ja suhted teistega

EL maailmas

Võtta liikmesriikide esindamiseks kasutusele ühtne ELi saatkond
Võtta kindel seisukoht Venemaa ja Hiina suhtes vs. kaitsta Euroopa majanduspartnerlusi nende riikidega
Töötada välja ELi välisinvesteeringute strateegia, et võidelda Hiina mõju vastu kogu maailmas
Arendada tugevamaid partnerlusi ELi ja Aafrika riikide ning teiste mitte-lääneriikide vahel, seda ka selliste organisatsioonide kaudu nagu Aafrika Liit või Mercosuri riigid.
Soodustada tugevamaid kahepoolseid partnerlusi liikmesriikide ja arengumaade vahel;
ELi ühtne esindatus rahvusvahelistes institutsioonides, nagu NATO, või üks alaline esindus ÜRO Julgeolekunõukogus
Võtta endale juhtiv roll rahu kindlustamises Iisraeli ja Palestiina vahel

Kaubanduspoliitika

Proгноosida ja leida koordineeritud lahendusi ressursside nappusele tarneahela kriiside korral
Edendada kaubanduslepinguid kooskõlas ELi väärtustega
Edendada majanduskoostööd ja majanduskasvu nii ELis kui ka väljaspool seda
Investeeringud kohalikku tootmisse ja suurem tööstusautonoomia

Laienemine

Jätkata laienemist Lääne-Balkani riikide suunas
Integreerida Ukraina, Moldova ja Gruusia ELi laienemise edenemine võrreldes edasise laienemisega
Tunnustada Kosovot ja edendada selle integreerumist ELis

6. Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek

Teema „Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek“ on andnud kokku 5 351 vastust (1 768 ideed, 2910 kommentaari ja 673 üritust), kus panustajad on edendanud ideid mitmesuguste õiguste ja vabaduste kohta, nagu LGBTIQ ja sooline võrdõiguslikkus, ning puuetega inimeste kaasamise kohta ning arutanud Euroopa väärtuste kontseptsiooni juhtpõhimõttena. Võttes arvesse platvormi arvamuste mitmekesisust, on teised toetajad kutsunud üles austama konservatiivsemaid seisukohti, mis on sageli seotud usuliste väärtuste kaitsmisega. Veel üks selle teema oluline teema käsitleb vajadust toetada ja kaitsta õigusriigi põhimõtet seoses sellega, mida kirjeldatakse kui „ebaliberaalsete demokraatiade tõusu ohtu“ ELis, ning vajadust tugevdada ELi demokraatlike väärtusi. Hiljutised kirjed on arutanud sõda Ukrainas ja ELi vajadust suurendada oma sõjalisi võimeid. Toetus hõlmab järgmisi teemasid:

- **Õigused ja vabadused**
- **Kaasav ühiskond**
- **Õigusriigi põhimõtte kaitsmine**
- **Turvalisus**
- **ELi väärtused**
- **Lobitöö ja korrupsioon**

Sündmused

Seoses väärtuste, õiguste, õigusriigi ja julgeoleku teemaga arutati ELi väärtusi Prantsusmaal ümarlauaüritusel (vt [üritus](#)) ning ELi kultuurilisest ja keelelisest mitmekesisusest tulenevaid probleeme käsitleti võrdselt Saksamaa konverentsil, mis korraldati koostöös Saksamaa ja Taani piiriala vähemustega, kus keskenduti eelkõige vähemuste väärtusele ja asjakohasusele ühiskonnas (vt [üritus](#)). Selle teema raames korraldatud ürituste kõige sagedasemad teemad olid kaasav ühiskond, sooline võrdõiguslikkus, rassismivastane (vt [üritus](#)) ja LGBTIQ-foobiavastane poliitika, eelkõige Kreekas, Itaalias, Prantsusmaal ja Belgias. Taanis toimusid väärtusi ja õigusi käsitlevad üritused peamiselt reisiseminaride vormis, et suhelda noortega mitmes keskkoolis üle kogu riigi (vt [üritust](#)). Soolist diskrimineerimist ja vägivalda arutati põhjalikult veebiüritusel, mis puudutas algpõhjuseid, kuritarvituste ennetamist ja sellele reageerimist (vt [üritust](#)). Rahvusvahelise naiste õiguste päeva puhul korraldati üritus, et arutada soolise võrdõiguslikkuse edendamise poliitikameetmeid (vt [ürituse näide](#)). Samal ajal kui üliõpilasüritusel käsitleti koduvägivalda ja soolist vägivalda (vt [üritus](#)). Viimasel ajal arutasid mõned sündmused julgeoleku ja kaitsega seotud küsimusi, mis puudutasid Venemaa sissetungi Ukrainasse. Eelkõige arutati ühel üritusel Ukraina sõja mõju ELi julgeolekule ja kaitsele (vt [sündmus](#)), teises aga vaadeldi strateegilise autonoomia saavutamise väljavaateid (vt [sündmus](#)).

Õigused ja vabadused

Õiguste ja vabaduste teema on oma ulatuselt märkimisväärne, eelkõige seetõttu, et panustajad on esitanud mitmesuguseid õigusi ja vabadusi.

Suur hulk ideid õiguste ja vabaduste kohta arutab inimõiguste ja vabaduste kaitset üldiselt (vt [idee näidet](#)). Üks selle teema kõige enam heaks kiidetud ideid näitab, et ELi õigussüsteemis on vaja tugevdada mitmesuguste inimõigusi käsitlevate õigusaktide jõustatavust (vt [idee](#)), samas kui teised näevad vajadust ajakohastada inimõigusi, et need vastaksid praegusele ja tulevasele ühiskondlikule olukorrale (vt nt [idee](#)).

Puudutatakse erinevaid inimõigusi, mis on majanduslikud, sotsiaalsed, kultuurilised, kodaniku- ja poliitilised õigused. Mõned osalejad juhivad tähelepanu inimõiguste rikkumistele Euroopa piiridel, millele mõned vastajad reageerivad inimismugeldajate hukkamõistmisele (vt [idee näidet](#)). Sellel teemal on platvormil suurel määral esindatud kodaniku- ja poliitilised õigused, kusjuures kaastöös on kõige rohkem esindatud õigus eraelu puutumatusel ja sõnavabadusele (vt nt [idee](#)). Need seisukohad, mis käsitlevad diskrimineerimisvabadust, on rühmitatud eraldi teemasse „kaasav ühiskond“, mille suurus on märkimisväärne.

Arvestades meie muutuvat ühiskonda, keskendub mitmekülgne panus digiülemineku kontekstis õiguste ja vabadustega seotud küsimustele, eelkõige seoses õigusega eraelu puutumatusel. Seda alateemat käsitletakse ka digiülemineku teemas. ELi isikuandmete kaitse üldmäärust peetakse võtmeks, et takistada ettevõtetel isikuandmeid müümast (vt [idee](#)). Üldiselt tõstatavad vastajad vajadust paremate õigusaktide ja vahendite järele, et lahendada eraelu puutumatusel seotud probleeme, mis on seotud interneti ja sotsiaalmeediaga ning kogu uue tehnoloogiaga (vt [idee](#)). Kutsutakse üles piirama biomeetriliste andmete kasutamist jälgimisel (vt [idee](#)) ning isikuandmete kogumist ja jagamist üldisemalt (vt [idee](#)). Tegelikult märgivad vastajad, et digitaalne järelevalve isikuandmete kogumise kaudu tehnoloogiahiiglaste poolt kujutab endast märkimisväärset ohtu kodanike väärikusele, autonoomiale ja eraelu puutumatusel. Seetõttu nõuavad nad rangemaid eeskirju ja andmekaitsemeetmeid (vt [idee](#)). See on tõstatatud ka seda, et tehisintellekti valdkonnas on vaja rangemat reguleerimist (vt [idee](#)).

Teine ideede rühm arutab sõnavabadust ja selle vabaduse piire. Ajakirjanduse ja sotsiaalmeediaga seotud sõnavabaduse tagamisel on mõned vastajad väljendanud muret selle pärast, et need on ohustatud, kuna sisu eemaldatakse platvormidelt (vt [idee näidet](#)).

Teised käsitlevad sõnavabaduse piiranguid, näiteks seda, mil määral tuleks veebisisu reguleerida ja kuidas see mõjutab sõnavabadust, kusjuures mõned kodanikud toetavad ühtse Euroopa digitaalse raamistiku loomist (vt [üritus](#)). Näiteks leitakse, et võltsuudised kujutavad endast ohtu demokraatlikele põhiväärtustele (vt [üritus](#)). Sageli tõstatatud vihakõne mõiste osutab vajadusele tegeleda selle probleemiga ning suurendada vihakõne ([idee](#) ja sündmuse näide) ja vihakuritegude (vt [sündmus](#)) ohvrite kaitset.

Alamteema puudutab majanduslikke ja sotsiaalseid õigusi, mis on tõstatatud ka tugevama majanduse, sotsiaalse õigluse ja töökohtade teemal, nagu õigus eluasemele (vt nt [idee](#)), töö- ja eraelu tasakaalu tagamine (vt [üritusenäide](#)), toidu sotsiaalkindlustus (vt [idee](#)) jne. Mõned panustajad nõuavad inimõiguste ajakohastamist selles osas (vt [idee](#)) või isegi sotsiaalsete õiguste jõustamist (vt [idee](#)). Konkreetse elanikkonnarühma õiguste seisukohast pooldavad mitmed ideed laste õigusi ning osutavad vajadusele suurendada lastekaitset õigusaktides ja poliitikas (vt [idee näidet](#)).

Võttes arvesse põhiõigust austada kultuurilist, usulist ja keelelist mitmekesisust, on platvormil laialdaselt heaks kiidetud idee, et Euroopa Liit tunnustaks esperantot Euroopa kodanike keelena (vt nt [idee](#)).

Teises vastuste rühmas rõhutatakse vajadust tühistada COVID-19 meetmed, kui pandeemia mõju seda võimaldab, et tagada normaliseerumine ja taastada kodanike vabadused (vt [idee](#)). Sellega seoses kutsutakse samuti üles vältima nende kodanike diskrimineerimist, kes on otsustanud, et nad ei ole vaktsineeritud või läbivad regulaarseid teste, et saada juurdepääs põhirajatistele (vt nt [idee](#)). COVID-19 vaktsineerimisega seotud küsimusi käsitletakse üksikasjalikumalt tervise teema all. Mõnes vastuses kutsutakse ELi üles võtma juhtrolli loomade õiguste kaitsmisel (vt [idee](#)), näiteks loomaloa kehtestamisega (vt [idee](#)). Vastajad leiavad, et kuigi ELi aluslepingutes tunnustatakse loomi aistimisvõimeliste olenditena, on põllumajandus- ja lihatööstuses endiselt olemas kuritahtlik ja julm kohtlemine (vt [idee näidet](#)).

Teised keskenduvad konkreetsetele õigusküsimustele ja ELi-sisese liikuvuse mõjule, arutades vajadust lihtsustada menetlusi, näiteks seoses pärimisasjadega (vt [idee](#)), surmaga (vt [idee](#)) ning soovitates, et liikmesriikide abieluvararežiime ja registreeritud kooselu käsitlevad registrid peaksid olema omavahel seotud (vt [idee](#)). Veebiseminaril arutasid osalejad kriminaalmenetluse menetlusõigusi kogu ELis (vt [üritus](#)). Mitmed osalejad toetavad õigust kanepiga ise ravida (vt [idee näidet](#)) ja arutavad uimastite dekriminaliseerimist ja legaliseerimist laiemalt (vt [idee näidet](#)). Seda küsimust käsitletakse ka tervise teema all.

Mõned kodanikud väidavad, et sularahamaketete tegemise võimalusi tuleks tunnustada demokraatliku õigusega (vt [idee näidet](#)).

Kaasav ühiskond

Mitmetes arvamustes kutsutakse üles tegema suuremaid jõupingutusi kaasava ühiskonna loomiseks, käsitledes selliseid küsimusi nagu vabadus, diskrimineerimine ja võrdsus. Selle teema peamine panus keskendub soolise võrdõiguslikkusega seotud ideedele, sealhulgas väga heaks kiidetud ideele selles küsimuses (vt [ürituse idee ja näide](#)), samuti naiste mõjuvõimu suurendamisele (vt [üritus](#)). Sellega seotud ettepanekud hõlmavad naiste arvu suurendamist poliitiliste ja majanduslike otsuste tegijate hulgas (vt nt [idee](#)). Soolist võrdõiguslikkust arutatakse laialdaselt ka võrdse tasustamise saavutamisel (vt [idee](#) näide) ning hariduses alates lapsepõlvest (vt [idee](#)). Muudes teemades on esitatud ka üleskutse soopõhisele lähenemisviisile traditsiooniliselt rohkem meessoost domineerivatele sektoritele, nagu STEM-valdkonnad, et leevendada soolist ebavõrdsust.

Seksuaal- ja reproduktiivõiguste osas on kodanikud lõhenenud. Rühm panuseid rõhutab seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste kui soolise võrdõiguslikkuse saavutamise ja soolise vägivalda lõpetamise põhivahendite tähtsust, sealhulgas õigust aborti teha (vt nt [idee](#)). Seevastu teised panused toetavad väärkuse ja õiguse elule kaitsmist, peatades ELi teadusuuringute, arenguabi ja rahvatervise valdkonna rahastamise, mille eesmärk on edendada inimese embrüote hävitamist (vt [idee](#)). Minnes kaugemale aborti teemast, arutavad seksuaal- ja reproduktiivõigustega seotud ideed vajadust rakendada tõhusaid meetmeid, et vältida suurenenud soolise vägivalda vastu (vt [idee](#) ja [üritus](#)), samuti soovitada tegeleda meeste stereotüüpidega (vt [idee](#)) ning vältida kättemaksuporno ja ahistamise vastu internetis (vt [üritus](#)).

Veel üks teema, mis on pälvinud arvukalt panuseid, on vajadus veelgi edendada puuetega inimeste, näiteks Trisomy 21-st mõjutatud inimeste kaasamist (vt [idee](#)). Vastajad nõuavad puuetega inimeste kaasamist riiklikesse põhiseadustesse (vt [idee](#) ja [üritus](#)), samuti puuetega inimeste tööhõive edendamise poliitikat (vt [idee](#)) ja kõigi töötajate puuetealase teadlikkuse alast koolitust (vt [idee](#)). Samuti toetab idee õpetajate koolitamist selle kohta, kuidas integreerida puuetega õpilasi klassidesse (vt [idee](#)). Muud ettepanekud hõlmavad järgmist: i) tõkete kõrvaldamine puuetega inimeste jaoks, muutes tooted ja teenused kättesaadavamaks (vt [idee](#) ja [üritus](#)), ii) nende inimõiguste piisav kaitse (vt [idee](#)) ja iii) vaimse puudega inimeste diskrimineerimise vastane võitlus (vt [idee](#)). Väga kommenteeritud üritus, kus osalejad kiidavad

kommentaari osas heaks, kutsub samuti üles kaasama Downi sündroomiga inimesi ja seadusandlikke algatusi nende toetuseks (vt [üritus](#)), et suurendada nende nähtavust ja osalemist kõigil ühiskonna tasanditel (vt [idee](#)).

Mõned vastajad leiavad, et mõnes liikmesriigis rünnatakse naiste õigusi, LGBTIQ-vähemusi ja inimõigusi (vt [idee ja idee](#) näide). Paljud osalejad nõuavad LGBTIQ-inimeste kaitsmist ja samasooliste abielude tunnustamist kõigis ELi liikmesriikides (vt nt [idee ja idee](#)) ning LGBTIQ-vanemaks olemise lubamist (vt [idee](#)). Ühel seminariüritusel käsitleti LGBTIQ-inimeste õiguste integreerimist erinevatesse teemadesse (vt [üritus](#)). Teine idee soovib võtta kasutusele mitmekordse diskrimineerimise mõiste, st kahel või enamal alusel diskrimineerimise, ja võtta konkreetsed meetmed selle vastu võitlemiseks (vt [idee](#)).

Pidades silmas Euroopa ühiskonna vananemist, on platvormile esitatud üleskutsed vältida vanuselisuse vastu (vt [idee](#)). Samuti korraldati üritus, et uurida demograafiliste muutuste tagajärgi ühiskonna struktuurilistele alustele (vt [üritus](#)).

Paar üritust on juhtinud tähelepanu ka rahvusvähemuste ja etniliste vähemuste õiguste küsimusele (vt [idee](#) ja [ürituse näide](#)), sealhulgas roma kogukonnale (vt nt [idee](#), [üritus](#) ja [üritus](#)). Samas tuleb märkida, et mõned ideed nõuavad ELi määrust, et tagada Euroopa vähemuste keeleõigused (vt nt [idee](#)). Üks väga heaks kiidetud idee nõuab katalaani keele muutmist ELi ametlikuks keeleks (vt [idee](#)).

Komisjonis arutati kaasavaid teabevahetusarutelusid, kus osalejad märkisid, et Euroopa kodanikud peaksid vabalt tähistama usulisi pidustusi, et vältida Euroopa kodanike pöördvõrdelist diskrimineerimist (vt [idee](#), [idee](#) ja [üritus](#)).

Seoses mitmekesise ja kaasava Euroopa väljavaadete arutavad vastajad vajadust eduka integratsioonipoliitika järele, sest mõned rõhutavad, et suutmatus rakendada tõhusat sisserändajate integreerimise poliitikat tekitab pingeid Euroopa ühiskondades ja sellega seotud julgeolekuriske (vt [idee](#)).

Õigusriigi põhimõtte kaitsmine

Õigusriigi põhimõtte järgimise ja demokraatlike väärtuste austamise vajadus on sageli korduv teema (vt [idee näidet](#)). Panused tunnustavad neid kui Euroopa Liidu alustalasid (vt [idee](#) ja [idee](#)). Kuigi enamik panuseid tõstatab õigusriigiga seotud siseaspekte, on hõlmatud ka välisaspektid, milles kutsutakse ELi üles võtma karmimat seisukohta kolmandate riikide suhtes, nagu Venemaa ja Hiina.

Üks selle teema kõige enam toetatud ideid nõuab demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste läbivaatamise mehhanismi (vt [idee](#)). Rõhutatud on ka õigusriigi tähtsust siseturu toimimise seisukohast (vt [idee](#)). Sellest tulenevalt on platvormil laialt levinud idee luua ühine visioon oma väärtuste ja institutsioonide kaitsmiseks (vt [idee näidet](#)).

Paljud osalejad on mures ELi väärtuste ja õigusriigi austamise pärast ELis (vt [idee ja idee näide](#)), millest mõned mainivad konkreetselt Ungarit (vt [idee näide](#)) ja Poolat (vt [idee ja idee näide](#)). Väga heaks kiidetud idee rõhutab, et demokraatiat ja õigusriigi põhimõtet peaksid toetama kõik liikmesriigid, ilma et nad järgiksid topeltstandardeid (vt [idee](#)).

Võttes arvesse neid tajutavaid ohte õigusriigile, pakuvad vastajad välja erinevaid strateegiaid rikkumiste vastu võitlemiseks: i) riikidele antavate toetuste vähendamine, ii) nende hääleõiguse äravõtmine nõukogus (vt nt [idee](#)), iii) õigusriigi põhimõttega seotud eelarvekaitsemehhanismide kasutamine (vt [idee](#)), iv) artikli 7 läbivaatamine, et lihtsustada ELi väärtusi rikkuvate valitsuste karistamist (vt [idee](#), v) mehhanismi kehtestamine, mille abil saab liikmesriike välja saata, kui nad rikuvad demokraatlikku õigusriigi põhimõtet (vt [idee](#)), ning vi) paigaldada järelevalveasutus, nagu Euroopa Liidu Kohus, et kaitsta demokraatiat ja õigusriigi põhimõtet ELis (vt [idee](#)).

Samuti pakutakse välja mitmeid ideid õigusriigi tagamiseks lisaks muudele ELi väärtustele. Mõned neist soovivad toetada kodanikuühiskonna organisatsiooni, et tugevdada ja säilitada demokraatlikku õigusriiki (vt [idee ja idee](#)). Üks panustaja on tõstatanud sellega seotud idee rakendada ELi kodanikuühiskonna strateegiat, et kodanikuühiskonna organisatsioonid saaksid vabalt tegutseda ja aidata kaasa Euroopa väärtuste kaitsmisele (vt [idee](#)).

Kõige levinum idee nõuab siiski ühehäälsuse nõude kaotamist, et tagada, et liikmesriigid, kes ei ole kooskõlas õigusriigi põhimõttega, ei saaks takistada otsuste tegemist ELis (vt nt [idee](#)).

Ajakirjandus- ja meediavabaduse kaitset peetakse seotuks õigusriigi ja ELi väärtuste kaitsmisega laiemalt. See oli osalusseminari teema ning peamiseks sündmusteks oli vajadus suurendada meedia pluralismi läbipaistvust ja tagada ajakirjanike parem kaitse (vt [üritus](#)). Samuti toetatakse suuremat läbipaistvust ja kodanike suuremat kaasamist ELi otsustusprotsessi (vt [idee](#)).

Kuigi ideede valdav osakaal viitab õigusriigi põhimõtte rikkumisega seotud muredele, on veel üks ideede suund teistsuguse vaatenurgaga, kus nähakse, et EL sekkub autoritaarsel viisil liikmesriikide põhiseadustesse (vt nt [idee](#)). Mõned üleskutsed vaadata uuesti läbi Euroopa Kohtu pädevus vältida konflikte riikide põhiseaduslike jurisdiktsioonidega, salvestatakse platvormil (vt [idee ja sündmuse näide](#)). Näiteks on üks osaleja seisukohal, et seni, kuni austatakse rahva

suveräänsust, valitseb demokraatia (vt [idee](#)). Samamoodi väidavad teised, et vetoõigust rakendatakse aluslepingutega antud poliitilise vahendina ning et liikmesriikidel on õigus kaitsta piire ja säilitada kristlikku religiooni, kultuuri ja homogeenset ühiskonda (vt [idee](#)).

Turvalisus

Julgeoleku küsimust arutatakse laialdaselt muudes valdkondades, nagu EL maailmas, seega esineb seda harvem teemana väärtuste ja õiguste, õigusriigi ja julgeoleku valdkonnas. Üks kõige kommenteeritumaid ideid selles valdkonnas on siiski ettepanek luua ELi sõjavägi (vt [idee](#)), et paremini kaitsta liikmesriike vaenulike välismaiste osalejate eest (vt näide [üritusest](#)). Lisaks väidavad osalejad, et ELi julgeoleku tsentraliseerimine oleks kasulik nii kulude kui ka riikide armeede tähtsuse vähenemise tõttu kogu Euroopas, kuna Euroopa kodanikud on oma riigi kaitse suhtes nõrgemad (vt [idee](#)). Kuid nende ideede kommentaarides on teised selle ettepaneku kahtluse alla seadnud, kommenteerides peamiselt poliitilisi tagajärgi ning ELi kaitse ja riigikaitse vahelisi suhteid. Sel põhjusel pooldab osaleja riiklike armeede integreerimist ja koostalitlusvõimet (vt [idee](#)).

Osalejad arutavad ka välispoliitika tulevikku ja seda, kuidas seda saaks muuta, et tagada Euroopa rahvusvahelise rolli täitmine (vt [üritus](#)), kutsudes samuti ELi üles läbi vaatama oma prioriteedid julgeolekueesmärkide osas, võttes arvesse küsimusi, mis ulatuvad rändekriisist Afganistanini kuni Hiina ohuni Aasias ja Vaikse ookeani piirkonnas (vt [idee](#)). Pidades silmas ebatraditsioonilisi militaristlikke probleeme, mis on väärtpaberistatud, nagu terrorism, kuritegelike organisatsioonide tegevus ja reguleerimata sisseränne, väidab üks osaleja, et neid ei saa lahendada üksnes traditsiooniliste sõjaliste strateegiate abil, kuna need nõuavad diplomaatia, vahendamise ja ühiskondliku ühtekuuluvuse kaudu kehtestatud julgeolekumeetmeid (vt [idee](#)). Oluline näide (vt [idee on energiapuulgeolek](#) (vt [idee](#))) ja eesmärk vähendada sõltuvust, et suurendada Euroopa Liidu geopoliitilist kaitsevõimet. Platvormi arutelud nägid ka kaitsestrateegiaid edendavate patsifistide kõrvutamist nende vastu, kes väitsid, et kui puututakse kokku suurriikidega, nagu Hiina ja Venemaa, on vaja militariseeritud julgeolekut (vt [idee](#)). Mõned osalejad on seisukohal, et EL ei peaks tegelema kaitseküsimustega ja et liikmesriikidel on parem end NATO toetusel kaitsta (vt [idee](#)).

Platvormil on Venemaaga seoses laialt levinud julgeolekuprobleemid, nagu väärinfo oht ning Venemaa mõju ja mõju Euroopa riikidele (vt [idee ja](#)

[üritus](#)), ning seisukohad, mis väljendavad vajadust töötada välja ühine poliitika (vt [idee](#)).

ELi sisejulgeoleku teemal arutades tõstatavad mõned vastajad vajadust võidelda eri liiki ohtudega, näiteks küberrünnakutega küberturvalisuse parema koordineerimise kaudu (vt [idee](#)) ja terrorismi eri vormidega koos koordineeritud terrorismivastase võitluse programmidega (vt näiteks [sündmus](#)). Lisaks rõhutatakse, kui oluline on ennetada Euroopa ühiskondade radikaliseerumist ja polariseerumist, näiteks luues radikaliseerumisalase teadlikkuse võrgustiku, et jagada parimaid tavasid (vt [idee](#) ja [idee](#)).

Samuti soovitatakse politseijõudude koordineerimist ELi tasandil, et tagada võrdõiguslikkus ja ühetaoline töö kõigis liikmesriikides (vt [idee](#)). Sellega seoses on osalejad teinud ettepaneku võtta kasutusele sõjalise ja politsei Erasmuse programm, et tugevdada truudust ELile ja hõlbustada heade tavade jagamist (vt [idee](#) ja [idee](#)). Samaseid ideid arutatakse ka teema „EL maailmas“ all.

Viimase ideesuunana on platvormil mitu üleskutset hõlbustada süüdistuse esitamist ja õiguskaitsset piiriüleselt (vt näiteid [ideest ja ideest](#)), näiteks võttes vastu ühtse karistusseadustiku (vt [idee](#)). Arvestades liikumisvabadust ELis, toetavad mõned kodanikud Euroopa ameti loomist, et tugevdada liikmesriikidevahelist koostööd terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses (vt [idee](#) ja [idee](#)). Osaleja märgib ka relvade ebaseaduslikust müügist tulenevat ohtu (vt [idee](#)). Mõned osalejad kavandavad ka Europoli kui juba olemasoleva rahvusvahelise kuritegevuse ja terrorismi vastase võitluse Euroopa agentuuri tugevdamist (vt [idee](#)).

ELi väärtused

Platvormil korraldatakse sageli Euroopa väärtuste säilitamise tähtsust ja keskset tähtsust (vt [idee näidet](#)). Platvormil esitatud ideede rühm arutleb selle üle, mida tähendab olla euroopalik, ning väärtuste üle, mida EL peaks kehastama ja edendama (näiteks vt [idee](#) ja [üritus](#)). Eelkõige mainivad mitmed kodanikud Euroopa Liidu väärtussüsteemina muu hulgas inimväärikuse, vabaduse, võrdsuse, demokraatia, õigusriigi, inimõiguste, pluralismi, õigluse, solidaarsuse (vt [sündmus](#)) ja soolise võrdsuse põhimõtteid ning usuvad, et need peaksid suunama liidu poliitikat. Selline väga heaks kiidetud ettepanek hõlmab demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste läbivaatamismehhanismi kasutuselevõtmist ELis (vt [idee](#)).

Kodanikud viitavad ka iga liikmesriiki iseloomustavatele ühistele juurtele ja

heterogeensetele eripäradele (vt [idee ja idee näide](#)).

Mõned vastajad arutavad ka vajadust Euroopa põhiseaduse järele, et selgelt määratleda Euroopa põhiväärtused, mida tuleb ELis austada (vt [idee näidet](#)).

Aruteludes keskendutakse religiooni ja usuliste väärtuste kohale Euroopas, kus arutatakse kristlike väärtuste rolli ja vajadust neid kaitsta (vt [idee ja üritus](#)), kuid samuti kutsutakse üles austama kultuurilist ja usulist mitmekesisust Euroopas (vt [idee](#)). Seoses kristlusega uuriti, kuidas Ida-Euroopa riigid ühitavad avalikud usuväljapanekud sallivusega teiste religioonide ja veendumuste suhtes (vt [sündmus](#)). Religiooni ja selle asjakohasust tänases Euroopa Liidus käsitleti religioonidevahelisel kohtumisel Dublinis (vt [üritus](#)). Samal teemal väidavad osalejad, et üha rohkem lahknevaid eetilisi küsimusi tuleks käsitleda religioonidevaheliste dialoogide ja kultuuridevahelise perspektiivi kaudu (vt [idee näidet](#)).

Hiljutised sissekanded on tõstatanud ka küsimuse antisemitismist kui suurest ohust juudi kogukondade kodanikele paljudes riikides, kus rünnakud ja vägivald on saagenud (vt [idee](#)).

Lobitöö ja korruptsioon

Nagu teema „Euroopa demokraatia“ puhul, on mõned toetajad keskendunud lobitöö ja korruptsiooniga seotud küsimustele. On ettepanekuid erahuvidest lähtuva lobitöö reguleerimise ja läbipaistvuse suurendamiseks (vt [idee](#)) ning selle mõju piiramiseks ELi poliitikale (vt [idee näide](#)). Teised osalejad on arutanud, kuidas võidelda korruptsiooniga ELi institutsioonides, kasutada ELi vahendeid ja kaitsta rikkumisest teatajaid (vt nt [idee](#)). Üks osaleja on teinud ettepaneku luua tõe- ja lepituskomisjon, et käsitleda ELi ametnike väidetavaid ELi aluslepingute rikkumisi (vt [idee](#)).

Lisaks korruptsioonivastasele võitlusele ELi institutsioonide tasandil kutsutakse ELi üles kontrollima riiklike haldusasutuste erapooletust, et võidelda soosimise ja omavoli vastu (vt [idee](#) ja [sündmus](#)) või võidelda kohtuliku korruptsiooni vastu (vt [idee](#)). Vastajad paluvad, et EL võtaks meetmeid maksustamise vältimise ja korruptsiooni vastu liikmesriikides (vt [idee näidet](#)). Lisaks on mõned vastajad väljendanud oma pahameelt selle üle, et neil ei ole võimalik korraldada õiglast kohtumenetlust (vt [idee](#)).

Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022)

Uued ideed arutasid üha enam julgeoleku ja piirikaitse küsimusi. Kaitseteemat arutati mitte ainult Euroopa armee loomise (vt [idee näide](#)) osas, vaid ka seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse, kus on palju üleskutseid tugevdada Euroopa demokraatlikke väärtusi (vt [idee](#)) ja toetada Ukrainat. Seetõttu pooldasid mõned osalejad ELi kaitsesüsteemi laiendamist (vt [idee näidet](#)). Samuti arutati Ukraina ühinemist ELiga (vt [idee](#)).

Peale selle hõlmasid arvamused viimases avaldatud aruandes tõstatatud teemasid ja alateemasid.

LGBTIQ-inimeste õigused (vt [idee näide](#)), sooline võrdõiguslikkus (vt [idee näide](#)), puuetega inimeste (vt [idee](#)) ja vähemuste diskrimineerimine (vt [üritus](#)) tõstatati platvormil esitatud ideedes sageli ELi väärtuste kõrval (vt [idee näidet](#)).

Õiguste ja kodanikuvabaduste teema raames nõudsid mõned osalejad sõnavabaduse suuremat austamist, tehes ettepaneku hõlbustada sõltumatut meediakajastust (vt nt [idee](#)). Teine panus pooldas suuremat vabadust relvade kandmiseks (vt [idee](#)).

Seoses sotsiaalsete õigustega arutati ka demograafia teemat, kutsudes üles kehtestama poliitikat perede paremaks toetamiseks (vt [idee](#)). Idees rõhutati ka vajadust töötada välja tõhusad poliitikameetmed kodutuse vastu võitlemiseks (vt [idee](#)).

Suures osas arutati õiguse ja õiguskaitsese küsimusi (vt [idee näidet](#)). Seoses õigusemõistmisega arutasid osalejad maksudest kõrvalehoidumise ja sotsiaalse dumpinguga seotud küsimusi (vt [idee](#)), samuti kohtusüsteemi talitlushäireid, ning edasijõudnud ettepanekuid, mille eesmärk on integreerida Euroopa kohtusüsteemid, sealhulgas võimalus kanda karistust teises ELi liikmesriigis (vt [idee](#)).

Joonis 17. Mõttekaart teema Väärtused ja õigused, õigusriik, turvalisus 1. osa

Kaitsta ja kaitsta inimõigusi ja vabadusi
Inimõiguste alaste õigusaktide jõustatavuse tugevdamine
ELi õiguskorras
Kaitsta privaatsust ja isikuandmeid
Piirata biomeetriliste andmete kasutamist jälgimisel
Südametunnistuse- ja sõnavabaduse säilitamine
Vihakõne ja vihakuritegude vastu võitlemine
Tagada ajakirjandus- ja meediavabadus, võideldes samal ajal väärinfoga
Majanduslike ja sotsiaalsete õiguste tagamine
Laste õiguste rakendamine poliitika kujundamisel
Kaitsta loomade õigusi ning kaotada kuritahtlikud ja julmad tavad intensiivses loomakasvatuses
Võttes arvesse COVID-19 meetmeid, tagavad liikumisvabaduse õiguse ja väldivad diskrimineerimist
Tagada õigus sularahamaksetele
Valimisõiguse standardimine kõigis liikmesriikides
Legaliseerige kanep

Õigused ja vabadused

Lobitöö ja korruptsioon

Võidelda korruptsiooni vastu riiklikul ja ELi tasandil ning tõhustada lobitöö eeskirju
Muuta ELi otsustusprotsessi läbipaistvamaks ja vastutustundlikumaks
Maksustamise vältimise vastane seadus liikmesriikides
Riiklike haldusasutuste eelistamise ja omavoli vastu võitlemine

Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek

Kaasav ühiskond

Tagada diskrimineerimisvabadus
Soolise võrdoiguslikkuse rakendamine ja naiste esindatuse tugevdamine
Suurendada puuetega inimeste kaasamist, kõrvaldades tõkked ja võideldes diskrimineerimise vastu
LGBTQ õiguste eest võitlemine ja samasooliste abielude tunnustamine kõigis liikmesriikides
Laagerdumise vastane võitlus
Vähemuste, näiteks romade kaasamise strateegiate edendamine
Seksuaal- ja reproduktiivõiguste tugevdamine versus elu pooldav abordivastane võitlus
Seoses rändega: tagada tõhus integratsioonipoliitika ja võidelda väärinfo vastu

Joonis 18. Mõttekaart teema Väärtused ja õigused, õigusriik, turvalisus 2. osa

Turvalisus

Euroopa kaitseväge loomine
Luu organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi vastu võitlemise Euroopa amet
Integreerida ja muuta riiklikud armeed koostalitlusvõimeliseks
Luu Euroopa politseijõud
Võtta Venemaa suhtes range seisukoht väärinfo ja sõjaliste ähvarduste suhtes
Tegeleda mittesõjaliste julgeolekuprobleemidega, nagu küberrünnakud ja radikaliseerumine
Võitlus relvade ebaseadusliku müügi vastu
Hõlbustada piiriülest süüdistuse esitamist ELis
Toetada Ukrainat sõjaliste ja diplomaatiliste vahenditega, pidades silmas Venemaa
Tugevdada ELi piirikaitset

Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek

ELi väärtused

Vajadus arutelu järele religiooni koha üle Euroopa ühiskondades
Võtta ennetavaid meetmeid radikaliseerumise ja polariseerumise vastu Euroopa ühiskondades
Euroopa põhiväärtused, mida tuleb Euroopa põhiseaduses austada
Las Euroopa Liidu väärtussüsteem suunab poliitikat: inimõigused, vabadus, võrdsus, demokraatia jne.
Tegeleda lõhestavate eetiliste küsimustega religioonidevaheliste dialoogide ja kultuuridevahelise perspektiivi jagamise kaudu

Õigusriigi põhimõtte kaitsmine

Luu ühine visioon ja vastutav institutsioon, et kaitsta õigusriigi põhimõtet sisemiselt;
Kaotada demokraatlikuma otsustusprotsessi jaoks vajalik ühehäälsus
Tagada, et liikmesriigid järgivad demokraatlikku õigusriigi põhimõtet, ning võtta demokraatlike põhimõtete rikkumise korral karistusmeetmeid;
Nimetada Euroopa Kohus demokraatia ja õigusriigi järelevalvajaks
Kodanikuühiskonna organisatsioonide toetamine kui demokraatliku õigusriigi tugevdamise viis
Kaitsta ELi väärtusi ja õigusriiki väljaspool Venemaa ja Hiina vastuseisu
ELi skeptikud kutsuvad üles kaotama Euroopa õiguse ja ELi aparaadi

7. Digitaalne ümberkujundam ine

Digitaalse ümberkujundamise teema on loonud 1072 ideed, 1184 kommentaari ja 390 üritust, mis teeb kokku 2646 kaastööd. Panuses rõhutatakse üldiselt vajadust digiülemineku järel seoses tulevase majanduse, koostöö, tervishoiu ja muude eluvaldkondadega. Siiski on nad toonud esile ka mitmeid digiüleminekuga seotud probleeme, nagu eetilised kaalutlused, kasvav digitaalne lõhe, isikuandmete kaitse üldmääruse puudused ja küberohud. Sellega seoses on panustajad kõige sagedamini esile kerkivate teemade kaudu väljendanud vajadust mitte ainult investeerida digiõppesse ja edendada digioskusi, vaid ka investeerida digitaalsesse innovatsiooni ja liikuda digitaalselt suveräänse Euroopa suunas. Erinevaid ideid saab rühmitada vastavalt järgmistele teemadele:

- **Haridus ja koolitus: digioskused**
- **Digitaalne suveräänsus ja eetika**
- **Ühiskonna üldine digitaliseerimine**
- **Euroopa digitaalsed vahendid: avalike teenuste digiteerimine**
- **Digitaalsed andmed**
- **Küberjulgeolek**
- **Digitaalõigused ja kaasatus**
- **Reostus, jätkusuutlikkus ja vastupidavus**
- **Majanduse digitaliseerimine**

Sündmused

Hiljutised digiülemineku teema raames korraldatud üritused kajastasid arutelu õiglase ja tasakaalustatud digiülemineku loomise üle ELis. Ühel üritusel Rootsis arutasid keskkooliõpilased kaasaegsete elektrooniliste seadmete puudumist koolides, uute tehnoloogiate vähest mõistmist eakate seas ja vajadust kiire internetiühenduse järele kõikjal ELis (vt [üritus](#)).

Kohaliku ülikooli korraldatud seminaril Ungari linnas Pécs arutati tehisintellekti reguleerimise ja kasutamisega seotud eetilisi dilemmasid. Töötuba koosnes esialgsest ajurünnakust, millele järgnes ideede tutvustamine ja nende tõlkimine konkreetsematesse ettepanekutesse (vt [üritust](#)).

Prantsuse Bretagne'i piirkonnas korraldati digitaalsele lõhele pühendatud üritus (vt [üritus](#)), samas kui Venemaa sissetungi Ukrainasse oli kesksel kohal arutelu Euroopa digitaalse suveräänsuse üle, mis toimus Prantsusmaa linnas Agen pealkirja all „Digitaalne: maailma halvim ja parim“ (vaata [sündmust](#)).

Haridus ja koolitus: digioskused

Üks kõige korduvamaid ideid platvormil teemal „Digitaalne ümberkujundamine“ on seotud vajadusega anda ELi kodanikele vajalikud oskused ja vahendid, et kasvada ja õnnestuda üha digitaalsemas maailmas. Mitmed platvormi ideed toetavad ulatuslikke kogu ELi hõlmavaid digitaalse kirjaoskuse jõupingutusi kõigis ELi riikides, kuna digitaaloskuste arendamist ja edendamist peetakse majanduse peamiseks prioriteediks (vt nt [idee](#)). Osalejad mainivad eelkõige vajadust arendada noorte digioskusi kõigis ELi liikmesriikides, et parandada nende tööalast konkurentsivõimet (vt nt [idee](#)). Digioskuste parandamine ja digitaliseeritud ühiskonnas orienteerumise võime loomine ei ole mitte ainult tunda majanduslikku kasu, vaid see on üha enam ka eeltingimus, et tagada laiem juurdepääs haridusele, kultuurile ja olulistele avalikele teenustele (vt nt [idee](#)). Ideed soovitavad alustada algkooli tasemel ja jätkata haridusteed (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)), sealhulgas eakate hulgas (vt [ürituse näide](#), [idee näide](#)). Üks vastaja viitab ELi oskuste tegevuskavale ja digiõppe tegevuskavale 2021–2027 ning palub selle kiiremat rakendamist seoses digioskustega, eelkõige seoses COVID-19 pandeemiaga (vt [idee](#)). Lisaks digioskuste alasele koolitusele kutsutakse üles pakkuma koolitust internetiga seotud ohtude kohta, nagu süvavõltsitud videod, ja õpetama veebipettuste ennetamise meetodeid (vt nt [idee](#)). Mõned vastajad väljendavad

vajadust digiharidust käsitlevate ELi õigusaktide järele, et kaitsta alaealisi virtuaalses ruumis ja tagada kvaliteetne haridus (vt [idee](#)).

Hariduse, kultuuri, noorte ja spordi teema „E-õpe tervishoiukriisi kontekstis“ teema on muutunud korduvaks teemaks panuste seas koos ühise üleskutsega suurendada investeringuid ja jõupingutusi hariduse digiteerimise hoogustamiseks (vt nt [idee](#)). Riistvarataristust kaugemale minnes teevad osalejad ettepaneku luua ühtne Euroopa kaugõppe platvorm (vt nt [idee](#) ja [idee](#)), töötada välja virtuaalsed ja kaasahaaravad pedagoogilised vahendid (vt [idee](#)) või veebipõhine digisertifikaatide ühine veebiportaali (vt nt [idee](#)). Sellega seoses soovitavad vastajad ka teaduskarjääri edasist edendamist (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)) ning noortele üliõpilastele suunatud teadusuuringute programmide väljatöötamist, investeerides digitaalsesse ja innovatsiooni (vt [idee](#)).

Digitaalne suveräänsus ja eetika

Digitaalse suveräänsuse teema esineb sageli ja mitmed ideed investeerida avatud lähtekoodiga tarkvarasse on saanud suure hulga kinnitusi. Digitaalse suveräänsuse edendamise platvormil esitatud ideed keskenduvad Euroopa strateegilisele sõltumatusele riist-, tarkvara- ja sotsiaalmeediaplatformide osas ning mitu üleskutset jõustada ja edendada tarkvara vastupidavust ja sõltumatust ning investeringuid innovatsiooni (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Mitmed ideed nõuavad investeringuid Euroopa avatud lähtekoodiga tarkvarasse võrdsetel põhjustel ja tihedamat koostööd liikmesriikide vahel (vt väga heaks kiidetud [idee](#)), aga ka suuremat digitaalset autonoomiat (vt nt [idee](#)). Ideede alamteema on ELi digitaalse arengu ja tootmise edendamine, veebitööstuse monopolidega (vt [idee](#) ja [idee näide](#)) seotud meetmete võtmine teiste osalejate suhtes, nagu USA või Hiina. Nagu ka muude teemade puhul, edendavad panustajad ideed Euroopa omandis olevast ja juhtivast digitaalse meedia platvormist, näiteks Euroopa voogedastusplatvormist (vt nt [idee](#)). Sellega seoses arutab üks vastaja vajadust, et digiteenuste õigusakt ja digiturgude õigusakt läheksid kaugemale, et piirata väljastpoolt ELi pärit digitaalsete hiiglaste hegemoonilist positsiooni. Et stimuleerida ELi digitaalset suveräänsust, kutsub panustaja üles ergutama innovatsiooni, investeerides muu hulgas üleeuroopalistesse suure potentsiaaliga idufirmadesse ja suveräänsesse pilve (vt [idee](#)). See üleskutse Euroopa Liidu strateegilisele autonoomiale digitaalvaldkonnas ja Euroopa digiülemineku mudel on samuti üks ideid, mis on esitatud Saksamaa-Itaalia-Euroopa vaatluskeskuse korraldatud

kodanikuühiskonna osalemise programmis ja foorumis (vt [üritus](#)).

Lisaks digitaalse tarkvara suveräänsusele edendavad teised panustajad konkreetselt vajadust, et EL saavutaks riistvara osas suveräänsuse (vt [üritus](#)). Näiteks üks kõige enam toetatud ideid soovib arendada ja edendada Euroopa enda kiibitootmist (vt [idee](#)), teises idees mainitakse konkreetselt sõltuvusi erimetallidest (vt [idee](#)). Üks vastaja kirjeldab suveräänsust ja keskkonnahoidlikku Euroopa nutitelefoni, mis on täielikult toodetud ELis (vt [idee](#)).

Digitaalse suveräänsuse üleskutsete keskmis on vajadus investeerida innovatsiooni ja teadusuuringutesse, mainides mitmel korral Euroopa digitaalse innovatsiooni keskusi (vt nt [idee](#)). Selleks et digisuveräänsus ja kestlikkus muutuksid Euroopa digipoliitikas keskseks, soovib üks vastaja siduda ELi rahalised vahendid tihedalt digitaalse ja kestliku ülemineku projektidega ning Euroopa digitaalse vabakaubanduspiirkonnaga (vt [idee](#)).

Täiendav ideede suund paneb suurt rõhku eetilisele aspektile. Eelkõige soovivad panustajad suurendada ELi digitaalset suveräänsust, et see oleks täielikult kooskõlas Euroopa väärtuste, standardite, läbipaistvuse ja eetikaga (vt nt [idee](#)). Vastajad väljendavad vajadust, et EL oleks digiülemineku valdkonnas esirinnas, seda ka teaduslike ja tehnoloogiliste õigusaktide osas (vt [idee](#)). Lisaks sellele nõuab selle teema kõige enam heaks kiidetud idee õiglast digiteerimist, mis põhineb inimõigustel, sealhulgas töö- ja ametiühinguõigustel (vt [idee](#)), samuti üleskutset kaitsta sõnavabadust vihakõne vormide ja liba uudiste leviku vastaste meetmetega (vt [üritus](#)).

Ühiskonna üldine digitaliseerimine

Digiülemineku teemaliste panuste üldine eesmärk on suurendada ELi ühiskonna eri valdkondade digiteerimist, mis käib käsikäes vajalike innovatsioonialaste jõupingutustega. Sellega seoses viitavad vastajad digikümnendile ja kutsuvad üles kiirendama, jälgides tähelepanelikult liikmesriikide edusamme (vt nt [idee](#)). Lisaks soovivad mitmed osalejad digiüleminekut koos ideedega ELi ühistranspordi digiteerimise kohta ühise elektroonilise transpordipassiga (vt [idee](#)). Teised arutavad digitaliseerimist seoses põllumajandusega (vt [ürituse näide](#)), õigusemõistmist ELis (vt [südmuse näide](#)) või kestliku ja keskkonnasäästlikuma majanduse saavutamise raames (vt [ürituse näide](#)).

Alamteema on seotud digitaalse hääletamisega, kus mitu platvormil osalejat juhivad tähelepanu elektroonilise hääletamise ja e-allkirjade (vt [idee](#)) eelistele, eelkõige pandeemia kontekstis (vt nt [idee](#)).

Seda küsimust on uuritud tõhususe, ohutuse ja innovatsiooni seisukohast, mitte demokraatia edendamise seisukohast. Kommentaarides on siiski mõned vastandlikud seisukohad, milles juhitakse tähelepanu elektroonilise hääletamise mitmele puudusele. Vastajad soovivad kasutada plokiahela tehnoloogiat või luua Euroopa enda väga krüpteeritud postisüsteem, mis on võimalik vahend digitaalse hääletamise turvalisuse tagamiseks ELis. Mis puudutab eelkõige digitaalset innovatsiooni, siis platvormil esitatud digitaalset majanduskasvu käsitlevad ideed toetavad eelkõige ELi rolli suurendamist tehisintellekti vahendite edasise arendamisel. Üleskutset teha ühiseid jõupingutusi koostööks on väljendatud idees luua Euroopa tehisintellektuuringute osakond (vt [idee](#)). Mõnede panustajate jaoks on tehisintellekt oluline osa majanduskasvu ja jõukuse edendamisel ELis (vt nt [idee](#)).

Täheldatakse ühist üleskutset suurendada praeguste tehisintellekti võimaluste ja algoritmiliste otsustussüsteemide kavandamist ja reguleerimist, et minimeerida riske, suurendada turvalisust ja juurdepääsetavust (vt nt [idee](#), vt [südmuse näide](#)). Väljendatakse vajadust seadusandlike meetmete järele, et minimeerida tehisintellekti tehnoloogiatega seotud riske (vt nt [südmuse](#)) ja austada põhiõigusi. Viimase näide on üleskutse loetleda tehisintellekti keelatud kasutusviisid, näiteks algoritmiliste töötajate järelevalve (vt [üritus](#)). Väga heaks kiidetud idee selles teemas arutleb eetilise tehisintellekti üle ja pakub välja õigusakte tehisintellektiga seotud riskide piiramiseks, andmete kasutamise reguleerimiseks ja ebavõrdsuse vältimiseks (vt [idee](#)).

Sellele vaatamata juhtisid mõned toetajad tähelepanu tehisintellekti eelistele, näiteks avalikule sektorile või kiirabiteenustele (vt nt [idee](#)). Teised panustajad on aga kõhklevamad ja rõhutavad inimajast kõrgema tehisintellekti loomise ohtu (vt [ideenäidet](#)).

Veel üks väga heaks kiidetud idee käsitleb vajadust tagada, et suurtele ühisrahastusplatvormidele pääseks juurde kõikidest liikmesriikidest (vt [idee](#)). Mõned ideed käsitlevad ka ühiskonna digiteerimise (võimalikke) puudusi, nagu vähem digitaalselt teadlike inimeste väljajätmine, keskkonnasurve, dehumaniseerimine, robotiseerimine ning üksikisikute parem järelevalve ja järelevalve (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Vastajad soovivad, et neid digiteerimise negatiivseid tagajärgi uuritaks. Sellega seoses soovivad mõned vastused õigusaktide ajakohastamist, võttes arvesse ühiskonna üha suurenevat digitaliseerimist (vt nt [idee](#)).

Euroopa digivahendid – avaliku sektori digiteerimine

Mitmed vastajad soovivad juhtimise ja avaliku sektori digitaliseerimist ELis, et võimaldada koostalitlusvõimet ja e-valitsemist (vt [idee ja idee näide](#), vt [üritus](#)). Kodanikud pakuvad Euroopa kodanikele välja rea konkreetseid tehnoloogilisi ja digitaalseid vahendeid. ELi digitaalse ühendamise alateemat arutatakse laialdaselt (vt [idee](#)) ning kutsutakse üles suuremale ühtlustamisele Euroopa tasandil, võttes vastu ühised digitaalsed vahendid: näiteks spetsiaalne Euroopa sotsiaalvõrgustik avaliku arvamuse avaldamiseks (vt [idee](#)), luues näiteks raamistiku, mis aitab kõigil ELi liikmesriikidel IT-projektide valdkonnas koostööd teha. Seda ideed arendatakse edasi mitme soovitusena kõigile, mis hõlmavad digitaalseid portaale kodanike kaasamiseks ja igapäevaelu tuvastamiseks (vt [idee](#)). Suur hulk ideid arutab digitaalse kodakondsuse loomist ideedega üleeuroopaliseks tuvastamiseks digitaalse ID (vt nt [idee ja idee](#)) või väga turvaliste (ELi) identifitseerimissüsteemide kaudu, mis põhinevad näiteks sõrmejälgede koodi kasutamisel (vt nt [idee](#)). Samuti soovivad vastajad Euroopa digitaalset rahakotti, mille kõik paberdokumendid asendatakse digitaalsete dokumentidega (vt [idee](#)). Teine vastuste kategooria keskendub Euroopa e-teenustele: näiteks Euroopa ühtse sisselogimistunnuse pakkujaga avalikele teenustele juurdepääsu pakkumiseks (vt [idee](#)) on vaja ühtlustada standardeid ja luua ühtne autentimiskonto Euroopa tasandil (vt [idee](#)). Samuti on tehtud ettepanek võtta kasutusele ELi digitaalne piiriülese teenuse kaart, et lihtsustada piiriülestes piirkondades elavate kodanike juurdepääsu avalikele ja hädaabiteenustele (vt [idee](#)). Üritustel arutati ka selliste digitaalsete vahendite ja teenuste arendamist nagu ELi digiidentiteedi loomine, Euroopa rakenduse loomine või digitaalse Euroopa passi kasutuselevõtt (vt [üritusenäide](#)).

Digitaalsed andmed

Digiandmete teema puhul rõhutavad vastajad seni tehtud edusamme, märkides, et EL on üksikisikute kaitsmisel digitaalmaailmas esirinnas. Sellegipoolest on selles valdkonnas vaja olukorda veelgi parandada (vt näiteks [sünnmus](#), vt [idee näide](#)). Näiteks keskendutakse ettepanekutes isikuandmete kaitse üldmääruse muutmisele, et hõlbustada isikuandmete veebipõhisest kogumisest keeldumist (vt nt [idee](#)). Teine panus nõuab selgemaid eeskirju seoses isikuandmete kaitse üldmääruse ja töötajate andmetega (vt [idee](#)). Samal ajal nõuavad mitmed vastused arusaadavamaid õigusakte, koormamata

kasutajaid pidevate nõusolekutaotlustega (vt nt [idee](#)). Ettepanekud hõlmavad isikuandmete kaitse üldmääruse täiendamist ja liikumist ELi kodanike suurema andmeautonoomia suunas (vt nt [idee](#)). Mitmed vastajad nõuavad asukohapõhise piiramise piiramist või keelustamist (vt nt [idee](#)), andmekaitseüsteemide ühtlustamist kogu ELis ja isikliku pilve loomist ELi kodanike jaoks (vt [idee](#)).

Küberjulgeolek

Üldiselt kutsutakse korduvalt üles tegema Euroopa tasandil koostööd infrastruktuuri, teadmiste ja inimressursside valdkonnas, et tugevdada ELis küberjulgeolekut (vt nt [idee ja idee](#)).

Mitmed ideed soovivad tugevdada kaitset küberkuritegevuse vastu, suurendades eelkõige võrguturvalisust, mis paljude panustajate jaoks käib käsikäs suurema digitaalse suveräänsusega (vt nt [idee](#)). Lisaks tuleks parandada andmesüsteemide läbipaistvust ja vastutust (vt nt [idee](#)). Viie samba ettepaneku osana ja tuginedes ENISA soovitudele asjade internetiga ühendatud seadmetega seotud riskide kohta, soovivad vastajad luua ELi märgise igale asjade interneti tootele, millega tagatakse, et seade vastab interneti ohutuse ja toimivuse miinimumnõuetele, koos kolmanda osapoole tarkvara tootjapoolse läbivaatamise ja kontrollimise eeskirjadega (vt [idee](#)). Samuti soovitatakse Euroopa võrguturbe inspekteerimisasutuse kaudu kontrollida rakenduste ohutust (vt [idee](#)).

Samuti arutatakse küberterrorismi, esitades mitmeid ettepanekuid ELi tsentraliseeritud lähenemisviisi kohta, et kaitsta ELi, selle kodanikke ja ettevõtjaid internetiohtude korral (vt nt [idee](#)). Ettepanekud ulatuvad Euroopa küberväest (vt [idee](#)) kuni ENISA ameti ulatuse laiendamiseni Euroopa küberkaitsekeskuseks (vt [idee](#)). Mõned vastajad näevad ELi rolli ülemaailmse küberturvalisuse lepingu sõlmimisel, mis põhineb 2001. aasta Budapesti konventsiooni näitel (vt [idee](#)).

Lisaks kaitsestrateegiatele on mitmeid ettepanekuid seadusandlike meetmete võtmiseks, näiteks kogu ELi hõlmavate õigusaktide kehtestamine kodanike eraelu puutumatus kaitseks (vt [idee](#)). Mitmes vastuses rõhutatakse samuti vajadust kehtestada sotsiaalmeedia platvormide reguleerimine, et võidelda väärinfo ja võltsuudiste vastu ning saavutada andmete suveräänsus (vt nt [idee](#)). Üks selline määrus võiks olla digitaalse võrgu identifitseerimise protokollid, mida kontrollib Euroopa asutus, et vältida laimamist, digitaalset kiusamist või valeteabe avaldamist (vt [idee](#)). Panustaja näeb Euroopa Prokuratuuri rolli Euroopa küberkuritegevuse vastase tegevuse tugevdamisel ja soovib laiendada nende pädevust piiriülestele küberkuritegudele (vt [idee](#)).

Lisaks sellele kutsutakse üles tugevdama tarbijakaitset veebikeskkonnas (vt nt [idee](#)), näiteks

lihtsustades tarbijatel tulevikus ostudega seoses oma meelt muuta.

Digitaalõigused ja kaasatus

Vastajate sõnul on tuvastatud mitmeid probleeme, mille puhul digiühiskond on kasvanud. Üks panustest tulenev mure on haavatavaid rühmi mõjutav digitaalne lõhe. Veebruaritelus arutati näiteks meie ühiskonna kasvavat digitaliseerimist ja sellega kaasnevat teatavate elanikkonnarühmade, nn digitaliseerimise kaotajate üha suurenevat tõrjutust (vt [üritust](#)).

Seetõttu rõhutavad vastajad vajadust tagada vaba ja kaasav juurdepääs digitaalsele ruumile ja sisule, näiteks tellides juurdepääsetavaid ja taskukohaseid digiteenuseid ja -seadmeid (vt nt [idee](#) ja [idee](#)).

Teised väidavad, et digitaalset juurdepääsu tuleks tunnustada põhivajadusena, tagades Euroopa või riiklikul tasandil süsteemse rahastamise digiteenuste osutamiseks (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Nagu varem mainitud, soovivad mitmed ideed tõsta noorte ja eakate elanikkonnarühmade digitaalse kirjaoskuse ja hariduse taset, et edendada digitaalset ühtekuuluvust (vt nt [idee](#) ja [üritused](#)). Üks vastaja teeb ettepaneku võtta kasutusele

järelevalvemehhanism, et tagada õiglane ja võrdne digiteerimine ning digioskuste omandamine (vt [idee](#)). Teine oluline idee suund rõhutab konkreetselt linna- ja maapiirkondade vahelist digitaalset

ebavõrdsust: digitaalse ühenduvuse parandamine ning olulistele avalikele ja erateenustele juurdepääsu parandamine on mõned selle teema raames kõige enam arutatud ettepanekud (vt [üritus](#)). Seoses digitaalõigustega sooviksid mõned vastajad näha digitaalsetes meediakanalites reklaami piiramist või vähendamist (vt nt [idee](#)), samas kui teised soovivad teabevabaduse huvides näha maksemüüride eemaldamist ja teha teave tasuta kättesaadavaks (vt [idee](#)).

Ühes vastuses kutsutakse üles kasutama digiülemineku suhtes sootundlikku lähenemisviisi koos ettepanekutega digivägivalla vastu võitlemise õigusraamistiku kohta ja üleskutsega edendada soosõbralikku digidisaini (vt [idee](#)). Lisaks suurendavad vastajad vajadust suurendada naiste ettevõtlust ja edendada naiste digioskusi (vt [üritust](#)). Üleskutset suurendada soolist võrdõiguslikkust tehnoloogia valdkonnas arutati ka noorte valitud poliitikute seminaril (vt [üritust](#)).

Reostus, jätkusuutlikkus ja vastupidavus

Mitmel juhul seostatakse digiüleminekut kestlikuma ühiskonnaga. Näiteks kutsutakse üles võtma kasutusele digitaalse tootepassi, et edendada kohalikku tarbimist ja ringmajandust, mis on kättesaadav QR-koodide kaudu, mis annavad teavet toote päritolu, koostise, keskkonnamõju, ringlussevõtu ja lõpliku käitlemise kohta (vt [idee](#)). Saak on siiski olemas, sest digiteerimine aitab muu hulgas kaasa ka reostusele. Selle vastu võitlemiseks nõuavad panustajad kestlikku digiteerimist, mille käigus tehakse rohkem teadusuuringuid digiteerimise keskkonnamõtjude kohta, ning teavitama tarbijaid digitaalsete toodete keskkonnamõtjust (vt nt [idee](#) ja [üritused](#)).

Ettepanekud säästva tootmise kohta, näiteks üleskutse muuta andmekeskused rohelise energiaga keskkonnahoidlikumaks (vt [idee](#)) või uute toodete tootmine ringlussevõetud elektroonikajäätmete või muude säästvate alternatiividega (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Teine idee suund keerleb digitaalsete jäätmete ümber, kutsudes näiteks üles laiendama digitaalsete kaupade tootegarantiid (vt [idee](#)). Lisaks pannakse rõhku vastupidavatele, parandatavatele ning õiglaselt ja eetilisel toodetud digitaalsetele seadmetele, mida võiks edendada näiteks madalamate maksudega (vt [idee](#)).

Mõned panustajad keskenduvad jätkusuutlikkuse ja juurdepääsetavuse laiendamisele mitte ainult digiseadmetele, vaid ka digitaalsetele taristutele, ning arukate linnade arendamisele (vt nt [idee](#)). Teine sellega seotud idee kategooria teeb ettepaneku edendada juurdepääsetavate ja jätkusuutlike tehnoloogiate arendamist, investeerides madaltehnooloogiasse (vt [idee](#)).

Majanduse digitaliseerimine

Kooskõlas teema „Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad“ raames välja töötatud teemaga nõuab suur hulk ideid digitaalrajanduse ja ühtse digitaalse turu omaksvõtmist (vt nt [idee](#)). Näiteks on osalejad arutanud ELi plokiahela platvormi rakendamist (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Samuti mainitakse ideed digitaalse ühtse turu programmist, mille eesmärk on edendada e-kaubandust, ning viise, kuidas suurendada VKEde suutlikkust kasutada digitaalseid vahendeid ja kõrgtehnooloogiat (vt [idee](#)). Teised panustajad arutavad ka krüptovaluutasid koos taotlustega, et valitsused võtaksid kasutusele krüptovaluutat, et tuua kasu ja arendada digitaalset ja majanduslikult aktiivset ühiskonda (vt [idee](#) ja [idee](#)) või kutsuda üles kasutama Euroopa krüptovaluutat (vt [idee](#)). Vastuargumendid, mis arutavad vajadust

krüptovaluutade reguleerimise või keelustamise järele, tõstatatakse ka platvormil (vt [ideenäidet](#)). Lisaks pooldavad mitmed ideed digitaalse euro kasutuselevõttu turvalise ja mugava makseviisina (vt nt [idee](#)).

Teine ideede rühm soodustab investeringuid ja suurendab Euroopa digitaalse turu konkurentsivõimet, edendades väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) digiteerimise strateegiat (vt nt [idee](#)) ja parandades turutingimusi idufirmade arendamiseks Euroopa digitaristute raames (vt [idee](#)). Sellega seoses arutab üks vastaja majanduse tugevamat digiteerimist digikviitungitega, digitehingute lihtsustamist ja internetipangandust, mis on telefoni teel kättesaadavamaks tehtud (vt [idee](#)).

Digitaalne tervis

Seoses digitaalse tervise teemaga pakutakse platvormil mitmes idees välja konkreetsete meetmed kodanike tervise parandamiseks digitaalmaailmas, näiteks töötajate õigused tööst lahtiolekule (vt nt [idee](#)), sotsiaalmeedia puhkepäeva (vt [idee](#)) tutvustamine, [vaimne](#) tervis (vt nt [idee](#)) või noorte digiõppe edendamine, et edendada tehnoloogia tervislikku ja teadlikku kasutamist.

Sellega seoses nõuab üks vastaja arvuti- ja videomängude suuremat reguleerimist, eriti neid, mis on suunatud lastele (ja populaarsed lastele), kuna mõned neist võivad muu hulgas tutvustada hasartmängumustreid (vt [idee](#)).

Samuti on tervise teemal kõne all üleskutse digitaalsele tervisealasele integratsioonile ELis (vt nt [idee](#)) või digitaalse Euroopa ravikindlustuskaardi kasutuselevõttule (vt nt [idee](#)). Põhjalikumate ideedega soovitatakse luua ühtne platvorm tervishoiu elektrooniliseks haldamiseks, mis oleks eriti huvitav paljudele eurooplastele, kes kasutavad piiriülese liikuvuse võimalusi (vt nt [idee](#)). Viimati nimetatud ideed on laiendatud ELi elektrooniliste sertifikaatide loomisele (vt nt [idee](#)). Siiski tõstatavad kommenteerijad sageli muret eraelu puutumatus ja andmekaitse pärast. Euroopa digitaalse tervise platvormi ideed arutatakse sageli seoses COVID-19 vaktsiinide ja rohelise passiga (vt nt [idee](#)).

Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022)

Digitaalse ümberkujundamise teema raames esitatud hiljutised ideed olid kooskõlas eespool rõhutatud ideedega.

Kõige sagedamini tõstatatud ideede hulgas oli oluline tagada võrdne juurdepääs internetile kõikjal

Euroopas ja tagada demokraatlik digiteerimine. Haridust peetakse digiteerimise peamiseks tõukejõuks (vt nt [idee](#)). Tehnoloogilist innovatsiooni, mida toetavad kogu ELi hõlmavad poliitikameetmed tõhusas Euroopa institutsioonilises ja õiguslikus raamistikus, nähakse üldiselt võimalusena toetada Euroopa ühiskonna õiglast ja kaasavat digiteerimist (vt nt [idee](#)).

Eespool viidatud tehisintellekti käsitleva Ungari seminari tulemusel esitati mitu ettepanekut, näiteks tehisintellekti kasutamise laiendamise võimalus oli teine korduv ettepanek (vt [idee](#)) ning nimetati ka õigusliku ja institutsioonilise raamistiku loomist tehisintellekti kasutamise reguleerimiseks (vt [idee](#)). Veel üks üritus Bulgaarias arutas ka reguleerimise vajadust (vt [idee](#)).

Lisaks tehnoloogilist innovatsiooni toetavatele ideedele nõuti mitmetes vastustes suuremat turvalisust internetis, eelkõige seoses isikuandmete kogumise ja kasutamisega (vt nt [idee](#)). Sellega seoses arutati digitaalse suveräänsuse teemat, et tagada Euroopa väärtuste, eelkõige eraelu puutumatus õiguse järgimine (vt [idee](#)).

Joonis 19. Mõttekaart „Digitaalne ümberkujundamine“ 1. osa

Digitaalne suveräänsus ja eetika

Investeeringud innovatsiooni, riist- ja tarkvara arendamisse ja tootmisse ELis
Arendada eetilisi sotsiaalmeedia platvorme kooskõlas Euroopa väärtuste ja standarditega
ELi suurem sõltumatus digiküsimustes koos siduvate standarditega digitaalsete monopolide kaotamiseks
Investeeri avatud lähtekoodiga tarkvarasse

Küberjulgeolek

Koostöö ELi tasandil, et tugevdada küberjulgeolekut
Võtta kasutusele sõltumatud ja turvalisemad avalikud võrgustikud
Võrgu turvalisuse tagamine ELis
Võtta vastu asjade interneti seadmete minimaalsed ohutus- ja toimivusnõuded
Euroopa küberarmee loomine
Küberterrorismi vastu võitlemine seadusandlike meetmetega
ELi jõulisem seisukoht veebiplatvormide reguleerimisel
Suurem tarbijakaitse veebikeskkonnas

Ühiskonna digitaliseerimine

Tagada kõigi liikmesriikide digitaalne areng
Ajakohastada õigusakte, pidades silmas ühiskonna üha suurenevat digitaliseerimist
Soodustada digitaalset hääletamist elektrooniliste hääletussüsteemide abil
ELi plokiahela platvormi rakendamine
Uurige meie ühiskonna digitaliseerimise negatiivseid tagajärgi

ELi digitaalne ühendamine
Valitsemise ja avaliku sektori asutuste digitaliseerimine
Kodanike osalemiseks digitaalsete sotsiaalmeediaportaalide loomine
ELi digiidentiteedi loomine
Ühtlustada standardeid ja e-teenuseid, võttes kasutusele ühised digitaalsed vahendid, nagu identiteediteenuse osutaja
Euroopa ühtne märgukiri
Võtta ELi kodanike ja ettevõtjate jaoks kasutusele ühtne ühisrahastusplatvorm
Digitaalse kodakondsuse loomine digitaalse innovatsiooni abil ELis

Haridus ja koolitus: digioskused

Edendada digitaalset kirjaoskust ELis.
Investeeringud haridussüsteemi digitaliseerimisse
Arendada digioskusi haridustee raames
Hõlbustada e-õpet Euroopa kaugõppe platvormi abil

Digitaalne ümberkujundamine

Euroopa digitaalsed vahendid

Joonis 20. Mõttekaart „Digitaalne ümberkujundamine“ teema 2. osa

Digitaalsed

Andmete turvalisuse parandamine
Esitada arusaadavad õigusaktid digitaalsete andmete kohta
Andmete privaatsuse tagamine isikuandmete kaitse üldmääruse muutmisega
Geoblokeerimise piiramine või keelamine

Digitaalne ümberkujundamine

Reostus, jätkusuutlikkus ja vastupidavus

Soodustada digitaliseerimist, et vähendada saastet
Digitaalsete seadmete tootmise jätkusuutlike viiside uurimine ja toetamine
Edendada keskkonnasõbralikke ja eetiliselt toodetud digitaalseid seadmeid
Vähendada digitaalseid jäätmeid
Digitaalsete taristute, arukate linnade ja

Digitaalne majandus

E-kaubanduse edendamine ühtse digitaalse turu abil
Reguleerida või võtta vastu cryptocurrencies
Edendada VKEde digiülemineku strateegiat
Digitaalse euro kasutuselevõtt

Digitaalõigused ja kaasatus

Tegeleda digitaalse lõhe ja ebavõrdsusega
Tagada juurdepääsetavad ja taskukohased digiteenused ja -seadmed kogu ELis
Investeerida kogu elanikkonna digitaalsesse kirjaoskusesse ja haridusse
Tagada vaba ja kaasav juurdepääs digitaalsele ruumile ja sisule
Maapiirkondade digitaalse ühenduvuse tagamine
Soolise võrdõiguslikkuse tagamine digi- ja tehnoloogiavaldkonnas

Digitaalne tervis

Tagada õigus olla mittekättesaadav
Tutvustage sotsiaalmeedia vaba päeva kontseptsiooni
Laste turvalisuse tagamine võrgus ja arvutimängudes
Integreerida tervishoid digitaalselt ELis koos digitaalse terviseidentifikaatoriga

8. Euroopa demokraatia

Euroopa demokraatia teema on digitaalsel platvormil tekitanud kokku 2539 ideed, 4606 kommentaari ja 1060 üritust. Kõige sagedamini arutatud teemad on Euroopa Parlamendi valimised ja Euroopa institutsioonide ümberkorraldamine (või isegi ELi föderaliseerimine), millele järgneb lai valik ettepanekuid suurendada kodanike osalust ja teadmisi Euroopa küsimustes ning edendada Euroopa ühist identiteeti.

Selle teema üldine koostoime on konstruktiivne ja tulevikku vaatav, isegi kui mõned vastastikmõjud on väljendanud hirmu, et EL võib pingete, populismi ja natsionalismi tõttu kokku variseda. Võttes arvesse mitmeid kattuvusi eri teemade ja üldiselt võrreldavate osalustasemetel vahel, on panused hõlmanud järgmisi aspekte:

- Euroopa Parlamendi valimised
- Euroopa Liidu föderaliseerimine
- Kodanike osalemine ja konsultatsioonid
- Institutsioonilised reformid
- Euroopa ühise identiteedi ja avaliku ruumi edendamine
- Demokraatia kaitsmine ja tugevdamine

Sündmused

Selle teema raames toimus Itaalias enam kui kolmandik alates 21. veebruarist suletud ürituste koguarvust. Valdavas enamuses sellistest üritustest arutati ELi föderaliseerumise teemat, näiteks Pavia linnas korraldatud kodanike kogu,

kodanikuühiskonna organisatsioonide, erakondade ja mittetulundussektori esindajatega.

ja tööstus (vt [üritust](#)).

Muudel üritustel arutati Euroopa demokraatiaga seotud küsimusi noorte vaatenurgast. Ühel Prantsusmaal Montpellier' linnas toimunud üritusel esitasid noored osalejad mitmesuguseid ettepanekuid, et konkreetselt parandada ELi noorte vaatepunktist (vt [üritust](#)). Rumeenias korraldatud teabe- ja teabevahetusüritusel osalesid keskkooliõpilased, kes tutvustasid võimalusi, mida pakuvad taasterahastu „NextGenerationEU“ kava ja Euroopa tuleviku konverentsi veebiplatvorm (vt [üritust](#)). Ürituse ajal loodi dialoog üliõpilaste, professorite ja korraldajate vahel, mille käigus õpilased keskendusid oma nägemusele ELi ja selle tulevikust ka Ukraina sõjas.

Rootsis korraldati ELi ja kolmandatest riikidest pärit rändajatest koosnevale publikule loeng inimõigustest ja demokraatiast kui Euroopa koostöö alustest (vt [üritust](#)). Loengu ajal vahetasid osalejad ka sõnavõtjatega, eelkõige selle üle, kui oluline on hääletada ELi valimistel ja saada teavet selle kohta, kuidas ELi kodanikud saavad anda oma panuse ELi. Eritähelepanu ajakirjandusele ja sellele, kuidas ELi asjadest aru anda, oli Horvaatias korraldatud mitmete ürituste peamine tunnusjoon. Zagrebis toimus arutelu üliõpilastega ja keskenduti konkreetselt teemale „Kuidas suurendada ajakirjandusüliõpilaste huvi ELi käsitleva aruandluse vastu?“ (vt [üritust](#)).

Euroopa Parlamendi valimised

Teema „Euroopa demokraatia“ raames arutletakse Euroopa Parlamendi valimiste viisi muutmise üle, et suurendada kodanike osalemist ELi demokraatlikes protsessides. Laialdaselt heaks kiidetud idee, mis on äratanud erinevaid reaktsioone, puudutab kogu ELi hõlmavate riikidevaheliste valimisnimekirjade loomist (vt [idee](#)). Samuti on tehtud ettepanek luua teises liikmesriigis elavatele eurooplastele uus valimisringkond, et julgustada kandidaate keskenduma pigem Euroopa kui riigisisestele küsimustele (vt [idee](#)). Esitatud on ka muid valimisreformi ideid üleeuroopalise arutelu edendamiseks, tuues samal ajal Euroopa Parlamendi liikmed kodanikele lähemale (vt nt [idee](#)). Ühe konkreetse valimisreformi liigi, sealhulgas kavandatud reformi eesmärk on muuta kohtade ümberjaotamist parlamendis, et asendada praegune proportsionaalne süsteem majoritaarse süsteemiga, mis põhineb koalitsioonidel (vt [idee](#)). Üks idee pooldab seda, et Euroopa Parlamendi liikmed peaksid nimetama liikmesriikide seadusandjad, selle asemel et olla otse valitud (vt [idee](#)).

Mõned ettepanekud käsitlevad konkreetsemaid viise, kuidas suurendada valimisaktiivsust Euroopa Parlamendi valimistel. On üleskutseid kehtestada kohustuslik hääletamine (vt [idee](#)) ja ettepanekuid osalemise hõlbustamiseks, näiteks võimaldades posti teel hääletamist (vt [idee](#)) ja ühepäevast valijate registreerimist, muutes hääletamispäeva riigipühaks (vt [idee](#)) ja isegi hääletades ühel päeval mitut liiki valimistel (vt [idee](#)). Mõned vastajad arutavad ka digitaalset hääletust, sealhulgas ideed luua üleeuroopaline digivalijate kogum (vt [idee](#)). Digitaalse hääletamise küsimust käsitletakse ka teemas „Digitaalne ümberkujundamine“.

Samuti on tehtud ettepanekuid ühtlustada vanuse alampiiri, et olla Euroopa Parlamendi valimistel hääleõiguslik (vt [idee näidet](#)) ja eelistatavalt määrata see 16-aastaseks (vt [idee](#)). Nende ideede eesmärk on muu hulgas julgustada noori osalema poliitikas, mida osalejad peavad sageli oluliseks. Viinis toimunud seminaril arutati muu hulgas noorte kodanike Euroopa Parlamendi valimistel osalemise suurendamise viise (vt [üritus](#)). Seminaril esitatud ettepanekutes rõhutatakse vajadust suurendada Euroopa Parlamendi noorte liikmete arvu, võimaldades nii noortel kui 16-aastastel valimistel kandideerida. Maltal korraldatud [üritusel](#) osalejad arutasid projekti Eurovoters tulemusi, mille eesmärk oli koolitada noori valijaid riigis. Ürituse käigus esitati mitmeid ettepanekuid, sealhulgas vajadus loobuda „noorte“ käsitlemisest ühe rühmana, mis võib konkreetsetes kogukondades spetsiifilisi vajadusi vähendada. Platvormil palutakse anda noortele

võimalus esitada korrapäraselt oma seisukohti Euroopa Parlamendis (vt [idee](#)). [Teine idee](#) näeb selle asemel ette teist tüüpi platvormi, kus noored kasutajad tutvuvad Euroopa Parlamendi liikmete ja nende poliitiliste ettepanekutega (vt [idee](#)). Seotud panuses soovitatakse kehtestada kvoot alla 35-aastastele Euroopa Parlamendi liikmetele (vt [idee](#)).

Teised osalejad käsitlevad hääleõiguse küsimust puuetega inimeste seisukohast või neil on terviseprobleemid, mis piiravad nende hääleõigust. Need panused toetavad Euroopa Parlamendi valimisi, mis on nende kategooriate puhul kaasavamad (vt nt [idee](#)).

Üks osaleja teeb ettepaneku koostada Euroopa Parlamendi valimisteks soolise võrdõiguslikkuse nimekiri (vt [idee](#)). Mõned ideed käsitlevad erakondadega seotud konkreetseid küsimusi. Näiteks soovib üks vastaja kasutada ainult Euroopa erakondade sümboleid, mitte liikmesriikide erakondade sümboleid (vt [idee](#)), et tugevdada taas valimiste riikidevahelist iseloomu. Teise panuse kohaselt peaksid erakonnad muutuma erineva kultuurilise või sotsiaalmajandusliku taustaga inimestele kättesaadavamaks (vt [idee](#)).

Euroopa Liidu föderaliseerimine

Suur hulk Euroopa demokraatia teemalisi panuseid nõuab Euroopa Liidu föderaliseerumist, millel on erinevad arusaamad sellest mõistest. See on selle teemaga seotud sündmuste korduv teema (vt [sündmuse näide](#)). „Föderaliseerimine“ on tekitanud platvormil ka mõningaid kõige enam toetatud ideid (vt [idee ja idee](#)) ning osalejate erinevaid märkusi.

Mõned vastajad leiavad, et föderaliseerumine on parim viis ELi täieliku potentsiaali saavutamiseks (vt nt [idee ja üritus](#)), aga ka vahendina, mis annab ELile suurema usaldusväarsuse ja mõju ülemaailmsel poliitilisel areenil ning võimu tulla toime täna silmitsi seisvate riikidevaheliste probleemidega, nagu kliimamuutused ja COVID-19 pandeemia (vt [idee](#)). Lisaks nähakse seda ideed pooldavate osalejate arvates euroskeptitsismi ja natsionalistlike tunnete ületamise viisina.

Näiteks pooldab väga heaks kiidetud ja arutatud idee asutamiskogu loomist, et töötada välja Euroopa põhiseadus, milles määratletakse demokraatliku Euroopa föderatsiooni põhielemendid ja -põhimõtted (vt [idee](#)). Arutelu hõlmab ka konkreetsemaid üleskutseid ühisele eelarve- ja majanduspoliitikale (vt [idee](#)), sealhulgas ideed „Euroopa maksumaksjate liidu“ (vt [idee](#)), ühe Euroopa armee ja välispoliitika föderaliseerimise kohta koos ELi institutsioonide ümberkujundamisega föderalistlike põhimõtete kohaselt.

Siiski on mõned toetajad skeptilised föderaliseerumise suhtes. Mõned osalejad on mures, et see võib viia võimu ülemäärase tsentraliseerimiseni või põhjustada tasakaalustamatust liikmesriikide vahel. Teised leiavad, et on palju probleeme, mis tuleb ületada, et selline idee saaks reaalsuseks. Mõned osalejad pooldavad detsentraliseerimist, millel on liikmesriikidele suurem võim föderaliseerumise asemel (vt nt [idee](#)), suurema vabaduse ja liikmesriikide identiteedi austamisega ning vaba koostööga valdkondades, kus see on kasulik (vt nt [idee](#)). Üks sellistest ideedest väljendab muret „üha tihedama liidu“ idee ja föderaalkohtute võimaliku võimu pärast, toetades föderaalset liidu asemel konföderatsiooni (vt [idee](#)).

Arvestades liikmesriikide erinevat riiklikku konteksti ja valmisoleku taset föderaalliidu liikmeks saamiseks, edendavad mõned osalejad järkjärgulise föderaliseerumise ideed üleminekutsioonide süsteemiga (vt [idee](#)). Seda tüüpi toetajad toetavad föderaalset Euroopa ideed, kuid nad võivad pidada seda praeguses etapis ebarealistlikuks ning seetõttu pooldavad nad mitmekiiruselist liitu, mis parandaks ELi strateegilist autonoomiat lühiajalises perspektiivis ja föderalismi väljavaadet (vt [idee](#)).

Kodanike osalemine ja konsultatsioonid

Platvormile tehtud panused sisaldavad mitmeid ettepanekuid kodanike osaluse suurendamiseks ja omavastutuse suurendamiseks seoses ELi otsuste tegemisega.

Ideede ja ürituste rühm arutab osalusdemokraatia ja kodanikevahelisel suhtlusel põhinevate püsivate mehhanismide väljatöötamist esindusdemokraatia tugevdamiseks ja täiendamiseks, tuginedes muu hulgas Euroopa tulevikku käsitleva konverentsi kogemustele. Osalejad teevad näiteks ettepaneku kasutada süstemaatilisemalt kodanike kogusid ja paneelarutelusid, et valmistada ette kõige olulisemaid ja raskemaid poliitilisi otsuseid ELis (vt nt [idee](#)). Üks osaleja teeb ettepaneku, et kodanikud kutsuksid sellised assambleed kokku otse pärast edukat Euroopa kodanikualgatus (vt [idee](#)). Mõned vastajad pakuvad Euroopa Parlamendile nõu kodanikuparlamenti, kodanikuühiskonna organisatsioonidele pühendatud assamblee (vt [idee](#)) või põhiseadusliku assamblee (vt [idee](#)) kohta. Osalejad arutavad ka kogu ELi hõlmavate referendumite ideed ELi institutsioonilistel ja poliitilistel teemadel (vt nt [idee](#)). Mõned osalejad näevad seda alternatiivina riiklikule referendumile Euroopa küsimustes, mille tulemused võivad takistada ELi poliitikaalgatusi, olenemata sellest, millisel tasemel EL neid algatusi toetab (vt nt [idee](#)).

Mõned neist vastustest käsitlevad konkreetselt mitmekeelse digiplatvormi eeliseid, väljendades kiitust ja kriitikat, kuid esitades ka parandusettepanekuid. Näiteks rõhutasid mitmed osalejad vajadust luua tagasisidesüsteem kodanike ettepanekute järelmeetmete võtmiseks konverentsi ajal (vt nt [idee](#)). Teine osaleja vastab ideele muuta konverents alaliseks, juhtides tähelepanu vajadusele võtta aeg-ajalt kokku platvormi sisu ja luua selle ümber arutelu (vt [idee](#)).

Panused hõlmavad ka ettepanekut luua ühtne veebiplatvorm, mis koondaks kogu üldsuse panuse, olgu need siis Euroopa kodanikualgatused, kaebused või petitsioonid, ELi institutsioonilisse osalusstruktuuri (vt [idee](#)), samas kui teine osaleja tõstatab idee platvormist, mis on pühendatud üksnes ühendustele (vt [idee](#)).

Osalejate poolt demokraatliku osaluse suurendamiseks välja pakutud veebiplatvormide hulgas on ühe eesmärk luua alt üles suunatud lobitöö süsteem, mida rahastavad ühised Euroopa kodanikud üksikute annetuste kaudu, ja ideede jagamine sama portaali kaudu (vt [idee](#)). Selle platvormi eesmärk on lahendada üksikisikute ja suurte organisatsioonide ebavõrdse mõjutamisvõime küsimus.

Teised vastajad teevad ettepaneku luua veebiühine digifoorum, kus ELi kodanikud saaksid arutada ELi õigusakte, kasutades sotsiaalmeediat saadud üleshäälte ja kommentaaride süsteemi (vt [idee](#)). Sellega seotud idee hõlmab kodanike lobitöö platvormi, mis on alternatiivne võimalus ELi tavakodanikele ja väiksematele ettevõtetele, et suunata oma teadmisi ja arvamusi õigusaktide kohta ELi otsustusprotsessis (vt [idee](#)).

Paljud osalejad arutavad kodanikutehnoloogia tähtsust, eriti praegusel poliitiliste parteide suhtes üha suurema usaldamatuse ajastul (vt [idee](#)). Selle idee kohaselt võimaldaksid kodanikutehnoloogiad mõista avaliku halduse suuremat keerukust meie aja jooksul ning suurendaksid aktiivset kaasatust ja osalemist.

Itaalia Brindisi linnas korraldatud [üritusel](#) arendati välja mitmesuguseid ideid, et parandada otseseid demokraatlikke mehhanisme ELi tasandil, sealhulgas suurendada üldsuse teadlikkust mõnest juba olemasolevast vahendist, näiteks ELi petitsioonidest, ajutistest komisjonidest, Euroopa vahendajatest ja Solviti platvormist.

Euroopa Parlamendi liikmete ja kodanike vahelise kauguse vähendamist nähakse ka võimalusena parandada Euroopa demokraatiat. Üks osaleja edendab erinevaid strateegiaid, et parandada teabevahetust ja edendada otsest mõttevahetust Euroopa Parlamendi liikmete ja nende valijate vahel (vt [idee](#)). Väljapakutud ideede hulgas on see, et parlamendiliikmed asutavad kohalikud bürood oma valimiskollegiumides. See idee sarnaneb osaliselt teise osaleja ettepanekuga luua kohalike ELi

nõunike süsteem (vt [idee](#)), et taas kord vähendada ELi institutsioonide ja Euroopa kodanike vahelist kaugust.

Institutsioonilised reformid

Suur hulk ideid arutab ka Euroopa institutsioonide reforme, et muuta need tõhusamaks ja läbipaistvamaks ning tuua need kodanikele lähemale. Edasiarendatud institutsionaalse reformi ideed võivad hõlmata ettepanekuid institutsioonilise ülesehituse ulatuslikumaks ümberkorraldamiseks (vt [ideenäidet](#)), aga ka strateegiaid, millega panna poliitikakujundajad poliitikaalgatuste tõhususe eest rohkem vastutama. Näiteks edendab üks osaleja ideed muuta mõjuhinnangud kohustuslikuks kõigis õigusloomeprotsessi etappides (vt [idee](#)).

Seoses Euroopa Parlamendiga nõuavad vastajad kõige sagedamini, et parlamendile antaks õigusloomega seotud algatusvolitused (vt nt [idee](#)). Samuti nõutakse, et talle antaks maksupädevus (vt [idee](#)). Samuti arutatakse Euroopa Parlamendi asukohta, kus vastajad nõuavad valikut Strasbourgis ja Brüsseli vahel (vt [idee näidet](#)), samuti logistikakulude vähendamise viisina (vt [idee](#)).

Arutades Euroopa Ülemkogu ja Euroopa Liidu Nõukogu, on pidev idee platvormil ja Euroopa demokraatia teemal liikumine kvalifitseeritud hääleteenamuse poole, vähemalt teatavates poliitikavaldkondades (vt [ideenäidet](#)) ja vetoõiguse peatamine (vt nt [idee](#)). Samuti arutatakse nõukogu rolli ELi institutsioonilises ülesehituses (vt nt [idee](#)) ja ettepanekuid kahekojalise ametiaja süvendamiseks ELis (vt [ideenäidet](#)).

Euroopa Komisjoni puhul arutab rühm arvamusi komisjoni presidendi valimist ja volinike ametisse nimetamist, sealhulgas esikandidaatide süsteemi (vt [idee näidet](#)) ja kodanike otsevalimist komisjoni presidendi üle (vt [idee näidet](#)). Osalejad on tõstatanud ka volinike arvu küsimuse (vt [ideenäidet](#)).

Üks palju arutatud idee on saada otse valitud ELi president, näiteks ühendades Euroopa Komisjoni presidendi ja Euroopa Ülemkogu rollid (vt [idee näidet](#)). Samuti kutsutakse üles looma ELi jaoks ühtne kontaktpunkt, et rääkida välissuhetes ühel häälel (vt [idee näidet](#)). Üks osaleja teeb ettepaneku ühendada eurorühma esimehe ja euro eest vastutava Euroopa Komisjoni asepresidendi roll majandus- ja rahandusministeeriumi loomisel, et suurendada koordineerimist (vt [idee](#)). Lisaks mainitakse Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee reforme, näiteks nende tõhusamaks toimimiseks. Ettepanekud hõlmavad Regioonide Komitee reformimist, et kaasata asjakohased dialoogikanalid nii piirkondadele kui ka linnadele ja omavalitsustele (vt [idee](#)), või anda komiteele suurem roll (vt [idee](#)). Sellega seoses teeb teine osaleja ettepaneku

tunnustada euroregioone institutsionaalsete üksustena (vt [idee](#)).

Ühes väga heaks kiidetud idees palutakse ELil luua selge mehhanism kodakondsuseta riikide õiguse kohta enesemääramisele (vt [idee](#)).

Euroopa Kohtu roll on samuti ühine aruteluteema (vt nt [idee](#)), milles kutsutakse üles selgitama või isegi tugevdama oma volitusi (vt nt [idee](#)) ja teisi neid vähendama (vt nt [idee](#)).

Mõned panustajad keskenduvad Euroopa Keskpanga (vt [idee](#)) ja eurorühma (vt [idee](#)) rollile, pakkudes välja viise nende institutsioonide reformimiseks. Üks idee nõuab pangandusliidu väljakujundamist Euroopa hoiuste tagamise skeemiga (vt [idee](#)).

Mitmed reformiideed näitavad põlvkondade keskendumist. Näiteks teeb üks osaleja ettepaneku koostada ELi poliitika ja õigusaktide mõjuhinnang, mille eesmärk on mõõta nende konkreetset mõju noortele (vt [idee](#)). Seega aitaks „noorte test“ tuua noorte vaatenurka institutsioonidesse ja muuta ELi poliitika noorte jaoks kaasavamaks. Veel üks osaleja, kes liigub noorelt vanaduspõlvele, soovib luua eakatele pühendatud Euroopa Komisjoni voliniku (vt [idee](#)).

Euroopa ühise identiteedi ja avaliku ruumi edendamine

Selle teema raames arutavad kaastöötajad ühist Euroopa identiteeti, tuginedes Euroopa ühistele demokraatia väärtustele (vt [üritus](#)), nagu on arutatud teistes teemades. Kuid nad edendavad ka praktilisi ideid, et edendada sellist ühist Euroopa identiteeti ja ühist Euroopa avalikku ruumi, sealhulgas meedia panuse kaudu.

Keele teema on kõige rohkem arutatud. Ühist keelt peetakse tõhusaks (ja mõnikord ainsaks) viisiks tugeva Euroopa identiteedi loomiseks (vt nt [idee](#)). Esperantot esitletakse sageli ühendava keelena (vt [idee näidet](#)), samuti selleks, et vältida lõhesid iga riigi keele toetajate vahel. Kuigi vastajad võivad eriarvamusel olla küsimuses, millist keelt tuleks eurooplastele eelistada, nõustuvad nad kõik vajadusega edendada keeleõpet, et saavutada ühine keel (vt nt [idee](#)). Teistes arvamustes nõutakse mitmekeelsuse põhimõtte paremat järgimist (vt nt [idee](#)), näiteks ELi ametlike väljaannete tõlkimine kõikidesse ELi keeltesse (vt [idee](#)).

Lisaks on ideid ELi spordimeeskonna loomiseks (vt nt [idee](#)), 9. mai riigipühaks kõigis liikmesriikides (vt [idee](#)) või ELi passi loomiseks (vt [idee](#)), et edendada Euroopa vaimu.

Üks osaleja teeb ka ettepaneku luua töötajate vahel mestimisprogrammid, et võimaldada mittekooliealistel eurooplastel avastada teise ELi riigi

kultuuri, näiteks osaledes välismaal toimival koolituskursusel (vt [idee](#)). Tulevased põlvkonnad on ELi ühise identiteedi peamised liikumapanevad jõud, mistõttu paljud osalejad rõhutavad, kui oluline on noorte harimine Euroopa poliitilistes küsimustes (vt [idee](#)), mida on põhjalikult arutatud ka hariduse, kultuuri, noorte ja spordi peatükis.

Lisaks keeltele nähakse kultuuritooteid ka kui midagi, mis võib eurooplasi omavahel siduda. Seega on osaleja üleskutse soodustada kultuuritoodangu levitamist Euroopa piirides, luues „teabe vaba liikumise“ ruumi, mis tähendab autoriõiguste ja litsentsimispiirangute vähendamist ELis (vt [idee](#)).

Mitmed Euroopa identiteedi teemavaldkonna panused puudutavad meedia teemat ja seda, kuidas need saavad aidata levitada teadmisi ELi kohta ja luua Euroopa vaimu (vt nt [idee](#)). Üks korduv ettepanek, mis on saanud suhteliselt suurema heakskiidu, on üleeuroopaliste meediaväljaannete või -võrkude loomine (vt nt [idee](#)) või ühe avalik-õigusliku ELi ringhäälinguorganisatsiooni loomine (vt nt [idee](#)). Seda tehakse peamiselt selleks, et suurendada kodanike teadmisi ELi küsimustest, näiteks arutelude ja ürituste otseülekande kaudu, aga ka selleks, et edendada ELi ühist vaimu, mis tähistab Euroopa väärtusi ja Euroopa kultuure, koos ELi riikide dokumentaalfilmidega. Mõned vastajad nõuavad ka ELi tele- ja raadiokanali loomist, et levitada selle väärtusi väljaspool ELi piire (vt nt [idee](#)).

Teised osalejad soovivad ajakirjanike koolitamist ELi aruandluse teemal või kehtestada avalik-õiguslikele ringhäälinguorganisatsioonidele kohustus pühendada osa ringhäälinguajast ELi teemadele (vt [idee](#)).

Demokraatia kaitsmine ja tugevdamine

Mitmed selle teemaga seotud ideed on seotud demokraatia kaitsmisega ELis, kutsudes üles võtma jõulisi meetmeid demokraatlike põhimõtete rikkuvate valitsuste vastu, pidades eelkõige silmas Ungarit ja Poolat (vt nt [idea](#)). Seda küsimust käsitletakse üksikasjalikumalt teema „Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek“ all.

Vastajad tunnistavad ka ohtu, mida väärinfo ja liba uudised võivad kujutada demokraatiale. Eksitava teabe leviku tõkestamiseks on vaja tugevamat lähenemisviisi, sealhulgas ettepanekuid luua mobiilne faktide kontrollimise rakendus (vt [idee](#)) või sõltumatu ELi meediaandmete kontrollimise instituut (vt [idee](#)). Mõned vastajad pooldavad ka konkreetset ELi määrust sotsiaalmeedias avaldatava sisu kohta (vt nt [idee](#)).

Mitmetes ideedes ja märkustes arutletakse lobitöö reguleerimise vajaduse üle, kutsudes üles koostama poliitikutele käitumisjuhendi või looma sõltumatu Euroopa organi, millel oleks vahendid korruptsiooni ja lobitöö soovimatu mõju vastu võitlemiseks (vt nt [idee](#)). Üks osaleja kutsub üles keelama sponsorluse kasutamise ELi nõukogu eesistumise ajal. See on tava, mille kaudu eesistujariigiks oleva ELi liikmesriigi valitsus saab rahalist toetust kaubamärgi logode näitamiseks ametlikul veebipõhisel või füüsilisel materjalil (vt [idee](#)).

Samuti kutsutakse üles võtma korruptsiooni vastu võitlemiseks üldisi meetmeid, näiteks kohalikul tasandil pakkumuste andmisel (vt nt [idee](#)). Üks osaleja teeb ettepaneku võtta kasutusele ühtne andmebaas, mis ühendaks praegused ELi aruandlussüsteemid (vt [idee](#)). Teine teeb ettepaneku, et Euroopa poliitikutel ja riigiteenistujatel, kellel on olulised ametikohad, nagu Euroopa Parlamendi liikmed või volinikud, tuleks keelata varude omamine (vt [idee](#)).

Osaleja väljendab muret soovimatu välismõju pärast Euroopa demokraatiale, nõudes sõelumist selle üle, kui suur osa ELi olulisest taristust kuulub Hiinale, ning paludes ELil anda Indiale eelisõigus Hiinale kui strateegilisele majanduspartnerile kaubanduslepingutes (vt [idee](#)).

Brüsselis korraldatud [üritusel](#) rõhutati linnade ja kohalike kogukondade keskset rolli demokraatia tugevdamisel ja sotsiaalse progressi teerajajana. Institutsioonilise keskuse ja äärealade vahelise tugeva eraldatuse ajal võib linnade ja valdade roll olla keskse tähtsusega kodanike usalduse suurendamisel demokraatlike institutsioonide vastu.

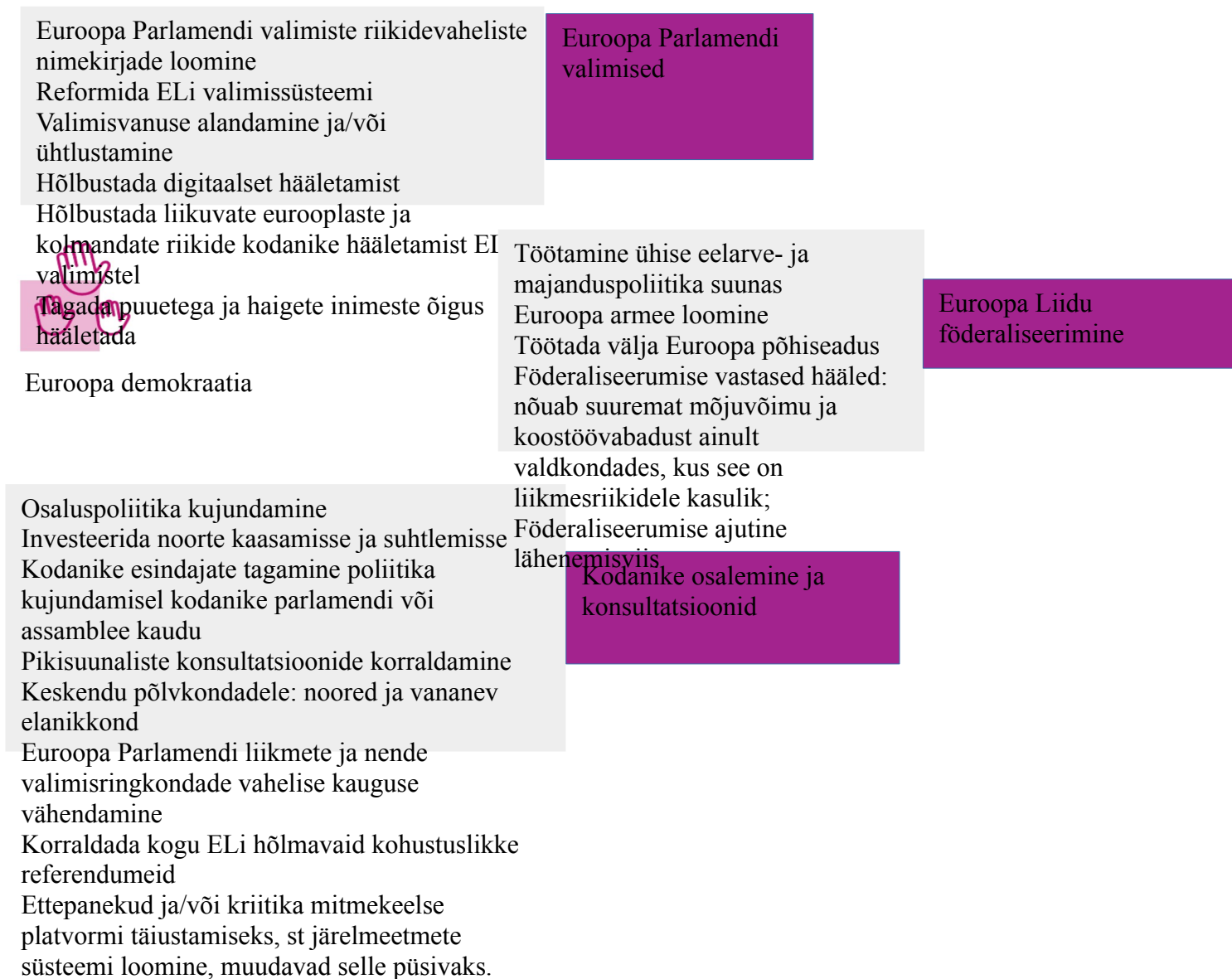
Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022)

Enamik eelmise perioodi sissemaksetest konsolideeriti varem märgitud teemadega. Kuid uues ideedes arutati riikide valitsuste ja parlamentide suuremat kaasamist ELi poliitika kujundamisse ja suuremat vastutust ELi poliitika eest, lähenedes seega Euroopa demokraatia teemale riiklikust perspektiivist. Selle ideesuuna hulgas oli üks ettepanek, millega kehtestati igas liikmesriigi parlamendis minimaalne arv istungeid, mis on pühendatud ELi poliitilistele küsimustele (vt [idee](#)).

Teises, milles keskendutakse liikmesriikide parlamentide rollile ELi aluslepingute ratifitseerimisel, tutvustati ideed ühistest istungitest Euroopa Parlamendi või selle erikomisjonide ja riikide parlamentide vahel, eelkõige videokonverentside kaudu (vt [idee](#)). Kooskõlas eelmises raportis esitatud järelustega oli hiljutistes panustes kõige sagedamini arutatud teemaks üldine üleskutse kaitsta ja tugevdada demokraatiat ELis, millele järgnes institutsiooniliste reformide vajadus (vt nt [idee](#)). Paljud ideed arutasid Euroopa valimissüsteemi reformiettepanekuid (vt nt [idee](#)).

Rõhutati ka vajadust suurendada kodanike osalust ja konsultatsioone (vt nt [idee](#)). Kodanike kaasamist arutati aeg-ajalt seoses demokraatia enda kaitsmisega, näiteks toetajad, kes kutsusid üles looma kodanikega konsulteerimiseks alalise digitaalse veebiplatvormi (vt nt [idee](#)). Tehti ettepanek luua ainulaadne meediaplatform, mis edastaks Euroopa sisu mitmes keeles, võttes arvesse tähtsust, mida platvormil osalejad omistasid ajakirjandusele ja ajakirjandusvabadusele (vt [idee](#)).

Joonis 21. Mõttekaart „Euroopa demokraatia“ 1. osa

Joonis 22. Mõttestraat „Euroopa demokraatia“ 2. osa

Institutsioonilised reformid

Euroopa demokraatia

Vaadata läbi Euroopa Parlamendi roll anda parlamendile rohkem seadusandlikke ja fiskaalvolitusi

Reformiotsuste tegemine (häälteenamuse reeglite ühehäälsus)

Vaadata läbi Euroopa Ülemkogu roll

Reformida komisjoni presidendi ja volinike valimismenetlust (nt komisjoni presidendi otsevalimine)

Regioonide Komitee (sealhulgas euroregioonide institutsionaliseerimine) ning

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rollid

Vähendada volinike arvu ja piirata poliitilisi volitusi

Euroopa Keskpanga ja eurorühma reformi roll

Muuta poliitika mõju hindamine kohu:

Euroopa Kohtu volituste tugevdamine

Muuta Euroopa ühise identiteedi ja avaliku ruumi edendamise

ELi ühine keel vs mitmekeelsuse edendamine

Lua ELi spordimeeskonnad

Lua ELi riiklik puhkus

ELi passi loomine

Mestimis- ja vahetusprogrammide loomine töötajatele

Lua ELi teemadele pühendatud ELi meediaportaalid

Lua ühtne avalik-õiguslik ELi ringhäälinguorganisatsioon, et edendada kodanike kaasamist ELiga

Tagada, et riiklik avalik-õiguslik ringhäälinguorganisatsioon

muutuks aega ELi aruandlusele

Lua igas liikmesriigi parlamendis ELi küsimusi käsitlevad

kohustuslikud arutelusessioonid, kus osalevad ELi volinikud;

Demokraatia kaitsmine ja tugevdamine

ELi vahendite eraldamise viisi muutmine

Võitlus väärinfoga

Reguleerige lobitööd

Võitlus korruptsiooniga

Koostada käitumisjuhend poliitikutele

Võtta jõulisi meetmeid demokraatlike põhimõteteid

rikkuvate valitsuste vastu

Kontroll ja piirata strateegiliste varade omandiõigust

demokraatiavastaste maailmajõudude poolt

9. Migratsioon

Alates platvormi käivitamisest on rändeteema andnud kokku 2700 vastust, sealhulgas 955 ideed, 1539 kommentaari ja 206 üritust. Selle teema kõige korduvad panused näitavad kolme üldist suundumust. Ühest küljest nõuab üks vastastikmõjude rühm suuremat solidaarsust ja paremaid integratsioonimenetlusi, samas kui teised panused soovivad rohkem meetmeid rände kontrollimiseks ja vähendamiseks. Vahepositsioonile asudes sooviks teine osalejate rühm edendada rahvusvahelist liikuvust, kuid ainult majanduslikult arenenud demokraatiate vahel. Osalejad on arutanud ka Ukraina põgenike sissevoolu. Vastavalt analüüsitakse järgmisi teemasid:

- **ELi ühine rändepoliitika**
- **Humanistlik suhtumine rändesse**
- **Integratsioon**
- **ELi-väline ränne kui oht**
- **Piirikontroll**
- **Rände algpõhjustega tegelemine**

Sündmused

Hiljutised sündmused, mis käsitlesid rännet Euroopa poliitilisest vaatepunktist, puudutasid ELi pagulaspoliitikat, osutades vajadusele vaadata uuesti läbi pagulas- ja varjupaigapoliitika ning luua raamistik rändajate ühiseks jaotamiseks kogu ELis. Kanaari saarte parlamendis korraldatud üritusel arutasid osalejad rände- ja varjupaigapakti üle peetavaid läbirääkimisi ning kutsusid üles parandama saatjata sisserändajatest laste kaitset (vt [üritus](#)). Itaalia katoliikliku organisatsiooni korraldatud veebiüritusel arutati tulevast Euroopa rände- ja varjupaigapakti (vt [üritust](#)).

Taani arutelu keskendus ka sellele, kas Euroopa peaks oma välispiiri avama või sulgema. See üritus tõi kaasa märkimisväärse koostöö mitmekesise publikuga ning tõstas selliseid küsimusi nagu Euroopa piiri hajutamisest, kolmandates riikides asuvate varjupaigakeskuste loomisest ja ELi koostööst selliste riikidega nagu Türgi ja Liibüa tulenevad tagajärjed. (vt [sündmust](#)).

Teisel osalusüritusel arutati, kas ränne kujutab endast võimalust või ohtu, käsitledes selliseid küsimusi nagu seaduslik või ebaseaduslik ränne ning etnilise päritolu ja kultuuri diferentseerimine, nagu Ukraina pagulaste puhul (vt [üritus](#)). Neid küsimusi uuriti ka Leedus toimunud üritusel (vt [üritus](#)).

Seoses integratsiooni teemaga tõstatati Prantsusmaal toimunud üritusel (vt [üritus](#)) vajadus parandada integratsiooni infrastruktuure ja -programme rassilise vihkamise ja diskrimineerimise vastu võitlemiseks.

Seoses Ukraina sõjaga korraldati üritus, et arutada rahvusvahelist solidaarsust ja ELi senist reageerimist Ukraina sõjale koos sellest tulenevate rändemõjudega (vt [üritus](#)).

Hiljutine sündmus toimus ka Poolas, kaasates noori ukrainlasi aruteludesse, mis olid seotud Euroopa integratsiooni, rände ja tulevikuprobleemidega (vt [üritus](#)).

ELi ühine rändepoliitika

Paljud selle teemaga seotud ideed nõuavad ühist ELi rändepoliitikat. Nendega kaasnevad sageli üleskutsed inimõiguste suuremaks austamiseks ja tõhusaks ümberjagamissüsteemiks. Sageli mainitakse ka vajadust reformida Dublini süsteemi. Seadusliku rände alamteemas nõuavad rangema rändepoliitika pooldajad ELi ühist valikulise rände poliitikat, mis hõlmaks kvoote, rangemaid valiku- ja vastuvõtumenetlusi (vt nt [idee](#)). Pakutakse alternatiivseid lähenemisviise seaduslikule rändele, näiteks Euroopa punktipõhise sisserändesüsteemi, mida peetakse mõnikord vajalikuks rändevooegade tõhusamaks reguleerimiseks (vt [idee](#)). Vastajad soovivad samuti uurida mudelit, mis võimaldab viia varjupaigataotlejad üle partnerriiги keskustesse juhtumite läbivaatamiseks (vt [üritus](#)). Rändele avatumad panused nõuavad samuti ühtset ja tõhusamat lähenemisviisi, mis on rohkem kooskõlas Euroopa (sotsiaalsete) väärtustega. Näiteks käsitletakse arvamustes konkreetselt ühtset ja tõhusat ELi varjupaigamenetlust (vt [idee](#)), juhtides samuti tähelepanu vajadusele reformida Dublini määrust, et vältida varjupaigataotlejate ja rändajate ebavõrdset jaotumist (vt nt [idee](#)). Nende panuste hulgas teevad mõned ettepaneku, et rändajatele tuleks anda ajutine ELi pass töö- ja elamisõiguse saamiseks (vt nt [idee](#)). Rände teema üks väga heaks kiidetud idee nõuab ka konkreetsemat ja õiglasemat Euroopa majandusrände poliitikat, millel on seaduslikud sisenemiskanaliid ja integratsioonipoliitika, mis põhineb võrdsel kohtlemisel ja inimõiguste täielikul austamisel (vt [idee](#)).

Ühe panusega edendatakse ideed luua Euroopa Komisjoni varjupaiga- ja rändevolnik, kes peaks tegutsema kooskõlastatult teiste institutsioonidega, et teostada järelevalvet ELi ühise varjupaigasüsteemi üle (vt [idee](#)).

Kodanikud toetavad ka ELi tööjõurände poliitikat või ELi värbamisstrateegiaid kolmandatest riikidest pärit üliõpilastele ja kvalifitseeritud töötajatele. Sellega seoses rõhutab üks vastaja vajadust suurendada ELi pädevust rände valdkonnas, et EL saaks hallata rännet kooskõlas liidu põhimõtete ja väärtustega (vt [idee](#)). Rühm panustajaid edendab ideed edendada selektiivset sisserändeliiki. Sellised osalejad näevad rännet tavaliselt positiivses valguses majanduslike eeliste tõttu, mida see tekitab. Nad teevad ettepaneku suunata konkreetsed riigid oma talentide ligimeelitamiseks (vt [idee](#)) või lihtsustada liikuvuskriteeriume majanduslikult arenenud demokraatiate vahel nii läänes kui ka Aasias, eelkõige vabakaubanduslepingute kontekstis (vt [idee](#)).

Humanistlik suhtumine rändesse

Panustajad, kes järgivad rände humanistlikku seisukohta, pooldavad rändajaid puudutava narratiivi muutmist, eriti arvestades nende panust tervishoiutöötajatenä pandeemia ajal (vt [üritus](#)). Mõnes panuses pooldatakse humanitaarkoridoride loomist või täieulatuslikku avatud piiripoliitikat ning kritiseeritakse solidaarsuse puudumist rändajate suhtes (vt nt [idee](#)). Neid ideid jagavate osalejate seas nähakse üldiselt ELi rändesüsteemi läbikukkumisena algatusi, mille eesmärk on patrullida Vahemerel rändajate tagasitõrjumiseks, või kokkuleppeid rändevooegade kontrollimiseks, nagu ELi ja Türgi vaheline kokkulepe (vt nt [idee](#)). Vastajad nõuavad, et inimõigusi austataks koos lahendustega reguleerimata rände vastu võitlemiseks ning ELi sisserändepoliitikaga, mis sisaldaks lihtsamaid ja kättesaadavamaid varjupaigamenetlusi päritoluriikides, seaduslikke ja turvalisi rändeteid ning inimkaubanduse mahasurumist, et vältida pagulaste surma ELi piiridel (vt nt [idee](#)).

Mõned vastajad teevad ettepaneku õigusraamistiku kohta, et peatada integreeritud isikute ja perekondade sunniviisiline tagasisaatmine ebatavalistesse päritoluriikidesse (vt [idee](#)). Teised osalejad toetavad vabatahtliku tagasipöördumise, mitte sunniviisilise tagasisaatmise strateegiat, kuna esimene, kui seda rakendatakse koostöös päritoluriikidega, on osutunud palju tõhusamaks (vt [idee](#)).

Mõned neist vastustest käsitlevad ka ebavõrdsust, mis mõjutab olemasolevat varjupaiga taotlemise protsessi. Näiteks rõhutavad nad asjaolu, et meessoost varjupaigataotlejate osakaal on märkimisväärselt suurem kui naissoost varjupaigataotlejatel või perekondadel (vt [idee](#)). Teised annavad teada LGBTIQ-varjupaigataotlejate raskustest, nõudes sellele rühmale suuremat kaitset ja paremat toetust (vt [idee](#)).

Integratsioon

Paljud ettepanekud on seotud rändajate integreerimisega. Osalejad tunnistavad vajadust luua tõhusamad integratsiooniprogrammid, pöörates erilist tähelepanu keeleõppele. Mitmed osalejad arutavad ja toetavad ideed, milles palutakse ELil luua integratsiooniprogrammid, esitades erinevaid seisukohti (vt [idee](#)).

Integratsiooni käsitlevate ideede hulgas kutsuvad paljud üles jälgima rändajate jälgimist, et tagada täielik integratsioon ELi liikmesriikides. Üks idee näeb suurt potentsiaali rändajate ja vastuvõtivate kogukondade liikmete tunnustamisel ja edasisel

aktiveerimisel muutuste tegijatena (vt [idee](#)). Rändajate kaasamine kohalikesse projektidesse ja vabatahtlikusse tegevusse on mitmel korral esile kerkinud (vt nt [idee](#)). Üks vastaja rõhutab, kui oluline on võtta integratsiooni suhtes kasutusele valdkonnaülene lähenemisviis, keskendudes kohalikul tasandil vastu võetud poliitika ülekantavusele, ning lähenemisviisi, mis ulatub institutsioonidest kohalikesse liitudesse, kusjuures seda liiki raamistiku loomise eest vastutab EL (vt [idee](#)). Haridust peetakse integratsiooni võtmeks, kus keskne roll on keelel ja Euroopa väärtustel. Sellega seoses leiavad vastajad, et on vaja piisavalt rahastatud programme, et toetada kooliealiste sisserändajate laste kaasamist riiklikku haridussüsteemi (vt [idee](#)). Muud ideed keskenduvad kolmanda taseme haridusele kui suurema integratsiooni peamisele hoovale. Sellega seoses pooldab üks osaleja noorte pagulaste paremat juurdepääsu ülikooliprogrammidele (vt [idee](#)). Konkreetse ettepanekus käsitletakse keelebarjääride küsimust, edendades ideed kasutada tehisintellekt keelelõhe ületamiseks (vt [idee](#)).

Sisserändajate edukat integreerimist kohalikele tööturule peetakse Euroopa majandusele kasulikuks. See kehtib eriti pandeemiajärgses olukorras, nagu rõhutati kahepäevasel üritusel, mille korraldasid Euroopa Komisjon ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Brüsselis (vt [üritus](#)). Üks osaleja toob eelkõige esile majanduslikult masendatud piirkondadesse sisserände positiivsed tulemused (vt nt [idee](#)). Kutsutakse üles korraldama teavituskampaaniaid ja -programme, et suurendada ELi kodanike teadlikkust rassismi vastu võitlemisel ja suurema ühiskonna suunas liikumisel. Üks vastaja nõuab, et poliitikakujundamisega tegelevates asutustes ja migratsiooniga seotud avalikes teenustes töötavad töötajad oleksid mitmekesisemad (vt [idee](#)). Seoses rassismi ja tööturult tõrjutust käsitlevate arvamustega nõutakse seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike võrdset ja õiglast kohtlemist (vt [idee](#)). Mis puudutab diskrimineerimist tööturul, siis üks osaleja juhib tähelepanu sellele, et poliitika kujundamiseks on vaja (tsensuuri) andmeid rändajate etnilise tausta kohta (vt [idee](#)).

Mõned osalejad kahetsevad, et ELi alaliste elanike õigused on piiratud. Nad märgivad, et liit ei anna oma alalistele elanikele hääleõigust ja nõuavad, et hääleõigus oleks residentuuripõhine (vt [idee](#)). Mõned vastajad peavad seda küsimust eriti pakiliseks, kui tegemist on Ühendkuningriigi kodanikega, kes elasid ELis enne Brexitit. Üks idee, mis tekitab vastuolulise arutelu, on kiirmenetluse kasutuselevõtmine, et saada kogu ELi hõlmavaid õigusi Briti kodanikele, kes olid elanud ELis enne Brexitit (vt [idee](#)).

ELi-väline ränne kui oht

Vaatamata mõnede rände toetajate väljendatud vastuseisule, on ideed, mis määratlevad rände avalikult ohuna Euroopa tsivilisatsioonile või poliitilisele stabiilsusele, suhteliselt vähem heaks kiidetud kui integratsiooni ja inimõiguste austamisega seotud ideed. Kui on täpsustatud, esitatakse mured Euroopa tsivilisatsiooni ja poliitilise stabiilsuse pärast ning osalejad toetavad neid märkimisväärselt (vt väga heaks kiidetud [idee näidet](#)).

Ungaris toimunud üritusel arutati mõningaid rändega seotud olulisi õiguslikke küsimusi. Küsimuste hulgas, millele sel üritusel vastati, oli massirände (vt [sündmus](#)) ees ka „õigus (ühiskonna) säilitada oma rahvuskultuur, identiteet ja elustiil“.

Seda tüüpi vastuste kommenteerijad on oma ideedes ja rändeteemalistes arvamustes selgelt välja toodud. Üks täheldatud teema on tunne, et ränne kolmandatest riikidest ohustab ELi tsivilisatsiooni, identiteeti, väärtusi ja kultuuri (vt nt [idee](#)). Need toetajad nõuavad meetmeid ELi-välise rände piiramiseks, rangemat repatrierimispoliitikat ja rändajate liikuvust takistavaid strateegiaid, näiteks rangemat piirikontrolli (vt nt [idee](#)).

Mitmed osalejad hoiatavad ebaseadusliku rände kasutamise eest (poliitilise) relvana, viidates eelkõige rändajate suurele sissevoolule Valgevenest Leedu ja Poola piirile (vt nt [idee](#)). Seoses rändekriisiga Valgevene piiril on vastajate arvamused lahknevad.

Piirikontroll

Suhteliselt suur hulk ideid toetab ranget suhtumist immigratsiooni. Selle liini vastu võtnud osalejad on ebaseaduslike sisserändajate seadustamise vastu ja nõuavad Euroopa piirikontrolliasutuste, näiteks Frontexi suuremat mõjuvõimu. Siiski pooldavad mõned neist pigem riiklikku kui Euroopa lähenemisviisi sisserände kontrollile, kartes, et EL on varjupaigataotlejate suhtes liiga lubav.

Üldiselt toetatakse piirikontrolli valdkonnas rohkem organiseeritud ja kooskõlastatuid jõupingutusi, kutsudes üles ulatuslikumale piirikontrollile, sealhulgas tagasilükkamisasutusele (vt nt [idee](#)), suuremale toetusele Frontexile, selle funktsioonide paremale määratlemisele (vt [idee](#)) ning õiguslikult siduvale lähenemisviisile otsingu- ja päästetegevusele Vahemerele (vt [idee](#)). Siiski arutatakse platvormil sageli Frontexi ja merepatrullide algatuste rolli ning teised osalejad paluvad suuremat kontrolli nende toimimise üle, et tagada inimõiguste austamine (vt [idee](#)). Rohkem toetust leidnud idee nõuab nende rändajate kiiret väljasaatmist EList, kes panevad toime raske kuriteo (vt nt [idee](#)). Samane idee, milles nõutakse ebaseaduslike rändajate tagasisaatmist, tekitab

arutelu toetajate vahel, kes pooldavad kohest repatrieerimist ja vastukäijaid (vt [idee](#)). Üks vastaja teeb ettepaneku katkestada välisabi riikidele, kes ei ole nõus oma kodanikke kodumaale tagasi saatma (vt [idee](#)).

Teised panused nõuavad suuremat solidaarsust ja inimõiguste austamist. Siin arutatud ideed on näiteks ELi tsentraliseeritud jaotussüsteem, mis põhineb solidaarsusel, rahastamine piiri vastuvõtu infrastruktuuride (eluase ja toit) parandamiseks või riigiülene asutus, mis haldab Euroopa pagulaslaagreid, mida haldavad ühiselt eri riigid ja mida rahastatakse ELi vahenditest (vt nt [idee](#)). Hiljutine arutelu ELi rahastamise laiendamise üle, et rahastada rändajate vastaste riiklike tökete loomist, kajastub osaliselt mõnes panuses, mis nõuab ELilt liikmesriikidele suuremat rahalist toetust, et tugevdada füüsilist piirikaitset (vt [idee](#)).

Kui aga osalejad nõuavad ELilt suuremat rahalist toetust, et võidelda rändega piiridel, ei poolda nad alati uute tökete loomist. Mõned neist tunnistavad riigipiiridel tegutsevate kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kesksel rollil ning soovivad rändajate vastuvõtmise ja integreerimisega seotud projektide suuremat rahastamist (vt nt [idee](#)).

Budapestis toimunud üritusel „Tugevamad piirid, tugevam Euroopa“ pooldasid osalejad pragmaatilisemat ja rangemat piiripoliitikat (vt [üritus](#)).

Rände algpõhjustega tegelemine

Väiksem osa ideedest läheb rändeküsimusesse sügavamale ja võtab arvesse vajadust võtta koos poliitikameetmetega rände haldamiseks ELis meetmeid, et tegeleda rände algpõhjustega mujal. Euroopa ja kolmanda maailma riikide, eriti Aafrika riikide vahelist koostööd peetakse rände algpõhjustega tegelemise võtmeks (vt nt [idee](#)). Mõeldes Euroopa tulevikule, rõhutavad vastajad vajadust tegeleda rände algpõhjustega, et tegeleda rändeprobleemidega, millega EL praegu silmitsi seisab. Rahvusvaheliste partnerluste, sealhulgas kolmandate riikidega sõlmitud lepingute roll sisserändevoogude haldamisel oli Portugalis toimunud ürituse (vt [üritus](#)) teemaks.

Ettepanekud selles osas ulatuvad võrdsete kaubandussuhete loomisest, rohkematesse arenguabi kavadesse ja akadeemilisesse koolitusse investeerimisest ning kolmanda maailma riikides elavate inimeste kutsealasest arengust (vt [idee](#)). Ühine mure on see, et abi saavad riigid kuritarvitavad arenguabi, muutes selle ebatõhusaks. Sellega seoses tegi üks osaleja ettepaneku parandada rahaliste vahendite jälgitavust ja seega jälgida nende kasutamist, kasutades plokiahela tehnoloogiaid ja arukaid sertifikaate (vt [idee](#)).

Konkreetne rühm panuseid teeb ELi ülesandeks selle alusel, et tal on olnud osa piirkondlikust destabiliseerimisest, näiteks subsideeritud põllumajanduseksporti kaudu arengumaadesse (vt [idee](#)). Arenenud riikide ja arengumaade vahelise majandusliku ebavõrdsuse vähendamiseks pooldavad mõned osalejad säästva ja kliimamuutustele vastupanuvõimelise põllumajanduse edendamist kolmanda maailma riikides (vt [idee](#)). See aitaks võidelda ka nn kliimärände vastu (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)). Kliimärände nähtusega tegelevad suures osas osalejad, kes soovivad üldsuse suuremat keskendumist sellele küsimusele ja kliimapagulase staatuse tunnustamist rahvusvahelises õiguses (vt [idee](#)).

Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022)

Eelmise perioodi rändeteemalised panused tugevdasid varem vaadeldud teemasid ja alateemasid.

Arvukates ettepanekutes nõuti olemasolevate rände- ja varjupaigasüsteemide parandamist. Sellega seoses peetakse keskselt (vt [idee](#))

varjupaigataotluste menetlemise ühtset Euroopa raamistikku, sealhulgas Dublini süsteemi reformi (vt nt [idee](#)).

Paar ideed soovitas ühendada iga uustulnuk „referent“, kes on juba elama sihtriiki (vt näide [idee](#)). Teised osalejad rõhutasid seaduslike rändeteede tähtsust, et hõlbustada integratsiooniprotsesse (vt [idee](#)) ja pooldasid tööviisade võimaldamist (vt [idee](#)) või ohutumate rändeteede loomist, et piirata rändajate hukkumist Euroopasse suunduvatel marsruutidel, eriti merel viibivaid inimesi (vt nt [idee](#)). Hiljutised sissekanded rände kohta on suures osas polariseerunud, nagu eespool märgitud. Ühelt poolt peavad mõned osalejad rännet ühiskonna ressursiks (vt [idee näidet](#)). Teisest küljest on mõned osalejad edasise rände vastu, kuna paljud rändajad ei suuda integreeruda (vt [idee](#)). Integratsiooni hõlbustamiseks ja julgustamiseks kutsus üks osaleja üles vähendama bürokraatiat, et vähendada takistusi tööd otsivatele rändajatele (vt [idee](#)). Pooldati ka positiivsemat teabevahetust sisserände kohta, et hõlbustada vastuvõtva riigi sujuvamat integratsiooni (vt [idee](#)).

Luaa ühtne ELi valikuline rändepoliitika: kvoodid ja rangemad valikumenetlused
Reformida Dublini konventsiooni foorumeid varjupaigataotlejate ja rändajate võrdsemaks jaotamiseks

Üleskutse luua inimõigusi austav rändesüsteem kooskõlas ELi väärtustega

ELi suuremad rändealased pädevused

Töötada välja ELi tööjõurände poliitika

Nõuda rangemaid seadusliku rände vastuvõtmise menetlusi

Luaa ühine ELi sisserändepoliitika koos tsentraliseeritud rakendusorgani ja -menetlusega

Luaa partnerlussüsteem, mis võimaldab rändajatel taotleda varjupaika oma päritoluriigis

Lihtsamad ja kättesaadavamad menetlused ainult haritud rändajatele, ning soodustada

varjupaigamenetlused päritoluriikides ning humanitaarkoridoride loomine

Võitlus ebaseadusliku rände vastu, inimkaubanduse ja inimsugeldajate vastu võitlemine

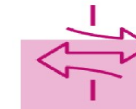
Seaduslike ja turvaliste rändeteede ja -kanalite loomine, et vältida surmajuhtumeid

Luaa õigusraamistik, et peatada integreeritud isikute väljasaatmine ebaturvalistesse päritoluriikidesse

Toetada vabatahtlikku repatrieerimist partnerluste kaudu päritoluriikidega sunniviisilise tagasisaatmise puhul

Humanistlik suhtumine rändesse

ELi ühine rändepoliitika

Migratsioon

Vähendada sisserändajate bürookraatlikke menetlusi
ELi tasandi integratsiooniprogrammide loomine tööotsingutel

ELi kodanike sensibiliseerimine: investeerimine kaasamisega seotud haridusse

Kehtestada rändajate ja varjupaigataotlejate jaoks järelmeetmete trajektoor

Luaa haridussüsteem, et toetada kooliealiste sisserännanud laste kaasamist ning seada prioriteediks keele ja väärtuste harimine

Võidelda diskrimineerimisega ning kohelda sisserändajaid ja seaduslikult elavaid kolmandate riikide kodanikke võrdsel ja õiglasel viisil, näiteks tööturul

Parandada rändajate juurdepääsu vabatahtlikule tegevusele

Suurendada rändeteenistuste ja poliitiliste organite töötajate mitmekesisust

Toetada Ühendkuningriigi kodanikke, kes elavad ELis kaua enne Brexitit, et saada kogu ELi hõlmavaid õigusi kiirmenetluse kaudu

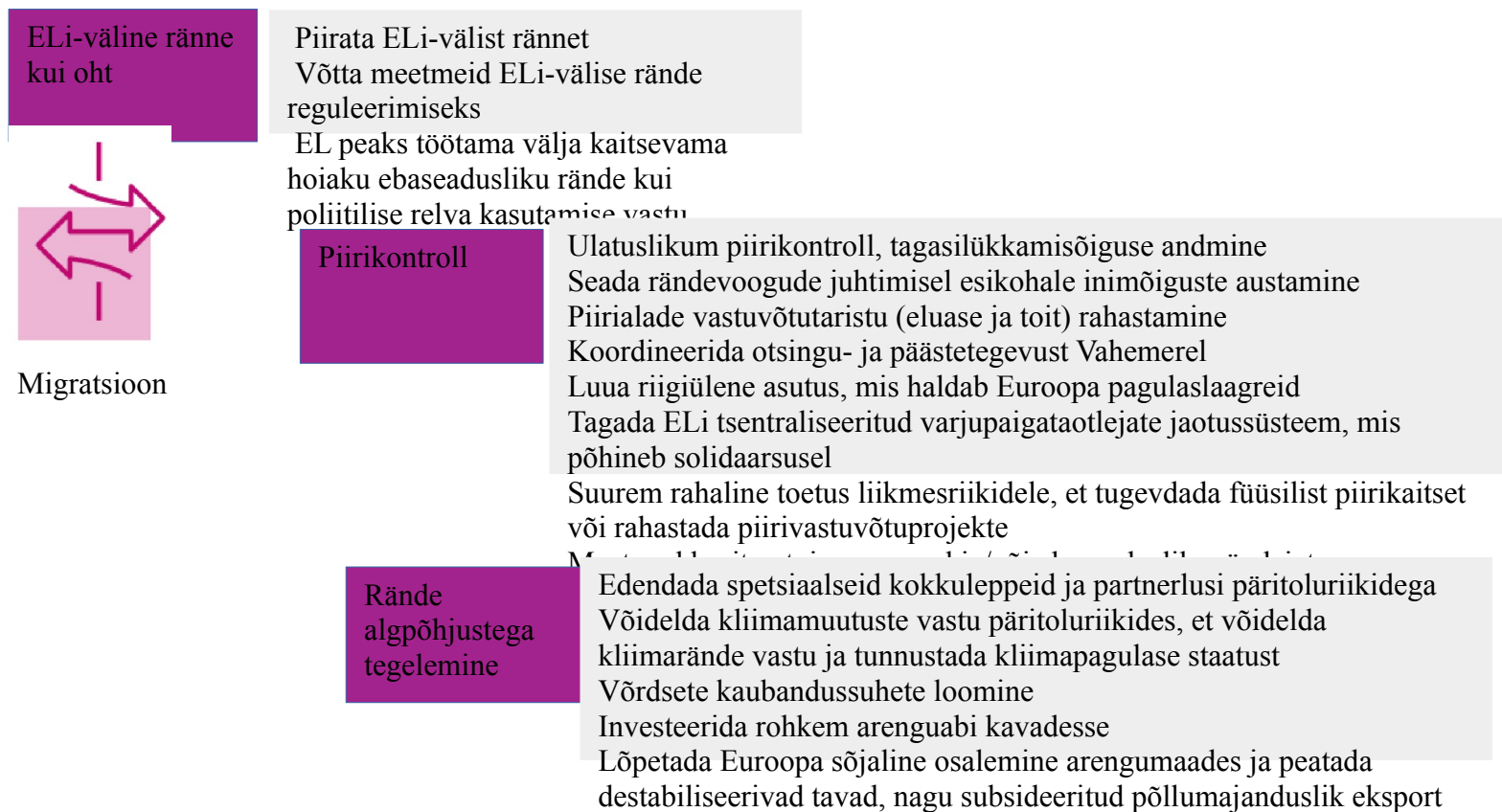
Euroopa Liidu alalistele elanikele hääleõiguse andmine

Edendada integratsiooniga seotud poliitika ja heade tavade ülekantavust ELi riikide vahel

Ühendage iga uustulnuk referentse immigrandiga

Integratsioon

Joonis 24. Mõtdekaart „Ränne“ teema 2. osa

10. Haridus, kultuur, noored ja sport

Hariduse, kultuuri, noorte ja spordi teema alla postitatud ideed hõlmavad erinevaid teemasid, arvestades selle multitemaatilist olemust. Nagu ka mujal platvormil, on üleskutse edendada ühist ELi identiteeti selles teemas määratletud teemade suhtes korduvaks aluseks, mille panus on muu hulgas seotud vahetuste, eri kultuuridega kokkupuutumise ja liikuvusega. See teema on loonud kokku 4976 panust, mis koosneb 2 063 ideest, 1757 kommentaarist ja 1156 üritusest. Erinevaid ideid saab rühmitada järgmistesse teemadesse:

- Edendada ELi ühist identiteeti
- ELi-sisene liikuvus
- Tulevikukindel haridus
- Noorte tööpuudus ja tööpuudus
- Euroopa pärand
- Juurdepääs haridusele ja kultuurile
- Loomingulised ja akadeemilised spetsialistid
- Kaasatus spordis

Sündmused

Möödunud perioodil arutati üritustel mitmeid teemasid, nagu juurdepääs kolmanda taseme haridusele, liikuvus ning haridussüsteemide ja pealkirjade ühtlustamine. Näiteks korraldati Prantsusmaa maalinnas osalusseminar, millel osales 30 noort osalejat, et arutada võimalusi noorte liikuvuse parandamiseks maapiirkondades (vt [üritus](#)).

Poolas, kus registreeriti kõige rohkem üritusi, arutasid osalejad ka Ukrainast pärit noorte rändajate rolli, sealhulgas nende integratsiooni edendamise viise (vt [üritus](#)). Arutelu vormis toimunud üritusel arutasid osalejad eelkõige lahendusi, et aidata lastel, kes ei oska keelt, kohaneda kiiresti uue olukorraga.

Hispaanias, kus on palju selle teemaga seotud üritusi, arutati teemasid, mis puudutasid eelkõige noorte võimalusi ja tööväljavaateid. Ühel Navarra piirkonnas toimunud üritusel oli noorte osalejate üldine tunne üsna pessimistlik, kusjuures enamik neist kaebas võimaluste puudumise üle emantsipeeruda ja kutsus üles parandama koolitransporti, suurendama stipendiumide kättesaadavust ja suuremat abi liikuvusprogrammide taotlemisel (vt [üritus](#)).

Edendada ELi ühist identiteeti

Mis puutub Euroopa identiteedi teemasse, siis üks enim arutatud teemasid on keeleõpe. Keeleõppe kui kultuuridevahelise suhtluse edendamise vahendi ja selle kaudu, kuidas see aitab kaasa ELi ühisele identiteedile, mõistes rõhutatakse vajadust ületada ühekeelne haridus ning kutsutakse üles tunnustama Euroopa kui allika heterogeenset ja mitmekeelset olemust (vt nt [idee](#)). Samuti käsitleti paneeldiskussioonis Berliinis Euroopa mitmekeelsust ning võimalusi mitmekeelse mitmekesisuse tunnustamiseks ja edendamiseks (vt [üritust](#)). Teine mitmekeelsust propageeriv osaleja nõuab suuremat toetust vähemuskeelte õpetamisele koolis (vt [idee](#)). Üks vastaja soovib võtta keelevahetuseks kasutusele ELi rahastatavad reisikupongid (vt [idee](#)).

Ühe ühise Euroopa keele loomist peetakse paljude osalejate arvates Euroopa integratsiooni soodustavaks (vt nt [idee](#)). Seda arutatakse laialdaselt ka teiste ideede teema all (vt [ideenäidet](#)). Arutelu käsitletakse sellise ühise Euroopa keele erinevaid eeliseid ja puudusi ning erinevaid võimalikke keeli, sealhulgas esperanto (vt [idee ja idee](#), mõlemad väga heaks kiidetud), ladina (vt [idee näide](#)) või inglise (vt [idee näide](#)). Eelkõige esperanto teemaline vestlus on tekitanud internetis teatavat huvi, peegeldades arutelu elujõulisust ühe neutraalse keele üle kõigis ELi riikides (vt [üritus](#)).

Teine idee, mis on kõige enam heaks kiidetud, on seotud Euroopa avalik-õigusliku ringhäälingu loomisega (vt [idee](#)). Mitmed ideed on seotud rohkemate ELi meediaportalide (televiioon, raadio ja sotsiaalmeedia) loomisega, et paremini kaasata Euroopa kodanikke ELi küsimustesse ja teemadesse, lõppeesmärgiga tugevdada Euroopa identiteeti ja põhiväärtusi (vt nt [idee](#)). Euroopa meediatoodangu levitamise soodustamine, näiteks ELi ühise meediaturu loomise kaudu, on paljude osalejate ideena edasi arenenud (vt nt [idee](#)). Üks idee on luua konkreetne ELi meediaplatvorm, mis on kohandatud keeleõppele (vt [idee](#)).

Ideede alamteema on seotud haridusega, kus osalejad soovivad kehtestada kõigis Euroopa keskkoolides kohustuslik kursus ELi ajaloo ja institutsioonide kohta, mis oleks vahend noorematele põlvkondadele, et suurendada ELiga seotud huvi ja vastutustunnet, tõhustades seeläbi ELi identiteedi loomise protsessi (vt nt [idee](#)).

Euroopa ajalooalaseid teadmisi peab oluliseks ka teine osaleja, kes teeb ettepaneku algatada Euroopa uuring, et mõõta noorte ajalooalaseid teadmisi (vt [idee](#)), samas kui teine edendab ideed luua ametlik Euroopa ajaloo õpik (vt [idee](#)).

Paljud osalejad peavad oluliseks ELiga seotud kooliüritusi (vt nt [idee](#)), kusjuures üks neist teeb ettepaneku luua õpetaja, kes vastutab ELiga seotud ürituste ja programmide koordineerimise eest (vt [idee](#)). Paljud ideed, mis on seotud ELi ühise identiteedi edendamisega, viitavad eri liikmesriikide koolide vahelise teabevahetuse või mestimise eri vormidele, et edendada sõprust üle liikmesriikide piiride (vt [idee](#)). Ühe ideega tehakse ettepanek edendada Euroopa ajaloo uurimist koolide õppekavades, sealhulgas iga üksiku Euroopa riigi ajaloos (vt [idee](#)).

Spordi alateemas, mis on seotud ELi ühise identiteedi edendamisega, arutatakse rohkem riikidevaheliste ja üleeuroopaliste spordiürituste korraldamist (vt [ideenäide](#)) ja võimalust luua Euroopa spordimeeskond, mis võiks konkureerida rahvusvahelistel üritustel (vt nt [idee](#)). Lisaks on esile tõstetud ELi ühiste sümbolede tähtsust seoses ühise ELi identiteedi loomisega, muu hulgas ideega lisada ELi lipud ELi liikmesriikide sportlaste spordivarustusele ja vormiriietusele (vt [idee](#)).

Teine idee, mis on rohkem heaks kiidetud ja mida teistes teemades laialdaselt mainitakse, puudub 9. mail Euroopa riigipüha loomist, et edendada ühist Euroopa vaimu (vt nt [idee](#)).

Euroopa kultuuri edendamist, näiteks muusikat erinevates Euroopa keeltes, mainib üks osaleja, kes soovib, et raadiotelt nõutaks vähemalt 20 % muu kui ingliskeelse muusika voogesitamist (vt [idee](#)).

Toitu nähakse ka kui viisi, kuidas luua sildid Euroopa riikide ja kultuuride vahel (vt [idee](#)), mis annab osalejale võimaluse teha ettepanek luua ELi rahastatud Euroopa retseptide rakendus (vt [idee](#)).

ELi-sisene liikuvus

ELi-sisese liikuvuse teema toob kaasa suhteliselt suure panuse.

Need kas edendavad ideid olemasolevate liikuvusprogrammide parandamiseks või esitavad uued esialgsed ettepanekud.

Mõned osalejad teevad ettepaneku luua ELis kõrghariduskursuste taotlemiseks ELi juhitav veebiportaal. See portaal võimaldaks õpilastel samaaegselt kandideerida erinevatele programmidele Euroopa Liidus (vt nt [idee](#)).

Teine allteema, mille mitmed vastajad tõstasid, on seotud Erasmuse programmi laiendamisega mitteülikoolis viibivatele noortele, näiteks laiendades seda keskkooliõpilastele, sealhulgas kutsehariduses osalejatele. See annaks neile, kes ei ole läinud kõrgharidusse, võimaluse elada välismaal, vahetada häid tavasid, õppida uusi keeli ja kultuure ning laiendada oma oskusi üldiselt (vt nt [idee](#)).

Lisaks on osalejad rõhutanud vajadust muuta Erasmuse programm madala sissetulekuga üliõpilaste jaoks kaasavamaks. Üks idee on parandada Erasmuse stipendiumide kohandamist

elukallidusega igas riigis (vt [idee](#)). Sellega seoses teeb üks osaleja ettepaneku usaldada sihtriigi ülikoolile Erasmus stipendiumide eraldamise ülesanne, nii et taotlejad saaksid taotleda otse oma eelistatud sihtülikooli, selle asemel et taotleda oma koduülikooli kaudu (vt [idee](#)). Soov parandada programmi praegust vormi rõhutab teadlikkust haridusalase liikuvuse programmide tähtsusest. Seda näitab ka selle teemaga seotud erinevate sündmuste olemasolu, mis on seotud eespool esitatud kahe ideega (vt [üritus](#)).

Üks osaleja nõuab Ühendkuningriigi üliõpilaste taasintegreerimist Erasmus+ programmi (vt [idee](#)). Üldiselt kerkivad ideed Erasmus programmi juurdepääsetavuse ja kaasavuse kohta sageli uuesti esile. Näiteks tehakse viimastes arvamustes ettepanek laiendada Erasmus programmi muudele koolituskategoriatele, näiteks põllumajandusele ja muudele käsitööliikidele (vt [idee](#)).

Teine fookusvaldkond on algatus „DiscoverEU“. Mõned osalejad teevad ettepaneku laiendada DiscoverEU algatust kõigile noortele alates 18-aastastest (vt nt [idee](#)).

Akadeemilist liikuvust käsitlev idee puudutab Lissaboni tunnustamise konventsiooni ratifitseerimist, et hõlbustada kutsealast ja akadeemilist liikuvust Kreekas (vt [idee](#)). Ainulaadne idee liikuvuse kohta, mis võib olla pärit kolmandatest riikidest, on seotud Euroopa stipendiumikava „Student At Risk“ loomisega üliõpilastele, keda süüdistatakse nende oma riigis, et kaitsta akadeemilist vabadust (vt [idee](#)).

Tulevikukindel haridus

Paljud ideed väljendavad vajadust haridus ümber mõelda praegusel digiteeritud ajastul, eriti pärast COVID-19 pandeemiat, mis muutis koolides ja ülikoolides õpetamistavasid. Paljude vastajate sõnul on hariduse ümbermõtestamine digitaalajastul Euroopa tulevase ülemaailmse konkurentsivõime ja moderniseerimise eeltingimus (vt nt [idee](#)). Kursustele juurdepääsu hõlbustamiseks pakuvad osalejad välja digitaalsed volikirjad ja uurimismaterjalid ning loovad kõigi akadeemiliste ressursside ühtse hoidla või ühtse Euroopa digiplatvormi, mis on avatud kõigile akrediteeritud ELi kõrgharidusasutustele (vt [idee](#)). See üleskutse käib käsikäes vajadusega edendada IKTD koolides ja ülikoolides, toetades ka koole riistvara ostmiseks (vt nt [idee](#)).

Seoses hariduse jaoks piisavate seadmete ja ruumidega on platvormi kasutajate poolt kõrgelt heaks kiidetud ettepanek Euroopa hariduskava kohta. See oleks „Euroopa strateegia, mis keskendub haridustaristusse tehtavate otseinvesteeringute toetamisele ning hariduse ja elukestva õppe kättesaadavuse, ühenduvuse ja kvaliteedi parandamisele“ (vt [idee](#)). Veel üks väga

heaks kiidetud idee teeb ettepaneku kehtestada õigus elukestvatele õppele ja koolitusele (vt [idee](#)). Pehmete oskuste ja eelkõige kunstilise tegevuse edendamist peavad panustajad sageli oluliseks sammuks ELi üliõpilaste kriitilise mõtlemise arendamisel ja nende üleilmsete väärtuste tugevdamisel, eriti noores eas (vt nt [idee](#)). Kaasavate haridusmeetodite rakendamist ja üldisemalt mitmekesisuse edendamist hariduses peetakse oluliseks eesmärgiks hariduse tuleviku jaoks ELis (vt [idee](#)). See peegeldab ka ideid vajaduse kohta võidelda feminitsiididega (vt [idee](#)) ja antisemitismiga hariduse kaudu (vt [idee](#)). Ideede alamteema käsitleb vajadust reformida haridustavasid, et toota täiskasvanuid, kes suudavad olla ELi aktiivsed kodanikud. Lisaks ELi käsitlevatele vahetustele ja haridusele, nagu eespool käsitletud, hõlmab see alateema ideid, mis käsitlevad vajadust soodustada noorte õpilaste aktiivset sotsiaalset osalemist koolides (vt [idee](#)) või arendada kultuuridevahelisi oskusi, näiteks rohkem võõrkeelte õppimise tavasid (vt [idee](#)). Mitmel üritusel (vt [ürituse näide](#)) uuriti sellega seotud ideed, nimelt keelte mitmekesisust ja nende meediakajastuse võimalikku rolli õppimise hõlbustamisel ja ühise Euroopa identiteedi loomisel. Rühm toetajaid on juhtinud tähelepanu vajadusele vaadata läbi praegune haridussüsteem, et valmistada noori ette tulevikuks. Panustajad nõuavad haridust majanduse ja rahanduse (vt [idee](#)) ja kliimamuutuste (vt nt [idee](#)) kohta, sealhulgas Euroopa kliimakorpuse loomist (vt [idee](#)). Lisaks kutsutakse üles looma mehhanisme, et parandada noorte STEM-oskusi (teadus, tehnoloogia, inseneriteadus ja matemaatika), nt kogu ELi hõlmava loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna põhioskuste programmi (vt [idee](#)) kaudu. Lisaks, nagu on rõhutatud digiülemineku teemas, nõuavad panustajad noortelt digitaalse heaolu alast koolitust (vt [idee näidet](#)). Digitaalse heaolu küsimus võib kuuluda ka üldisema üleskutse alla suurendada vaimse tervise toetamist koolides (vt [idee](#)). Mõnede osalejate poolt välja töötatud tulevikukindla hariduse idees on koolide õppekavad paindlikud (vt [idee](#)) ning koolid toetavad õpilaste ühendusi ja tegevusi, mis koolitavad õpilasi iseseisvateks täiskasvanuteks (vt [idee](#)). Sellega seoses võib ettepanek suurendada kodanikuühiskonna organisatsioonide mõju koolides käia käsikäes selle „osalevama“ kooli kontseptsiooniga (vt [idee](#)). Selle seisukohaga kooskõlas on ka idee edendada spordipraktikat ja suurendada sporditunde koolis (vt [idee](#)). Õpetajate hindamisi, mida ideaalis koordineerib Euroopa Liit, toetavad ka teised osalejad (vt [idee](#)). Ideede tegevussuunas arutatakse ka (kutsealase) hariduse vastavusse viimist töömaailmaga (vt nt [idee](#)) ja vajadust edendada hariduses ettevõtlusoskusi (vt [idee](#)). Mõned platvormile lisatud ideed keskenduvad innovatsiooni ja ettevõtluse alasele koolitusele (vt nt [idee](#)) ja vajadusele

tunnustada paremini informaalset õpet (vt nt [idee](#)). Sellega seoses hõlmab teine ettepanek kohustusliku kutsealase suunitluse kehtestamist, et hinnata õpilaste andeid ja huvisid varakult nende koolikursuses (vt [idee](#)).

Teine teema, mis kerkis esile pärast pandeemia ajal veebiklasside levikut, on koduõpe. Üks osaleja nõuab koduõppe tunnustamist kõigis ELi riikides (vt [idee](#)).

Idee luua kõigile ELi riikidele ühine standardne lõpueksam on esitatud ühe osaleja poolt (vt [idee](#)).

Töö ebakindlus ja tööpuudus noorte hulgas

Noorte tööhõive on platvormil korduv teema ka seetõttu, et see on rangelt seotud hariduse ja koolitusega. Paljud haridusprogramme arutavad ideed keskenduvad ka tööalasele konkurentsivõimele ja tööturule ülemineku (vt nt [idee](#)). Kuid noorte puhul peavad osalejad oluliseks ka töötuse küsimust ning mittetöötavate ja mitteõppivate noorte (NEET-noored) küsimust ning mõned sellega seotud ideed on väga heaks kiidetud (vt nt [idee](#)). Noorte tööalase ebakindluse teemat arutavad mitmed osalejad, kes kutsuvad üles toetama ebakindlates töötingimustes noori kvaliteetsete töökohtade, õiglase tasu ja sotsiaalkaitse kättesaadavuse kaudu (vt [idee](#) ja [idee](#)). Ebakindlate töösuhete puhul palub üks vastaja ELil kaotada tasustamata praktika (vt [idee](#)). Teised teevad ettepaneku laiendada noortele suunatud teatavaid tagatisi ja tööhõive toetamise vorme (vt [idee](#)) või isegi rakendada kvaliteedistandardeid, mis oleksid siduvad kõigile ELi ja riiklike taastekavade alusel loodud töökohtadele ([vt idee](#)). Mõned panustajad pööravad erilist tähelepanu nendele liikmesriikidele, mida noorte töötus rohkem mõjutab, näiteks Vahemere piirkonna riigid (vt [idee](#)). Leedus toimunud üritusel keskenduti mitmetele väljakutsetele, millega noored pandeemiajärgsel perioodil silmitsi seisavad, sealhulgas töötusele. Üritusel arutati, kas Euroopa Ülemkogu strateegilises tegevuskavas 2019–2024 võetakse täielikult arvesse noorte konkreetseid probleeme (vt [üritus](#)).

Euroopa pärand

Suhteliselt väiksem panuste kategooria on need, mis nõuavad Euroopa kultuuri ja pärandi kaitsmist ja tähistamist, näiteks ELi kultuurivoliniku (vt [idee](#)) kasutuselevõtmise kaudu ja üldiselt rohkem investeringuid ELi ühise kultuuripärandi säilitamiseks. Samuti kutsutakse üles säilitama

eelkõige vähemusrühmade väljendatud traditsioone (vt [üritus](#)) ning usulist kultuuripärandit (vt [idee](#)).

Üldisemalt on tehtud ettepanek luua ELi liikmesriikide raamatukogudega seotud virtuaalne raamatukogu, mille eesmärk on muuta haruldased raamatud ja kunstiteosed kõigile ELi kodanikele laiemalt kättesaadavaks (vt [idee](#)).

Juurdepääs haridusele ja kultuurile

Hariduse kättesaadavuse teema on sageli mainitud. See hõlmab erinevat liiki ebavõrdsust juurdepääsul, samuti erinevat haridustaset, pöörates erilist tähelepanu kolmanda taseme haridusele. Kuigi selle teemaga seotud ideid on suhteliselt vähe arutatud, on mõned osalejad positiivselt tervitanud ettepanekut muuta juurdepääs haridusele kõigile tasuta (vt [idee](#)).

Üleminek, mida osalejad peavad oluliseks, on üleminek kesk- ja kolmanda taseme hariduse vahel. Sellega seoses on osalejatel mitu üleskutset, et toetada üliõpilasi selles olulisel üleminekul (vt nt [idee](#)), sealhulgas täiustatud ülikoolide orientatsiooni programmide (vt [idee](#)) kaudu. Mõned kategooriad on kolmanda taseme hariduse omandamisel eriti ebasoodsas olukorras. Sellega seoses kutsutakse üles toetama etnilisi vähemusi ja puuetega inimesi juurdepääsul kolmanda taseme õpingutele (vt [idee](#)). Teised osalejad on teadlikud, et muud hariduse takistused võivad olla geograafilised või majanduslikud. Nende takistuste ületamiseks nõuavad mitmed osalejad maapiirkondades suuremaid haridusressursse (vt nt [idee](#)) ning mõned teevad ettepaneku kehtestada eri liiki ELi rahastatavad sotsiaaltoetused, et tagada õpilaste rahaline sõltumatus (vt nt [idee](#)).

Ebavõrdsus juurdepääsu osas ei mõjuta mitte ainult kolmanda taseme haridust, vaid ka kultuurirajatisi ja muuseumi. Seega ühe osaleja üleskutse hõlbustada puuetega inimeste juurdepääsu muuseumidele (vt [idee](#)). See oli ka teema „We All Need Teater“ kampaania (vt [üritus](#)), mis oli pühendatud konkreetsele juurdepääsu teatrid puuetega inimestele. Teine ettepanek käsitleb ELi muuseumipassi kasutuselevõtmist, et muuta muuseumid taskukohasemaks (vt [idee](#)). See mõte peegeldab kultuuripasside või vautšerite kasutuselevõttu, mille on välja töötanud mitu osalejat (vt [idee näidet](#)). Teise idee eesmärk on selle asemel käsitleda seda küsimust laiemast perspektiivist, tehes ettepaneku suurendada kultuuri rahastamist avaliku sektori vahenditest, vähendades seeläbi selle sõltuvust eravahenditest (vt [idee](#)). Ühe osaleja poolt esile tõstetud halvem olukord on endiste kinnipeetavate olukord. Hoolimata karistuse kandmisest püüavad paljud endised vangid minna tagasi normaalsele ühiskondlikule elule, mis

suurendab nende riski saada korduvateks õigusrikkujateks. Seetõttu on eriti oluline haridus ja koolitus vanglates (vt [idee](#)). Selleks, et suurendada teadlikkust nendest küsimustest, edendab üks osaleja Euroopa tasandil võrdsete võimaluste päeva loomise ideed (vt [idee](#)).

Loomingulised ja akadeemilised spetsialistid

Nagu eespool mainitud, on eelkõige noorte töö ebakindluse küsimus tekitanud platvormil osalejate märkimisväärset tähelepanu. Loomesektorit mõjutab eriti ebakindel töö.

COVID-19 pandeemia mõju kultuuritöötajate ja loomekogukondade töötingimustele on tekitanud tõsise arutelu nende staatuse ja ELi institutsioonide rolli üle õigusraamistiku loomisel, mis parandaks sektori ebakindlust (vt nt [idee](#)). Üks osaleja palub ELil toetada loomesektorit, et tagada loometöötajate õiglase tasu (vt [idee](#)). Teise panuse kohaselt tuleks taastefondi vahendeid kasutada kultuurisektori ja eelkõige raamatusektori (vt [idee](#)) rahastamiseks, samas kui ühes panuses nõutakse konkreetset tantsuinstituutide rahalise toetuse suurendamist (vt [idee](#)).

Kultuuritöötajate professionaalsemaks muutmine oli oluline aruteluteema mitmel kultuuriteemalisel üritusel kogu Euroopas (vt näiteks [üritus](#)). Üks osaleja teeb ettepaneku, et EL tunnustaks kunstnike staatust, mis hõlbustaks ka kultuurivahetust (vt [idee](#)).

Muud loomingulise valdkonnaga seotud soovitusel puudutavad nii kohalikul tasandil tegutsevate organisatsioonide toetamist kui ka riikliku ja piirkondliku kaasrahastamise integreeritud süsteemi loomist, mis hõlbustaks suuremat rahvusvahelist kultuurikoostööd (vt nt [idee](#)).

Akadeemilised spetsialistid ja teadlased on teine kutsealane kategooria, mida töö precarity tugevalt mõjutab. Ühe ideega tehakse ettepanek muuta teadustoetuste eraldamise viisi, et muuta see sobivamaks valdkondadevahelisteks uuringuteks (vt [idee](#)).

Kaasatus spordis

Spordiga seotud ideed, eriti kui seda arutatakse teemana iseenesest, hõivavad platvormil mõnevõrra väiksema ruumi. Spordi teemat on arutanud mitu osalejat.

Nagu eespool mainitud, pooldavad paljud osalejad Euroopa spordimeeskonda ja teised nõuavad rohkem spordiharjutusi koolides, kuid spordi teemat mainitakse sageli ka seoses muude teemadega, näiteks kaasavusega. Osalejad seavad kahtluse alla spordi võime olla kaasavad (vt [idee näidet](#)) ja

pakuvad välja ideid spordi kaasavuse parandamiseks (vt nt [idee](#)). Ühes panuses palutakse ELil tagada sooline võrdõiguslikkus spordis, muu hulgas spetsiaalse Euroopa asutuse loomise kaudu (vt [idee](#)). Europa Pressi korraldatud kohtumisel arutasid osalejad, kas spordimood on seksuaalne. Teine panustaja heidutab ELi ülikoolide maksusüsteemide suurt mitmekesisust, mõnel juhul kõrgeid, nõudes õiglast ülikoolide maksustamist (vt [idee](#)).

Teine spordi sageli mainitav aspekt on ebavõrdne üldsuse teadlikkus vähem levinud spordist (vt nt [idee](#)). Sellega seoses peaksid institutsioonid ühe idee kohaselt sekkuma, et toetada harvemini praktiseeritud sporti (vt [idee](#)).

Saksamaal toimunud üritusel arutati viise, kuidas sport saaks panustada kliimameetmesse, kus osalejad, kes olid peamiselt spordiklubide liikmed, jagasid heade tavade näiteid (vt [üritus](#)).

Uued ideed möödunud perioodil (21/02/2022–09/05/2022)

Viimases panuses ei käsitletud uusi teemasid ega alateemasid.

Ideede osas olid mitmed ettepanekud seotud tulevikukindluse hariduse teemaga, näiteks koolide õppekavade ajakohastamine (vt nt [idee](#)) või erinevate haridussüsteemide reform ja ühtlustamine (vt nt [idee](#)). Samuti pakuti välja õpetajate koolituskavad, kus ühel üritusel osalejad Itaalias rõhutasid vajadust koolitada õpetajaid ELi pakutavate võimaluste kohta (vt [idee](#) ja [üritus](#)). Samuti tõstatati vaimse tervise teema, kus panustaja soovitas koolides tasuta psühholoogilist abi (vt [idee](#)).

Teine sageli ilmunud teema on seotud ELi ühise identiteedi edendamisega (vt nt [idee](#)). Nagu varem teatatud, tunnevad panustajad, et vahetusprogrammidel on oluline roll mitmekesisuse edendamisel ja inimeste usalduse suurendamisel ELi vastu (vt [idee](#)).

Arvukad ELi-sisese liikuvusega seotud ideed, kus osalejad kutsusid üles laiendama vahetusalgatusi (vt nt [idee](#)).

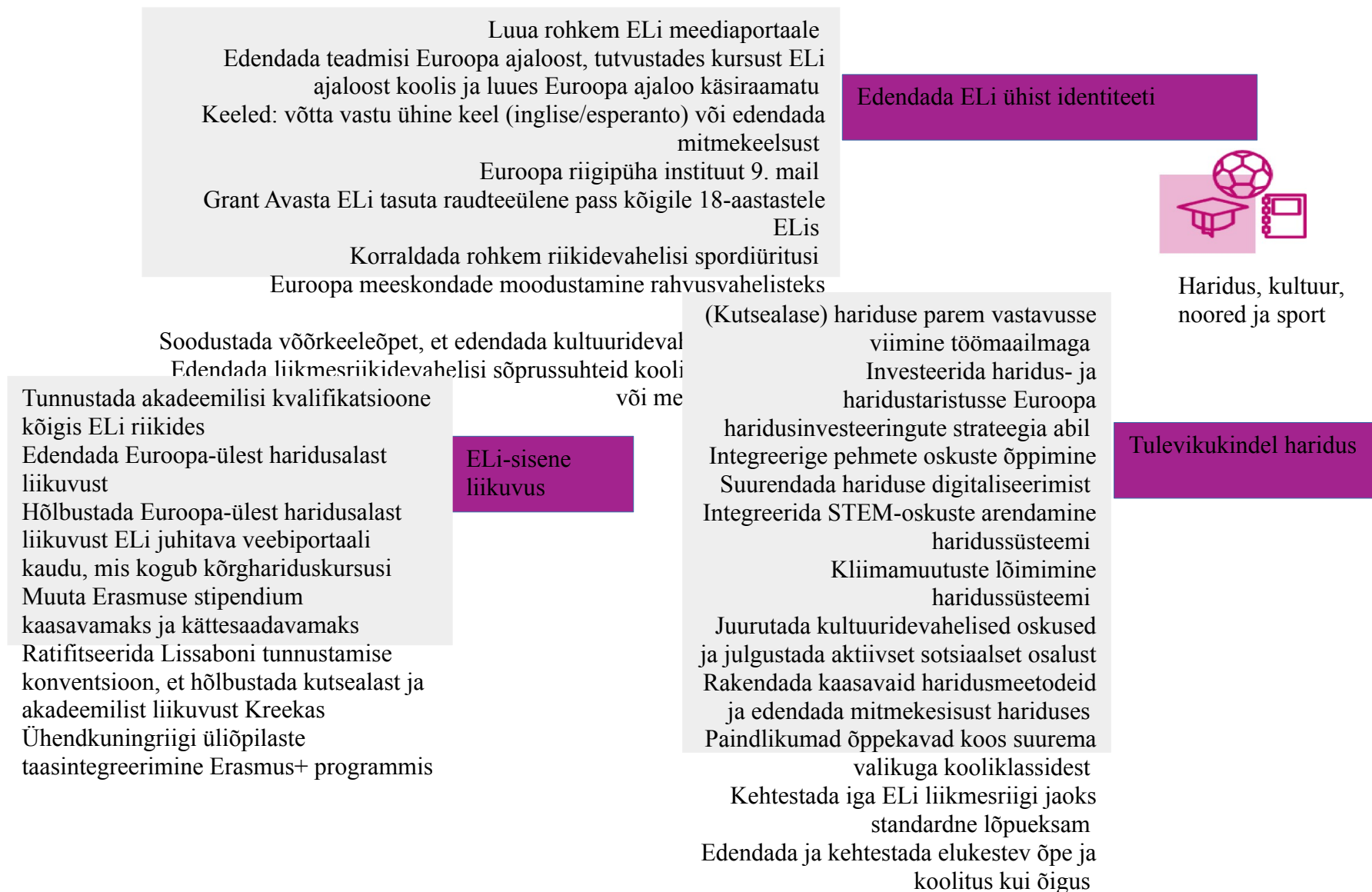
Europe Directi poolt Napolis korraldatud noorteteemaline arutelu tekitas mitmeid ideid hariduse teemal, näiteks vajadus luua ühine Euroopa haridussüsteem, kus akadeemilise kvalifikatsiooni tunnustamist eri ELi riikide vahel mainiti olulise sammuna selles suunas (vt [idee](#)). Teises ettepanekus väljendati vajadust suurendada juurdepääsu kolmanda taseme haridusele ja kultuurile (vt [idee](#)).

Noorte teemal arutatakse noorte tööhõive küsimusi, mida käsitletakse ka muudes teemades. Lisaks pooldab vastaja noorte rolli tugevdamist meedias, et tagada õiglane esindatus ja vähem stereotüüpne negatiivne aruandlus (vt [idee](#)).

Spordi ja vaba aja veetmise tähtsust rõhutasid ka paljud osalejad, kes rõhutasid spordihariduse, aga ka sellega seotud üleeuroopalise tegevuse võtmerolli (vt näiteks spordihariduse [idee](#)).

Harvemini mainitud ideid, mis on seotud loominguliste ja akadeemiliste spetsialistidega, samuti toetust piiriülesele akadeemilisele uurimistöole ja teaduskoostööle (vt nt [idee](#)).

Joonis 25. Meelekaart „Haridus, kultuur, noored ja sport“ 1. osa

Joonis 26. Meelekaart „Haridus, kultuur, noored ja sport“ 2. osa

Töö ebakindlus ja tööpuudus noorte hulgas

Viivitamatud ja konkreetsed meetmed noorte töötuse vastu võitlemiseks
Tagada noortele paremad töötingimused ELis
Tunnustada informaalset õppimist

Juurdepääs kolmanda taseme haridusele ja kultuurile

Toetada üleminekut keskharidusest kolmanda taseme hariduseni sihtotstarbeliste orientatsiooniprogrammide kaudu
Kaaluda etnilise, füüsilise ja sotsiaalmajandusliku ebavõrdsuse rolli kolmanda taseme haridusele ebavõrdse juurdepääsu kindlaksmääramisel
Parandada puuetega inimeste juurdepääsu kultuurimälestistele, nagu teatrid, Kinnipeetavate koolituse ja hariduse kindlustamine
Tunnustada informaalset õppimist

Haridus, kultuur, noored ja sport

Euroopa pärand

Euroopa kultuuri ja pärandi tähistamine, kaitsmine ja väärtustamine
ELi kultuurivoliniku ametisse nimetamine
Vähemuste ja usurühmade

kultuuripärandi

Loomingulised ja akadeemilised spetsialistid

Luaa õiguslik raamistik, et vähendada ebakindlust kultuuri-, loome- ja akadeemiline sektor
Kultuuritöötajate professionaalsemaks muutmine
Tõhustada piiriülest ja rahvusvahelist kultuurikoostööd
Rahastage akadeemilisi uuringuid ja muutke vahendite eraldamise viisi
Kasutada taastefondi vahendeid kultuurisektori toetamiseks

Kaasatus spordis

Edendada vähem levinud sporti
Suurendada etnilist ja soolist kaasatust spordis
Sport kui kaasav sõiduk

I LISA: Hetkel kõige enam toetatud ja kommenteeritud ideede nimekiri teemade kaupa

Enamik kommenteeritud ja kinnitatud ideid teema kohta (19/04/2021–09/05/2022)

Käesolevas lisas esitatakse alates 9. maist 2022 iga teema kohta kõige rohkem kinnitatud ja kommenteeritud ideed, sealhulgas üksikisikute soovitusel ja organisatsioonide edendatavad ideed. See hõlmab ka teema „Muud ideed“ all registreeritud ideid; ülejäänud raportis on selle teemaga seotud ideed paigutatud ühte üheksast temaatilisest teemast või valdkondadevaheliste küsimuste korral mitme teema alla. Käesoleva lisa eesmärk on kajastada suurt huvi platvormi mõnede ideede vastu või nende üle arutlemist.

Pange tähele, et kinnitused on sarnased „samasuguse/üleva hääletusega“ sotsiaalmeedias. Need osutavad osalejate huvile ja üldisele pooldamisele idee vastu, kuid ei anna märku mis tahes vastuseisust sellele. Seetõttu ei ole kinnituste arv märk idee üldisest toetamisest, vaid vaid üks paljudest aspektidest, mida tuleb platvormi panuse analüüsimisel arvesse võtta. Kommentaarid võivad hõlmata mitmesuguseid tagasisidet, alates neutraalsest kuni nõustumise või mittenõustumiseni. Rohkem teavet platvormil esitatud vastuste analüüsi kohta on esitatud II lisas.

	Kõige rohkem heaks kiidetud	Enamik kommenteeritud
Kliimamuutused ja keskkond	Idee: Õiglane üleminek (vt idee) Kinnituskirjad: 477 Kommentaarid: 19	Idee: Tuumaenergia edendamine, kui taastuenergiat ei saa kasutada (tõlgitud) (vaata ideed) Kinnituskirjad: 120 Kommentaarid: 162
	Idee: Lõpetada kõik fossiilkütuste toetused (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 326 Kommentaarid: 28	Idee: Parandada Euroopa tööstuslike tuuleelektrijaamade arendamisel looduse, keskkonna, bioloogilise mitmekesisuse ja inimeste kaitset (vt idee) Kinnituskirjad: 36 Kommentaarid: 96
	Idee: Muuta Euroopa raudteevõrk ELi-siseste ühenduste asendamiseks kättesaadavamaks ja soovitatavamaks (vt idee) Kinnituskirjad: 240 kommentaari: 35	Idee: Muuta tuumaenergia rohelise ümberkujundamise keskmesse (vt idee) Kinnituskirjad: 37 Kommentaarid: 79
	Idee: Euro Trainscanner (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 203 Kommentaarid: 63	Idee: Keskkonnareostuse vähendamine sisserändepoliitika abil (vt idea) Kinnituskirjad: 8 Kommentaarid: 74
	Idee: Elussöödaga kalapüügi keeld ELis (vt idee) Kinnituskirjad: 177 Kommentaarid: 23	Idee: Euro Trainscanner (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 203 Kommentaarid: 63

	Kõige rohkem heaks kiidetud	Enamik kommenteeritud
Tervis	Idee: Teadusmahukad terve pikaajalise tehnoloogia arendus ja juurdepääs (vt idee) Kinnituskirjad: 603 Kommentaarid: 83	Idee: Peatage päevavalguse säästmise aeg muutke: Astronoomiliselt õige aja vastuvõtmine ja valikuliselt volitus viia lahtiolekuajad 1 tunnini varem (vt idee) Kinnituskirjad: 41 Kommentaarid: 131
	Idee: Võrdne juurdepääs taskukohastele ja kvaliteetsetele avalikele teenustele, sealhulgas tervishoiule (vt idee) Kinnituskirjad: 462 Kommentaarid: 17	Idee: Teadusmahukad terve pikaajalise tehnoloogia areng ja juurdepääs (vt idee) Kinnituskirjad: 603 Kommentaarid: 83
	Idee: Müalgilise encefalomüeliidi uuringud (ME/CFS) (vt idee) Endorsements: 217 Kommentaarid: 5	Idee: Tõhusam abi tänu ühisele keelele: Esperanto (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 43 Kommentaarid: 36
	Idee: Keskendumine vananemise ja pikaajalise uuringutele (vt idee) Kinnituskirjad: 168 kommentaari: 32	Idee: Mitmekeelsus haiglas: Meditsiinitöötajad, kes on koolitatud rahvusvahelises esperanto keeles (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 22 kommentaari: 35
	Idee: Aluslepingu muutmine, et tugevdada ELi pädevust tervishoiu valdkonnas (vt idee) Kinnituskirjad: 117 kommentaari: 7	Idee: Keskendumine vananemise ja pikaajalise uuringutele (vt idee) Kinnituskirjad: 168 Kommentaarid: 32

	Kõige rohkem heaks kiidetud	Enamik kommenteeritud
Tugevam majandus, sotsiaalne õigus ja töökohad	Idee: Muuta ELi eelarve eurooplaste jaoks toimivaks: Fiskaalliit (vt idee) Kinnituskirjad: 581 Kommentaarid: 33	Idee: Tingimusteta põhisissetulek (UBI) kogu ELis, mis tagab iga inimese materiaalse eksistentsi ja võimaluse ühiskonnas osalemiseks (vt idee) Kinnituskirjad: 319 Kommentaarid: 127
	Idee: ELi uus majandusmudel ja juhtimine (vt idee) Kinnituskirjad: 561 Kommentaarid: 34	Idee: Kui palju Esperanto säästaks Euroopa Liitu? (vaata ideed) Kinnituskirjad: 79 kommentaari: 85
	Idee: Euroopa sotsiaalõiguste sammas sotsiaalse turumajanduse jaoks (vt idee) Kinnituskirjad: 557 Kommentaarid: 37	Idee: Tingimusteta põhisissetulek (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 77 Kommentaarid: 83
	Idee: Uuendatud Euroopa sotsiaalleping taastumiseks (vt idee) Kinnituskirjad: 528 Kommentaarid: 32	Idee: Aluslepingute sotsiaalprotokollide palkade ja tingimuste dumpingu peatamiseks (vt idee) Kinnituskirjad: 329 Kommentaarid: 66
	Idee: Aluslepingute sotsiaalprotokollide palkade ja tingimuste dumpingu peatamiseks (vt idee) Kinnituskirjad: 329 Kommentaarid: 66	Idee: Alustada võitlust maksuparadiisidega ELis ja väljaspool seda (vt idee) Kinnituskirjad: 269 Kommentaarid: 52

	Kõige rohkem heaks kiidetud	Enamik kommenteeritud
EL maailmas	Idee: ETUC kutsub üles reformima ELi kaubandus- ja investeerimispoliitikat ning taaskäivitama ülemaailmse mitmepoolsuse (vt idea) Kinnituskirjad: 463 kommentaari: 17	Idee: Euroopa armee loomine (vt idee) Kinnituskirjad: 441 Kommentaarid: 204
	Idee: Euroopa armee loomine (vt idee) Kinnituskirjad: 441 kommentaari: 204	Idee: Internetiportaal „Euroopa Liit – Uudised“ peaks samuti teavitama maailma abikeelt esperanto (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 40 kommentaari: 64
	Idee: Tegutsemine ühena: EL kui ülemaailmne osaleja (vt idee) Kinnituskirjad: 301 kommentaari: 25	Idee: Euroopa ühendamise: Jätkata ELi laienemist (vt idee) Kinnituskirjad: 230 kommentaari: 61
	Idee: ELi tasandi välispoliitika põhineb absoluutsel enamusel, mitte ühehäälsusel (vt idee) Kinnituskirjad: 258 kommentaari: 51	Idee: ELi tasandi välispoliitika põhineb absoluutsel enamusel, mitte ühehäälsusel (vt idee) Kinnituskirjad: 258 kommentaari: 51
	Euroopaühendamine: Jätkata ELi laienemist (vt idee) Kinnituskirjad: 230 kommentaari: 61	Idee: Liikmesriikide relvajõudude integreerimine Euroopa tasandil (vt idee) Kinnituskirjad: 22 kommentaari: 33

	Kõige rohkem heaks kiidetud	Enamik kommenteeritud
Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek	Idee: 10 miljonit häält: muuta katalaani keel ELi ametlikuks keeleks (vt idee) Kinnituskirjad: 923 Kommentaarid: 119	Idee: Haavatava inimelu kaitsmine: Euroopa väärtus (vt idea) Kinnituskirjad: 244 Kommentaarid: 190
	Idee: Topeltstandardid demokraatia ja õigusriigi kaitsmisel (vt idee) Kinnituskirjad: 628 Kommentaarid: 48	Idee: Euroopa ühise sõjaväe loomine (vt idee) Kinnituskirjad: 68 kommentaari: 183
	Idee: Inimõiguste alaste õigusaktide jõustatavuse tugevdamine (vt idee) Kinnituskirjad: 480 kommentaari: 14	Idee: Trisoomia 21: Me tahame rohkem... (vaata ideed) Kinnituskirjad: 82 Kommentaarid: 142
	Idee: Sooline võrdõiguslikkus (vt idee) Toetused: 468 Kommentaarid: 21	Idee: Meie põhiväärtuste kaitsmine: Demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste mehhanism (vt idee) Kinnituskirjad: 257 kommentaari: 116
	Idee: Meie põhiväärtustekaitsmine: Demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste mehhanism (vt idee) Kinnituskirjad: 257 kommentaari: 116	Idee: Esperanto tunnustamine ELi kodanike ühe kultuurikeelena. (vaata ideed) Kinnituskirjad: 223 Kommentaarid: 90

	Kõige rohkem heaks kiidetud	Enamik kommenteeritud
Digitaalne ümberkujundamine	Idee: Õiglane digiteerimine (vt idee) Kinnituskirjad: 494 Kommentaarid: 43	Idee: EU-CAP = Euroopa kodanike teadlikkuse platvorm (vt idee) Kinnitan, et: 1 Kommentaarid: 81
	Idee: Avalik toetus avatud lähtekoodiga tarkvarale ja riistvarale (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 153 Kommentaarid: 9	Idee: Keelata cryptocurrencies (vt idee) Kinnituskirjad: 14 Kommentaarid: 53
	Idee: Eetilise tehisintellektisoonas: edendada arutelu ja vältida ebavõrdsust (vt idee) Kinnituskirjad: 125 Kommentaarid: 6	Idee: Edendada raadio- ja televisiooniprogramme, mis teavitavad Esperantot digitaalse levikanali (DAB+ või DVB-T2) kaudu ka maailma abikeeles (tõlgitud) (vt idea) Kinnituskirjad: 26 Kommentaarid: 47
	Idee: Euroopa kiipide valmistamine (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 120 Kommentaarid: 34	Idee: Universaalne sissetulek avatud lähtekoodiga hooldajatele (vt idee) Kinnituskirjad: 59 Kommentaarid: 43
	Idee: GDPR: Isikuandmete kogumisest loobumine peaks olema vähemalt sama lihtne kui nende vastuvõtmine Kinnituskirjad: 105 Kommentaarid: 5	Idee: Õiglane digiteerimine (vt idee) Kinnituskirjad: 494 Kommentaarid: 43

	Kõige rohkem heaks kiidetud	Enamik kommenteeritud
Euroopa demokraatia	Idee: Enesemääramisõiguse selguse mehhanism (vt idee) Kinnituskirjad: 1009 kommentaari: 211	Idee: Enesemääramisõiguse selguse mehhanism (vt idee) Kinnituskirjad: 1,009 Kommentaarid: 211
	Idee: Tugevamad koos: Demokraatlik Euroopa föderatsioon (vt idee) Kinnituskirjad: 946 Kommentaarid: 184	Idee: Meil on vaja ühist Euroopa keelt (vt idee) Kinnituskirjad: 121 Kommentaarid: 191
	Idee: Kaotage nõukogu Veto! (Petitsioon konverentsi esindajatele) (vt idee) Kinnituskirjad: 784 Kommentaarid: 88	Idee: Tugevamad koos: Demokraatlik Euroopa föderatsioon (vt idee) Kinnituskirjad: 946 Kommentaarid: 184
	Idee: Kodanikupõhise Euroopa demokraatia reformikava (vt idee) Kinnituskirjad: 613 Kommentaarid: 62	Idee: Valida otse Euroopa Liidu president (vt idee) Kinnituskirjad: 222 kommentaari: 114
	Idee: Tõelist Euroopa demokraatiat ei saa eksisteerida ilma ELi autonoomse fiskaaljõuta (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 588 kommentaari: 38	Idee: Parem keeleoskus – parem demokraatia. Inglise ja esperanto! (vaata ideed) Kinnituskirjad: 180 kommentaari: 110

	Kõige rohkem heaks kiidetud	Enamik kommenteeritud
Migratsioon	Idee: Ühine rände- ja varjupaigapoliitika, mis põhineb õiguste austamisel ja võrdsel kohtlemisel (vt idee) Kinnituskirjad: 484 Kommentaarid: 56	Idee: Mitte rohkem sisserännet Euroopa- välistest või mitte - esimese maailma riikidest (vt idee) Kinnituskirjad: 135 Kommentaarid: 139
	Idee: Mitte rohkem sisserännet Euroopa-välistest või mitte-esimese maailma riikidest (vt idee) Kinnituskirjad: 135 Kommentaarid: 139	Idee: Loata varjupaigataotlejate/rändajate väljasaatmine (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 45 Kommentaarid: 91
	Idee: Inimkonnal ei ole piire: ühtne sisserändepoliitika (vt idee) Kinnituskirjad: 90 Kommentaarid: 12	Idee: Ränne ja integratsioon (vt idee) Kinnituskirjad: 76 Kommentaarid: 71
	Idee: EList väljasaatmine (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 90 Kommentaarid: 40	Idee: Riigikeele õpetamine esperanto kaudu: Edendada organisatsioone, kes seda teevad (tõlgitud) (vt idea) Kinnituskirjad: 28 Kommentaarid: 59
	Idee: Ränne ja integratsioon (vt idee) Kinnituskirjad: 77 Kommentaarid: 71	Idee: Ühine rände- ja varjupaigapoliitika, mis põhineb õiguste austamisel ja võrdsel kohtlemisel (vt idee) Kinnituskirjad: 484 Kommentaarid: 56

	Kõige rohkem heaks kiidetud	Enamik kommenteeritud
Haridus, kultuur, noored ja sport	Idee: EL vajab paremat keeleõpet (vt idee) Kinnituskirjad: 729 Kommentaarid: 157	Idee: EL vajab paremat keeleõpet (vt idee) Kinnituskirjad: 729 Kommentaarid: 157
	Idee: Noorus. EL ei saa rahastada ebakindlust (vt idee) Kinnituskirjad: 477 Kommentaarid: 20	Idee: Õnnelikumad keeleõppurid, edukamad keeleõpetajad (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 141 Kommentaarid: 98
	Idee: Elukestev õpe ja õigus koolitusele, et saada reaalsuseks kõigi jaoks Euroopas (vt idee) Kinnituskirjad: 466 Kommentaarid: 21	Idee: Keeleõpe Euroopas (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 184 Kommentaarid: 83
	Idee: Õppetund esperanto kohta Euroopa Liidu koolilastele (vt idee) Kinnituskirjad: 238 Kommentaarid: 62	Idee: Õppetund esperanto kohta Euroopa Liidu koolilastele (vt idee) Kinnituskirjad: 235 Kommentaarid: 62
	Idee: Loodud Euroopa Rahvusringhäälingus (vt idee) Kinnituskirjad: 195 Kommentaarid: 54	Idee: Esperanto – rahvusvaheline abikeel (vt idee) Kinnituskirjad: 111 Kommentaarid: 61

	Kõige rohkem heaks kiidetud	Enamik kommenteeritud
Muud ideed	Idee: Euroopa suveräänsuse nimel. Vajalikud reformid (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 508 Kommentaarid: 26	Idee: Esperanto, ühine neutraalne keel, mille eesmärk on olla lihtne õppida, vahend ühtsema Euroopa Liidu jaoks (vt idee) Kinnituskirjad: 261 Kommentaarid: 233
	Idee: Esperanto ametlik tunnustamine ELi kodanike ühe keelena (vt idee) Kinnituskirjad: 325 Kommentaarid: 138	Idee: Esperanto ametlik tunnustamine ELi kodanike ühe keelena (vt idee) Kinnituskirjad: 325 Kommentaarid: 138
	Idee: Esperanto, ühine neutraalne keel, mille eesmärk on olla lihtne õppida, vahend ühtsema Euroopa Liidu jaoks (vt idee) Kinnituskirjad: 261 Kommentaarid: 233	Idee: Euroopa lipu tervitused (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 1 Kommentaarid: 120
	Idee: Loomavabale teadusele ülemineku tegevuskava (vt idee) Kinnituskirjad: 236 Kommentaarid: 23	Idee: Euroopa Liit – Föderaalriik (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 126 Kommentaarid: 82
	Idee: Lõpetage loomade kannatused eksootilises lemmikloomakaubanduses positiivse nimekirjaga (vt idee) Kinnituskirjad: 228 Kommentaarid: 8	Idee: Euroopa keelevastuvõtmine (tõlgitud) (vt idee) Kinnituskirjad: 75 Kommentaarid: 73

II lisa: Metoodika

Käesolevas aruandes analüüsimiseks kasutatud näitajad pärinevad reaalses platvormilt, kus andmeid modereeritakse ja ajakohastatakse pidevalt, isegi uurimiserühma andmeanalüüsi ajal. See võib põhjustada väikseid kõrvalekaldeid arvulistest andmetes.

Kvantitatiivse analüüsi põhiparameetrid on järgmised:

- Arvandmed osalejate poolt üles laaditud ideede kohta, olgu need siis üksikisikud või organisatsiooni esindajad. Arvandmed koosnevad ideede arvust – üldiselt ja erinevate teemade sees.
- Arvandmed kinnituste kohta: kinnitused on sarnased „samasuguse/üleva hääletusega“ sotsiaalmeedias. Need aitavad näidata osalejate huvi idee vastu ja üldist soovivust idee vastu, kuid ei näita sellele vastuseisu. Seetõttu ei ole kinnituste arv iseenesest selle idee üldise toetamise näitaja, vaid vaid üks paljudest aspektidest, mida platvormi panuste analüüsimisel arvesse võetakse. Arvandmed koosnevad kinnituste arvust – üldiselt, erinevate teemade sees ja konkreetse ideega seotud (kasutatakse ka ideede loetlemiseks kinnituste arvu järgi).
- Osalejate kommentaaride arvandmed: analüüs hõlmab ka osalejate kommentaaride arvu üksteise ideede kohta, kuna need näitavad idee aktiivse kaasamise taset. Sisu poolest võivad märkused hõlmata mitmesuguseid tagasisidet, alates neutraalsest kuni nõustumise või mittenõustumiseni. See kajastub kvalitatiivses analüüsis (vt allpool). Arvandmed koosnevad kommentaaride arvust – üldiselt, erinevate teemade sees ja konkreetse ideega seotud (kasutatakse ka ideede loetlemiseks kommentaaride arvu järgi).

- Sündmuste arvandmed: osalejad saavad platvormil üritusi luua ja ürituste aruandeid üles laadida. Numbrilised andmed hõlmavad ürituste arvu – üldiselt ja erinevate teemade sees.
- Sotsiaaldemograafilised andmed (anonüümsed): Enne platvormis osalejatega suhtlemist palutakse neil esitada teavet oma elukohariigi, haridusliku tausta, vanuse, soo ja tööhõivestaatus kohta. Andmeid töödeldakse anonüümselt. Kuna seda teavet jagatakse vabatahtlikult (umbes 70,5 % osalejatest annab seda), on osalejate profiilide kohta teabe esitamine piiratud. Vastajad ei anna eriti tõenäoliselt teavet oma ameti, hariduse ja elukohariigi kohta. Organisatsioonide puhul võib esitada ainult elukohariigi.

Aruandes keskendutakse peamiselt ideedele, kommentaaridele ja ürituste aruannetele tuginevale **kvalitatiivsele analüüsile**, et anda ülevaade platvormi sisust. Teemad ja alateemad on määratletud eelnevalt määratletud teemade raames. Praktikast on uurimiserühm teinud iga teema raames käsitsi tekstianalüüsi ning koondanud kõik pakutud ideed ja suletud üritused koos ürituste aruannetega. Selle töö toetamiseks on platvormi kaudu kättesaadavat sisu töödeldud tekstianalüüsi automaatse süsteemiga, mida on kasutatud selleks, et aidata analüütikutel mõista suurt hulka tekstisisendit. See võimaldab eri keeltes esitatud vastuste rühmitamist (klasterimist) ning võimaldab otsida sarnast sisu nii platvormilt kui ka eri keeltest. Analüütikud kasutavad tekstianalüüsi süsteemi, et hõlbustada mitmekeelse sisu analüüsi ja tuvastada mugavamalt sarnase idee mitmeid juhtumeid erinevates panustes. See aitab hinnata kindlakstehtud teema või alateema esinemise taset. Tekstianalüüsi süsteem hindab ainult platvormi kaudu esitatud sisu. See hõlmab pseudonüümitud vastuseid sotsiaaldemograafilisele küsimustikule, mida kasutatakse sotsiaaldemograafiliste andmete kogumiseks, ja platvormil esitatud muud sisu (ideed, kommentaarid ja kinnitused) (sealhulgas seotud metaandmed, näiteks sisendi tegemise aeg). Seejärel on uurimiserühm tutvunud kindlakstehtud klasteri ideedega, samuti sündmuste kirjeldustega ja nende ürituste aruannetega, et anda kokkuvõtte ühistest teemadest ja võimalikest alateemadest, märkides ka kommentaaride osades esile variatsioonid ja võimalikud lahkarvamused. Samuti viidatakse kõrgelt või sageli heakskiidetud ideedele, mis hõlmavad teemat või alateemat. Kindlakstehtud teemad ja alamteemad on esitatud esinemissageduse järjekorras, mida analüütik on hinnanud tekstianalüüsi süsteemi abil. Selle kvalitatiivse lähenemisviisi lõppeesmärk ei ole mitte ainult salvestada teemasid või ideid, mis tõmbavad platvormil kõige rohkem tähelepanu, vaid ka salvestada ühe teema alla kuuluvate ideede laius ja mitmekesisus. Kui mitu platvormil esitatud ideed on praktikas sama idee või alateema väljendused,

esitatakse kokkuvõttes selle kohta kvalitatiivsed näitajad, viidates „korduvale“ või „ilmsele“ ideele või alateemale.

Kokkuvõtted sisaldavad ka linke illustreerivatele ideedele või üritustele, mis kirjeldavad konkreetset ettepanekut või annavad hea ülevaate kindlaksmääratud teema või alateema üldisest argumendist.

Sündmuste analüüsimisel keskendub uurimismeeskond suletud üritustele koos sündmuse aruandega. Erilist tähelepanu pööratakse osalus- ja aruteluüritustele, et kaasata nende kodanike häält ja arvamusi, kes muidu ei pruugi digiplatvormile jõuda. Teema jaotus teemadeks ja alateemadeks või ideedeks on visuaalselt esindatud vastaval meelegaardil.